

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oščadnica

2007

Spracoval: **Ústav turizmu, s.r.o., Bratislava**

Obsah

OBSAH.....	2
1. VÍZIA ROZVOJA OBCE - PREDSTAVA O BUDÚCEJ PODOBE OBCE.....	4
2. CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA - JEHO SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY	6
2.1. POLOHA A PRÍRODNO-GEOGRAFICKÉ POMERY	6
2.2. HISTÓRIA OBCE.....	9
3. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	11
3.1. ĽUDSKÉ ZDROJE.....	11
3.1.1. Vývoj počtu obyvateľov	11
3.1.2. Prírastky obyvateľstva.....	12
3.1.3. Veková štruktúra obyvateľov	13
3.1.4. Veľkosť rodiny.....	17
3.1.5. Vzdelanostná štruktúra	18
3.1.6. Národnostné zloženie.....	19
3.1.7. Náboženské vyznanie	19
3.1.8. Ekonomická aktivita obyvateľstva	19
3.2. ŠKOLSTVO	26
3.2.1. Základné školy.....	26
3.2.2. Materské školy.....	30
3.3. KULTÚRA A ŠPORT	31
3.3.1. Kultúrno-historické pamiatky	31
3.3.2. Knižnica.....	33
3.3.3. Priestory pre kultúrne aktivity.....	33
3.3.4. Kultúrno-záujmová činnosť	34
3.3.5. Kultúrne a spoločenské podujatia	34
3.3.6. Podmienky pre šport a športové aktivity v obci	36
3.4. ZDRAVOTNÍCTVO.....	38
3.5. SOCIÁLNA OBLASŤ	41
3.5.1. Sociálne služby	41
3.5.2. Sociálne zariadenia	42
3.6. BÝVANIE.....	43
3.6.1. Bytový fond.....	43
3.6.2. Úroveň bývania	45
3.6.3. Neuspokojené potreby	46
3.7. EKONOMIKA	48
3.7.1. Podnikateľské subjekty	48
3.7.2. Cestovný ruch	50
3.7.3. Lesné hospodárstvo	71
3.7.4. Poľnohospodárstvo.....	72
3.7.5. Priemysel.....	72
3.7.6. Stavebníctvo.....	73
3.7.7. Obchod a služby	73
3.8. INFRAŠTRUKTÚRA.....	76
3.8.1. Cestné komunikácie	76
3.8.2. Elektrina a plyn	77
3.8.3. Zásobovanie vodou a kanalizácia.....	78
3.8.4. Telekomunikácie	79
3.9. DOPRAVA.....	81
3.9.1. Autobusová doprava	81
3.9.2. Železničná doprava	81
3.9.3. Napojenie na regionálny a nadregionálny cestný dopravný systém.....	82
3.9.4. Individuálna automobilová doprava (vrátane statickej)	82

3.10. PRÍRODNÉ POMERY A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	84
3.10.1. <i>Prírodné pomery</i>	84
3.10.2. <i>Životné prostredie</i>	96
3.11. CELKOVÝ VZHLAD OBCE.....	102
4. SUMARIZÁCIA VO FORME SWOT ANALÝZY	106
4.1 SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY	106
4.2 PRÍLEŽITOSTI A OHROZENIA	108
5. HIERARCHIZÁCIA A PRIORIZÁCIA PROBLÉMOV A POTRIEB.....	110
6. STANOVENIE CIEĽOV A PRIORÍT CELKOM ZA JEDNOTLIVÉ OBLASTI.....	111
6.1 STRATEGICKÝ CIEĽ 1	111
6.2 STRATEGICKÝ CIEĽ 2	112
6.3 STRATEGICKÝ CIEĽ 3	113
6.4 STRATEGICKÝ CIEĽ 4	114
6.5 STRATEGICKÝ CIEĽ 5	115
7. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2008 - 2010	117
8. ROZPOČET VO VÄZBE NA AKČNÝ PLÁN.....	120
PRÍLOHY:.....	122
PRÍLOHA 1	122
PRÍLOHA 2	126
LITERATÚRA, ZDROJE	127

1. Vízia rozvoja obce - predstava o budúcej podobe obce

Celková dlhodobá vízia obce:

Obec Oščadnica bude dobrým miestom pre prácu aj život, poskytujúcim dobré pracovné príležitosti a všetky podmienky pre kvalitné bývanie. Bude poskytovať príjemné a dôstojné podmienky pre život všetkých vekových kategórií.

Pre návštevníkov a turistov bude obec Oščadnica atraktívnym miestom pre krátkodobý aj dovolenkový pobyt v zimnom a postupne aj v letnom ročnom období.

Rozvoj obce sa bude riadiť tak, aby harmonizoval a prirodzene integroval sídelnú, komerčno-produkčnú a prírodnú zložku prostredia do jedného prirodzeného, prítiažlivého a funkčného celku.

Rozvoj obce bude založený na hodnotách ako:

- pozitívny vzťah k životnému prostrediu
- úctu a dôstojné podmienky pre život všetkých občanov
- ekonomické aktivity využívajúce miestne danosti
- spoluprácu s okolitými obcami tak na Slovensku ako aj v Poľsku
- účasť verejnosti, jej zapájanie do rozhodovania o obecných záležitostiach
- pestovanie hrdosti na svoju obec
- moderné späté s tradíciou.

Vízia obce predstavuje dlhodobý cieľ, všeobecne akceptovateľný a postupne naplňovaný bez ohľadu na obsadenie a zloženie miestneho zastupiteľstva či starostu obce.

Vízia obce Oščadnica vychádza z poznania súčasného stavu obce, jej vývoja v posledných rokoch a potenciálu obce pre ďalší rozvoj:

- Priaznivom ekonomickom a sociálnom rozvoji obce a tým aj zvyšujúcou sa prosperitou občanov a kvalitou života obyvateľov obce.
- Nízkej miere nezamestnanosti v obci s dostatkom pracovných príležitostí aj pre mladých.
- Z hľadiska vzhľadu upravenej a prítiažlivej podhorskej obce, dbajúcej na ochranu životného prostredia.
- Jej prítiažlivosti pre turistov už v súčasnosti a rozsiahlom potenciáli pre ďalší rozvoj turizmu v priebehu celého roka.
- Vyváženom rozvoji obce s novou výstavbou zariadení, ktoré vhodne zapadnú do prírodného prostredia obce.
- Posilňovaním účasti verejnosti v rozhodovacích procesoch.

- Zvyšovanie kvality vzdelávania s rovnosťou príležitostí pre všetkých, s dôrazom na environmentálne a kultúrohistorické povedomie občanov.
- Vytváranie podmienok pre zdravý vývoj detí a mládeže s dôrazom na vytváranie podmienok na zabezpečenie záujmových mimoškolských činností.
- Z hľadiska životného prostredia šetrenie prírodnými zdrojmi, zvyšovanie zodpovednosti za kvalitnejšie a zdravšie životné prostredie pre súčasné a budúce generácie.
- Vytváranie dobrých vzťahov, vzájomnej úcty a tolerancie medzi občanmi.

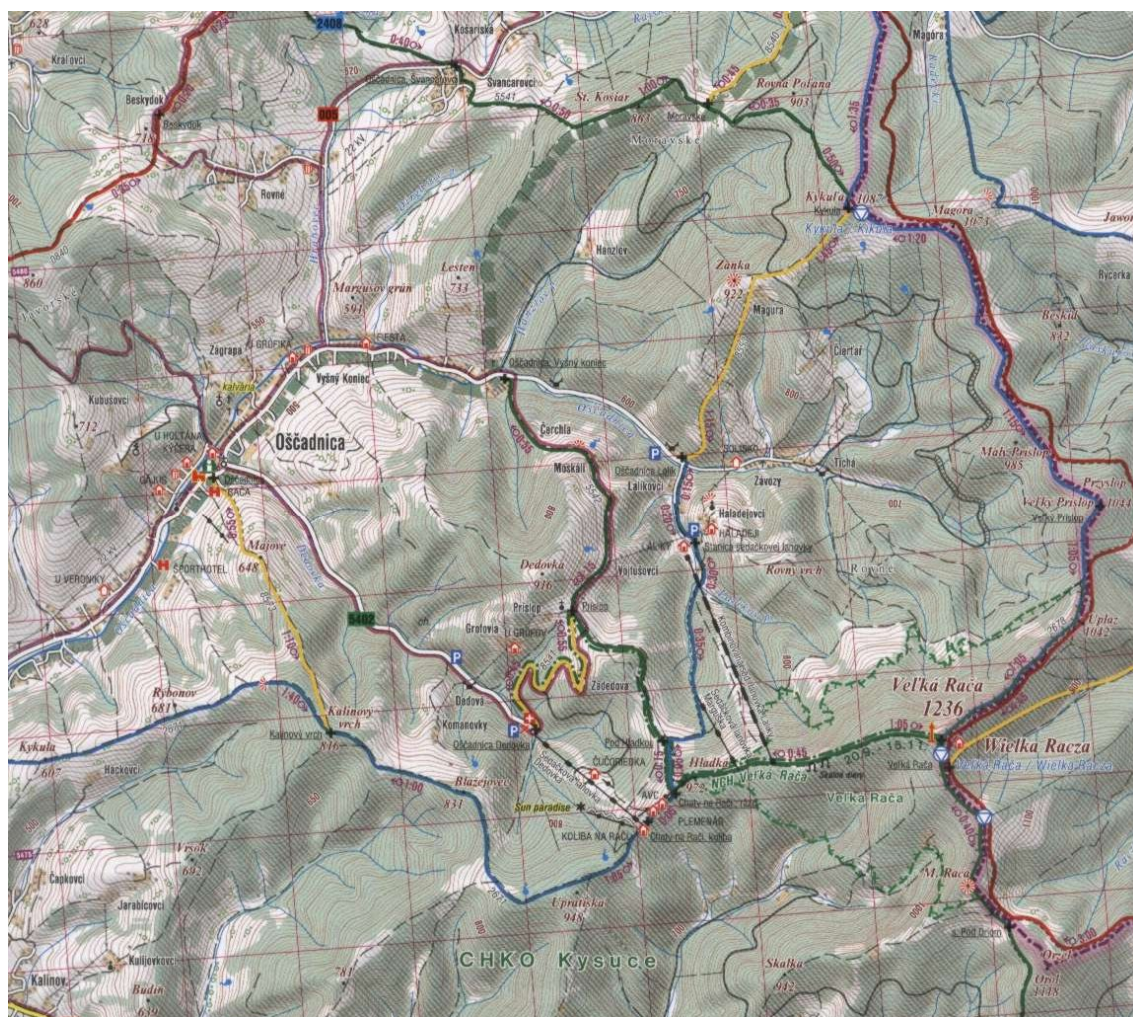
2. Charakteristika územia - jeho silné a slabé stránky

2.1. Poloha a prírodno-geografické pomery

Obec Oščadnica sa nachádza na severozápade Slovenska na Kysuciach, 10 km východne od Čadce a 25 severovýchodne od Žiliny. Administratívne patrí do okresu Čadca v Žilinskom kraji.

Geograficky spadá do pohoria Kysuckých Beskýd, pričom leží v jej podhorí pod vrcholom Veľkej Rače. Nadmorská výška jednotlivých miestnych častí obce dosahuje od 474 m n.m. a to v centrálnej časti obce, 665 m n.m. vo Vreščovke, 760 m n.m. v Zadedovej, 910 m n.m. v najvyššie položenej osade Magura až po 1 236 m vysoký vrchol Veľkej Rače (samotný vrchol Veľkej Rače však už nespadá do jej katastrálneho územia). Ďalšími významnými vrcholmi sú Kykula (1 087 m n.m.), Malá Rača a Rycierova hora. Pohorie patrí do povodia rieky Kysuca s najvýznamnejším prítokom Bystrica.

Obr. 1: Mapka Oščadnice

Geologicky je územie Kysúc budované prevažne tret'ohornými flyšovými súvrstviami, ktoré sú charakteristické rytmickou sedimentáciou pieskocov, ílovcov a ílovitých bridlíc s typickými zosuvmi pôdy a nízkou odolnosťou voči erózii.

Pre flyšové pásmo je typická roponosnosť a plynosnosť. Potvrdzujú to aj predbežné vrty realizované v rokoch 1964 – 1966 v katastri obce, ktoré predpokladajú perspektívnosť geotermálnych vôd s obsahom bromidov a jodidov a možnosťou využitia plynu po separácii na úžitkové účely a termálnej vody na rekreačné účely. Je snahou obce obnoviť vrt a realizovať projekt na využívanie geotermálnej vody.

Obec Oščadnica má kopaničiarsky charakter, svojou dĺžkou 16 km patrí medzi najdlhšia a najcharakteristickejšie obce na Slovensku, svojou rozlohou 58 633 km² je tret'ou najväčšou obcou na Slovensku. Okrem centra obce Oščadnica ju tvorí 22 rozptýlených osád (Vreščovka, Peňákovci, Košariská, Švančarovci, Rovne, Beskydok, Kukuškovci, Zágrapa, Komanovky, Dedová, Zadedová, Grófovia, Príslop, Vojtušovci, Haladejovci, Lalíkovci, Závozy, Tichá, Moskáli, Čerchla, Čierťaž, Magura, Hanzlov). Dôsledkom je rozptýlenosť osídlenia a nižšia hustota obyvateľstva na 1 km² (97 obyv./km²) v porovnaní s okresom Čadcou (122 obyv./km²) i so SR (110 obyv./km²).

Z celkovej výmery obce tvorí nepoľnohospodárska pôda až 65,3 % a z nej až 90,6 % tvoria lesné porasty. Kataster obce je prevažne zalesnenou krajinou s mozaikovými lúčnymi priestormi, solitérnou zeleňou a historickými črtami krajiny. Vysoký podiel zalesneného územia a pasienkov s peknými krajinárskymi scenériami a výhľadmi, z nej robí atraktívnu obec predurčenú k ďalšiemu rozvoju turizmu.

Tab. 1: Celková výmera obce Oščadnica

Celková výmera	výmera v m²	podiel v %
poľnohospodárska pôda	20 351 088	34,7
v tom orná pôda	2 597 282	12,8
záhrada	617 314	3,0
ovocný sad	1 478	0,007
trvalý trávny porast	17 135 014	84,2
nepoľnohospodárska pôda	38 282 773	65,3
v tom lesný pozemok	34 668 999	90,6
vodná plocha	376 108	1,0
zastavaná plocha	2 577 894	6,7
ostatná plocha	659 772	1,7
výmera spolu	58 633 861	100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline.

Oblasť Kysúc, v ktorej sa nachádza Oščadnica, hraničí s Poľskou a Českou republikou a samotná obec priamo hraničí s Poľskom. V obci, v časti Vreščovka, sa plánuje otvorenie nového cestného priechodu pre osobné automobily. Na území sa nachádzajú ešte tieto hraničné priechody v nevel'kej vzdialenosti od Oščadnice:

- hraničný priechod Skalité - Zwardoň do Poľska (železničný a cestný), cca 15 km od Oščadnice,

- hraničný priechod do ČR Svrčinovec - Mosty u Jablunkova (železničný a cestný), cca 17 km od Oščadnice,
- hraničné priechody do ČR cestné: Čadca - Milošová (cca 16 km), Klokočov - Konečná (cca 30 km), Makov - Bumbálka - Bíla (cca 43 km).

Poloha Kysúc v susedstve dvoch štátov je výhodou pre Oščadnicu a predpokladom ďalšieho rozvoja turizmu v obci, ktorá je už aj v súčasnosti navštevovaná zahraničnými turistami predovšetkým z Poľska a ČR. Veľkou výhodou pre obec je tiež blízkosť Čadce, Kysuckého Nového Mesta a Žiliny, čo je dobrým predpokladom, aby sa Oščadnica stala rekreačným zázemím obyvateľov týchto blízkych miest.

Prírodno-geografické pomery Oščadnice ju predurčujú k rozvoju rekreácie a turizmu. Už v súčasnosti je v rámci Slovenska známym zimným strediskom s bohatou ponukou možnosti lyžovania a rozvíjajúcou sa ponukou letných rekreačných možností.

Obr. 2: Pohľad na scenériu Veľkej Rače

Klimatické pomery

Klimaticky patrí obec do miernej teplej klimatickej oblasti (územia do 600 m nadmorskej výšky) a mierne chladnej oblasti (územia nad od 600 m n.m). Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou 16 -17 °C, najchladnejší mesiac je január s priemernou teplotou -7 °C. Priemerný výskyt letných dní je od 10 do 30 za rok (priemerná denná teplota nad 16°C). Dĺžka obdobia so snehovou pokrývkou je rozdielna podľa nadmorskej výšky, priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 100 - 120 dní. Klimatické pomery s pomerne vysokým počtom chladných dní v zime sú výhodou pre zimný turizmus.

2.2. História obce

Najstaršie stopy osídlenia Kysúc pochádzajú zo staršej doby kamennej - paleolitu, pravdepodobne 38 až 13 tis. rokov pred n.l. Početnejšie osídlenie územia prebiehalo v mladšej a neskorej dobe bronzovej (1 300 – 700 rokov pred n.l.) a opätovne až v prvom desaťročí nášho letopočtu. Prvá písomná zmienka o Kysuciach sa nachádza v darovacej listine kráľa Bela IV., ktorý v roku 1244 daroval Bohumírovi zem ležiacu západne od rieky Kysuca. Osídľovanie severnej časti Kysúc, teda aj dnešného územia obce sa uskutočňuje až počas valašskej kolonizácie v druhej polovici 16. a v 17. storočí. Novousadení kolonisti podľa vtedajšieho tzv. valašského práva postupne klčovali a vypaľovali lesy a usadzovali sa v roztratených kopaničiarskych osídleniach, ktoré sú pre Kysuce typické dodnes. Obec Oščadnica vznikla ako samostatná dedina z rozptýlených valašských osídlení na území strečnianskeho panstva v 17. stor., následne v druhej pol. 17. stor. patrila budatínskemu panstvu. Prvá zmienka o Oščadnici je ešte zo skoršieho obdobia z roku 1579. V roku 1658 mala názov Podjavorské, od roku 1712, kedy je dokladovaná prvá písomná zmienka o obci, má názov Oščadnica. Podľa historických kroník jej názov pochádza od prídavného mena „oščadený“ a podáva svedectvo o tom, ako sa v minulosti menil les vypaľovaním na lúky a polia. Roztratené kopaničiarske osídlenie je typické pre obec až dodnes.

Ťažiskom hospodárskej aktivity obyvateľstva v minulosti bolo poľnohospodárstvo zamerané na chov úžitkových zvierat, spracovanie mlieka a vlny a pestovanie ľanu. Začiatkom 20. stor. vznikli menšie pily na spracovávanie drevnej hmoty. Doplnkovým zdrojom obživy bolo drotárstvo, výroba šindľov, vykonávanie rôznych sezónnych prác mimo oblasti. Kysuce boli známe tým, že podstatná časť obyvateľstva dochádzala za prácou do blízkych českých baní a hutníckych fabrík. Neskôr z obce odchádzali ľudia pracovať aj do blízkych fabrík v Kysuckom Novom Meste, Čadci a Žiline. Lesné hospodárstvo a spracovávanie drevnej hmoty je aj v súčasnosti priemyselným odvetvím, pre ktoré sú na Kysuciach vhodné podmienky.

V roku 1972 sa v katastri obce vybudovali prvé zjazdové trate s lyžiarskymi vlekmí, v časti Dedovka a Lalíky, ktoré boli prvým impulzom rozvoja cestovného ruchu v obci. Ďalší výraznejší rozvoj strediska Veľká Rača pokračoval po roku 1989, keď boli vybudované ďalšie horské dopravné zariadenia, systém zasnežovania, nové ubytovacie a stravovacie služby.

Obr. 3: Prírodná scenéria Oščadnice

Zhrnutie kapitoly:

- Obec Oščadnica sa nachádza na severozápade Slovenska na Kysuciach, 10 km východne od Čadce a 25 severovýchodne od Žiliny. Administratívne patrí do okresu Čadca v Žilinskom kraji. Geograficky spadá do pohoria Kysuckých Beskýd, pričom leží v jej podhorí pod vrcholom Veľkej Rače.
- Obec Oščadnica svojou dĺžkou 16 km patrí medzi najdlhšie obce na Slovensku a svojou rozlohou 58 633 km² je tretou najväčšou obcou na Slovensku. Okrem centra obce Oščadnica ju tvorí 22 rozptýlených osád.
- Poloha Kysúc v susedstve dvoch štátov je výhodou pre Oščadnicu a predpokladom ďalšieho rozvoja turizmu v obci, ktorá je už aj v súčasnosti navštevovaná zahraničnými turistami predovšetkým z Poľska a ČR.
- Obec Oščadnica má kopaničiarsky charakter s množstvom roztrúsených osád a vysoký podiel zalesneného územia a pasienkov s peknými krajinárskymi scenériami a výhľadmi, čo z nej robí atraktívnu obec.
- Prírodno-geografické pomery Oščadnice ju predurčujú k rozvoju rekreácie a turizmu. Už v súčasnosti je v rámci Slovenska známym zimným strediskom s bohatou ponukou možnosti lyžovania.

3. Sociálno-ekonomická analýza

3.1. Ľudské zdroje

3.1.1. Vývoj počtu obyvateľov

Obec Oščadnica patrí počtom obyvateľov medzi najväčšie slovenské obce. Podľa posledného sčítania¹ bola Oščadnica na treťom mieste v poradí medzi obcami SR. Prvé údaje o počte obyvateľov zo sčítania sú z 19. stor. (z roku 1869), kedy bolo v obci evidovaných 2702 obyvateľov. Tento počet stúpал a na prelome storočí v roku 1900 žilo v Oščadnici 3275 obyvateľov. Výraznejší rast počtu obyvateľov sa zaznamenal v 60. rokoch minulého storočia, v čase industrializácie severu Slovenska, najvyšší úbytok začiatkom minulého storočia a v 80. rokoch minulého storočia. Od tohto obdobia počet obyvateľov v obci mierne stúpал (pozri nasledujúcu tabuľku).

Tab. 2: Vývoj počtu obyvateľov v obci Oščadnica

Rok	Počet obyvateľov	Index
1869	2 702	-
1880	2 994	110,8
1890	3 124	104,3
1900	3 275	104,8
1910	3 090	94,4
1921	3 261	105,5
1930	3 782	116,0
1950	4 331	114,5
1961	5 251	121,2
1970	5 415	103,1
1980	5 357	98,9
1991	5 510	102,9
2001	5 644	102,4
2002	5 651	100,1
2003	5 681	100,5
2004	5 699	100,3
2005	5 749	100,9

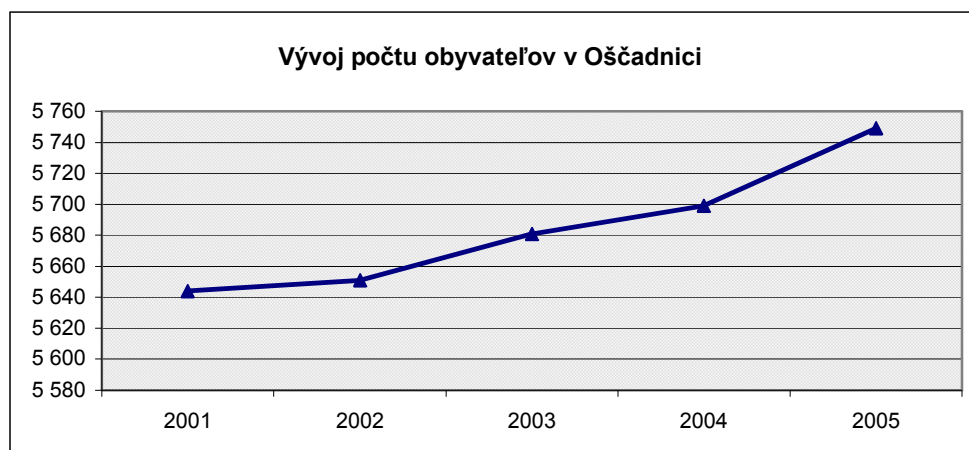
Zdroj: Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2007.

V priemere vychádza za celé uvedené obdobie (136 rokov) nárast počtu obyvateľov obce o 22 za rok, za posledné päťročné obdobie je to nárast o 21 obyvateľov za rok. Ako z uvedeného vyplýva, celkovo počet obyvateľov mierne rastie.

Ku koncu roka 2005 žilo v obci Oščadnica 5 749 obyvateľov. Od roku 2001 do roku 2005 sa zvýšil počet obyvateľov o 105, úbytok obyvateľov nebol ani v jednom roku, na rozdiel napr. od Čadce, kde bol zaznamenaný každoročný úbytok obyvateľov v spomínanom období.

¹ Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. Štatistický úrad SR, 2001.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov v Oščadnici

Zdroj: Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Z celkového počtu 5 749 obyvateľov je viac mužov (2 896) ako žien (2 853). Pomer mužov a žien v obci je 50,4 % : 49,6 %, čo je v porovnaní s populáciou SR v opačnom pomere (v SR je vyšší podiel žien - 51,5 % ako mužov - 48,5 %).

3.1.2. Prírastky obyvateľstva

V posledných piatich rokoch bol v Oščadnici stály mierny celkový prírastok obyvateľstva i keď s výkyvmi v jednotlivých rokoch na rozdiel od SR, v ktorej prirodzený prírastok obyvateľstva nastal až v roku 2004 a od okresu Čadca, v ktorom bol v rokoch 2004 - 2005 zaznamenaný dokonca celkový úbytok obyvateľstva. Počet živonarodených detí v Oščadnici v rokoch 2001 až 2005 bol (v uvedenom poradí) 64 - 71 - 61 - 63 - 78, s najvyšším počtom detí narodených v roku 2005.

Tab. 3: Prírastky počtu obyvateľov Oščadnice a okresu Čadca

Ukazovateľ	2001	2002	2003	2004	2005
počet obyvateľov spolu - Oščadnica	5 644	5 651	5 681	5 699	5 749
prírodný prírastok (úbytok) celkom	11	31	18	1	26
saldo migrácie spolu	6	52	12	17	24
celkový prírastok (úbytok)	17	83	30	18	50
počet obyvateľov spolu - okres Čadca	93 035	92 876	92 958	92 944	92 791
prírodný prírastok (úbytok) celkom	87	83	126	108	- 32
saldo migrácie spolu	- 76	- 29	- 44	- 122	- 121
celkový prírastok (úbytok)	11	54	82	- 14	- 153

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava, 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Kladné bolo tiež saldo migrácie v rokoch 2001 - 2005 (v roku 2005 24 osôb). Celkový prírastok populácie v roku 2005 bol 50 osôb, čo v podielovom vyjadrení k počtu obyvateľov predstavuje vyššie percento, ako je v populácii SR a významne vyššie percento, ako je za okres Čadca, v ktorom bol celkový úbytok populácie v rokoch 2004 - 2005 (na ktorom sa významne podieľa najmä záporné saldo migrácie a v roku 2005 aj prirodzený úbytok

obyvateľstva). Okres Čadca mal v roku 2005 najvyšší úbytok obyvateľstva zo všetkých okresov Žilinského kraja.

V súčasnosti, s rozvojom lyžiarskeho strediska a celkovým zlepšovaním sa ekonomickej situácii v obci sa mení aj postoj mladých, z ktorých mnohí zostávajú v obci a neuvažujú odísť pracovať a žiť do mesta, ako to bolo často v predchádzajúcich obdobiach.

V okrese Čadca boli vyššie, resp. porovnateľné prírastky počtu obyvateľov len v obciach Raková a Skalité, ktoré podobne ako Oščadnica majú viac ako 5 tis. obyvateľov.

3.1.3. Veková štruktúra obyvateľov

S celkovým starnutím populácie, zvyšovaním jej priemerného veku a nižšej pôrodnosti z dlhodobejšieho hľadiska (i keď v posledných piatich rokoch sa pôrodnosť mierne zvýšila) sa mení aj zloženie populácie z hľadiska veku (tabuľka nižšie). Klesá podiel obyvateľov v predproduktívnom veku a mierne narastá podiel obyvateľov v produktívnom veku, ale najmä v poproduktívnom veku.

Tab. 4: Veková štruktúra obyvateľstva Oščadnice a SR (v %)

Rok	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek	
	Oščadnica	SR	Oščadnica	SR	Oščadnica	SR
2001	21,0	18,7	62,8	63,2	16,2	18,1
2002	20,8	18,1	62,8	63,5	16,4	18,4
2003	20,3	17,5	62,8	63,8	16,9	18,7
2004	19,5	17,1	63,7	63,9	16,8	19,0
2005	19,1	16,6	63,7	64,1	17,2	19,3

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava, 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľov Oščadnice z vývojového hľadiska majú obdobný priebeh aký môžeme sledovať aj u populácie Slovenska, ale podiel obyvateľov v predproduktívnom veku je v Oščadnici mierne vyšší ako je to v celej populácii a v poproduktívnom veku výraznejšie nižší ako za celú populáciu. Celkové starnutie populácie obyvateľstva v Oščadnici a zvyšovanie podielu obyvateľov v poproduktívnom veku prebieha v porovnaní s populáciou Slovenska pomalšie, oneskorenie tohto trendu v porovnaní so Slovenskom predstavuje približne 5 - 6 rokov. To znamená, že podiely predproduktívneho a poproduktívneho veku v Oščadnici dosiahnu obdobné ukazovatele ako sú podiely z roku 2005 za Slovensko približne v roku 2010 - 2011.

Tab. 5: Veková štruktúra obyvateľov Oščadnice (počet osôb)

Ukazovateľ	2001	2002	2003	2004	2005
muži predproduktívny vek 0-14 rokov	614	617	602	573	557
muži produktívny vek od 15-59 rokov	1 896	1 919	1 942	1 991	2 016
muži poproduktívny vek 60+ rokov	296	311	316	309	323
muži spolu	2 836	2 847	2 860	2 873	2 896
ženy predproduktívny vek 0-14 rokov	554	560	542	540	541
ženy produktívny vek 15-54 rokov	1 601	1 629	1 632	1 640	1 645
ženy poproduktívny vek 55+ rokov	607	615	647	646	667
ženy spolu	2 808	2 804	2 821	2 826	2 853
muži a ženy v predproduk. veku spolu	1 168	1 177	1 144	1 113	1 098
muži a ženy v produktívnom veku spolu	3 497	3 548	3 574	3 631	3 661
muži a ženy v poprodukt. veku spolu	903	926	963	955	990
počet obyvateľov spolu	5 644	5 651	5 681	5 699	5 749

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava, 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Pri pohľade na vekovú štruktúru za posledných 5 rokov z hľadiska pohlavia, vidíme, že nastal úbytok v kategórii mužov i žien v predproduktívnom veku, u mužov o 1,4 % bodu a u žien o 0,7 % bodu. U mužov bol vyšší nárast podielu v produktívnom veku a naopak u žien v poproduktívnom veku (čo súvisí aj s dlhším vekom života žien ako mužov).

Tab. 6: Priemerný vek obyvateľov obce Oščadnica

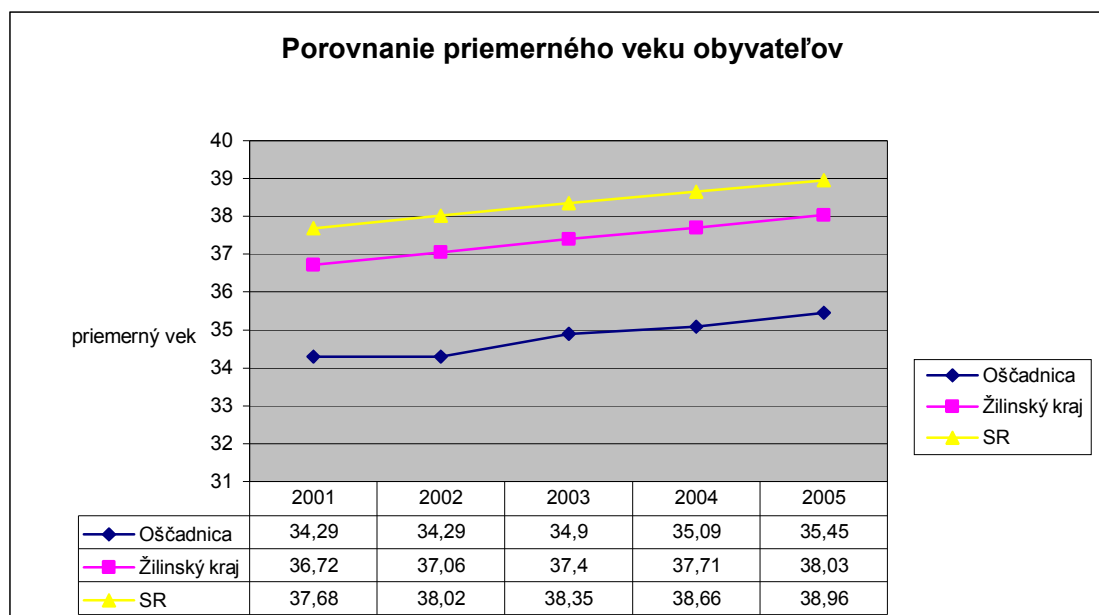
Rok	Priemerný vek		
	celkom	muži	ženy
2001	34,29	32,53	36,07
2002	34,49	32,83	36,17
2003	34,90	33,14	36,69
2004	35,09	33,43	36,78
2005	35,45	33,85	37,08

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava, 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Priemerný vek obyvateľov Oščadnice sa od roku 2001 do roku 2005 zvýšil o 1,16 roka, u mužov o 1,32 roka a u žien 1,01 roka, pričom však priemerný vek žien je vyšší o 3,23 roka ako mužov.

V porovnaní s populáciou SR je priemerný vek obyvateľov Oščadnice nižší o 3,51 roka a o 2,58 roka v porovnaní s obyvateľmi Žilinského kraja (údaje za rok 2005). Porovnanie je vidieť na nasledujúcom grafe.

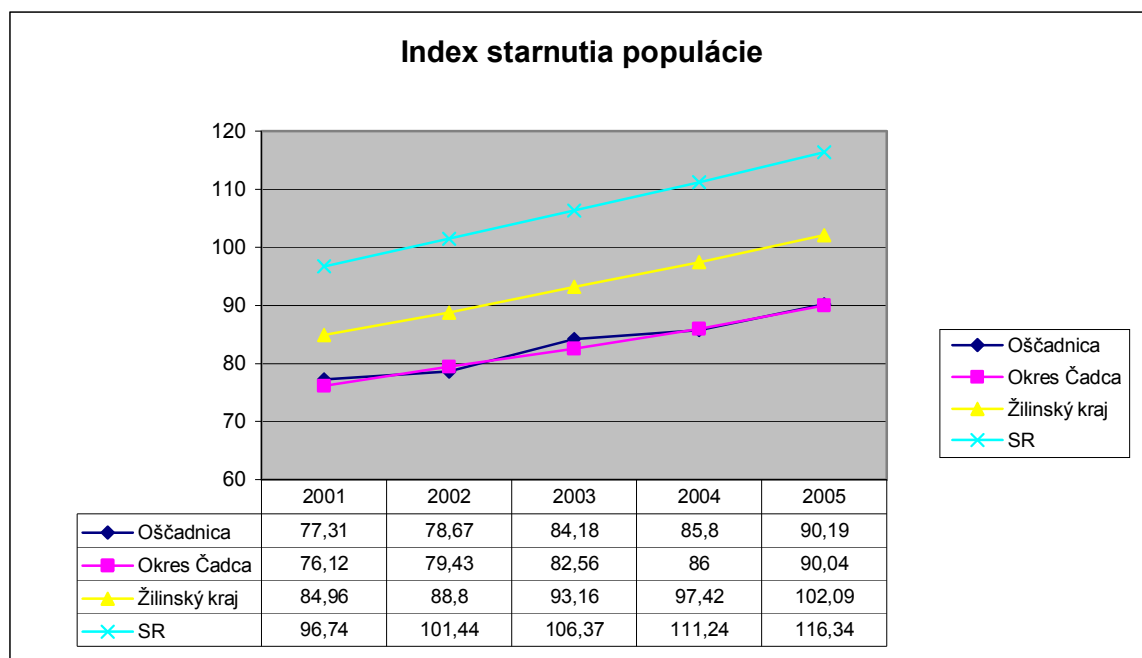
Graf 2: Porovnanie priemerného veku obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava. 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Na disproporciu medzi podielom obyvateľstva v predproduktívnom a poproduktívnom veku poukazuje tzv. index starnutia. Vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku. Pri hodnote ukazovateľa väčšej ako 100 možno hovoriť o regresívnom, pri hodnote menšej ako 100 o progresívnom vekovom zložení. Výsledné hodnoty sú dôsledkom aj rastúcej priemernej dĺžky života, čo nemožno hodnotiť negatívne. V Oščadnici index starnutia vyjadruje progresívne hodnoty, i keď za posledných 5 rokov sa výrazne posunul k hodnote 100, za Slovensko vykazuje regresívnu hodnotu od roku 2002 a v Žilinskom kraji ju zaznamenal po prvý krát v roku 2005. Celkové starnutie populácie prejavuje v Oščadnici s posunom približne 6 rokov oproti Slovensku, čo znamená, že pri podobnom demografickom vývoji v Oščadnici ako v posledných piatich rokoch, dosiahne tento ukazovateľ regresívnu hodnotu približne v tomto roku. To znamená, že podiel obyvateľov bude v predproduktívnom veku nižší ako v produktívnom veku (pri nezmenenom počte narodených detí).

Graf 3: Index starnutia populácie

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava, 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Výrazný rozdiel v indexe starnutia v Oščadnici je medzi ženami a mužmi, u žien tento index už v roku 2001 dosahoval regresnú hodnotu, u mužov sa v roku 2005 pohyboval na úrovni 58%. Uvedený ukazovateľ vypovedá o tom, že počet žien v poproduktívnom veku narastá rýchlejšie ako u mužov, pretože sa dožívajú vyššieho veku v porovnaní s mužmi.

Tab. 7: Index starnutia obyvateľov v Oščadnici

Rok	muži	ženy	spolu
2001	48,21	109,57	77,31
2002	50,41	109,82	78,67
2003	52,49	119,37	84,18
2004	53,93	119,63	85,80
2005	57,99	123,29	90,19

Zdroj: Štatistický úrad SR Bratislava, 2006. Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2006.

Ako vplýva z vyššie uvádzaných údajov, je Oščadnici pomerne stabilný každoročný prírastok obyvateľstva. Pri tomto vývoji, bez výraznejších zásadných zmien, by mali počty obyvateľstva dosiahnuť v roku 2011 približne 5 850 obyvateľov a v roku 2015 cca 5 960 obyvateľov.

3.1.4. Veľkosť rodiny

Pri analýze veľkosti rodiny a jej členov vychádzame z údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov a porovnávame roky 1991 a 2001, kedy boli uskutočnené dve posledné sčítania, podrobnejšie štatistické údaje o charakteristikách rodín neexistujú. Pri sčítaní je základnou jednotkou cenzová domácnosť, ktorá je charakterizovaná ako kolektívita osôb, ktoré majú spoločné trvalé bývanie v jednom byte a spoločné úhrady dôležitých výdavkov na chod domácnosti.

Cenzové domácnosti sú členené na rodinné, úplné a neúplné (s deťmi alebo bez detí), nerodinné domácnosti (dve alebo viac osôb, ktoré môžu ale nemusia byť v príbuzenskom zväzku, ale podieľajú sa na spoločnom hospodárení domácnosti), domácnosť jednotlivca (jedna fyzická osoba, ktorá býva v byte sama alebo ako podnájomník, alebo býva spoločne s ďalšou cenzovou domácnosťou, ale hospodári samostatne).

Tab. 8: Druh a počet domácností v Oščadnici

Druh domácnosti	Oščadnica				SR	
	1991		2001		2001	
	počet	podiel v %	počet	podiel v %	počet	podiel v %
cenzové domácnosti	1 562	100,0	1 890	100,0	2 071 743	100,0
z toho:						
- úplné rodiny spolu	1 196	76,6	1 170	61,9	1 168 023	56,4
z toho:						
- úplné rodiny s deťmi	731	61,1	675	57,7	644 103	55,1
- úplné rodiny bez detí	465	38,9	495	42,3	523 920	44,9
- neúplné rodiny spolu	191	12,2	217	11,5	246 358	11,9
z toho:						
- neúplné rodiny	54	28,3	101	46,5	138 329	56,1
s deťmi						
- neúplné bez detí	137	71,7	116	53,5	108 029	43,9
Nerodinné domácnosti	18	1,2	64	3,4	35 339	1,7
Domácnosti jednotlivcov	157	10,0	439	23,2	622 023	30,0

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 1991 a 2001. ŠÚ SR.

Na Slovensku dlhodobo pretrvávala orientácia na tradičnú rodinu, ktorá sa prejavovala vyšším podielom úplných rodín s deťmi na celkovom počte domácností. Táto orientácia bola podporovaná aj celým systémom pronatalitných opatrení, ktoré mali motivujúci účinok na zakladanie rodiny a rodenie detí. Počet úplných rodín s deťmi od roku 1961 až do roku 1991 rástol. Napriek tomu, že sčítanie v roku 1991 prebehlo už v inej spoločensko-politickej situácii, na Slovensku ešte doznieval starší tzv. východoeurópsky reprodukčný model. Od začiatku 90. rokov 20. storočia sa začalo demografické správanie obyvateľstva Slovenska radikálne meniť a približovať sa západoeurópskemu reprodukčnému modelu. Znižovanie sobášnosti a plodnosti, ktoré vrcholili na prelome 20. a 21. storočia, sa odrazili v znížení absolútneho aj relatívneho počtu úplných rodín s deťmi.² Tento trend v Oščadnici prebiehal

² In: Demografické charakteristiky rodiny na Slovensku, november 2005, Infostat, vlastné prepočty.

s časovým posunom v porovnaní s celou populáciou Slovenska. Orientácia na tradičnú rodinu má predsa len silnejšie korene vo vidieckom prostredí ako v mestách, čo je v Oščadnici umocnené ešte aj vysokým podielom obyvateľstva s náboženským vierovyznaním.

Podobný vývoj, ktorý prebieha na Slovensku platí aj pre rodiny v Oščadnici. Rodinné domácnosti (úplné aj neúplné rodiny) tvorili v roku 2001 v obci 73,4 % podiel. Za desať rokov, v porovnaní s predchádzajúcim sčítaním prišlo k ich poklesu o 15,4 % bodu. Rovnaký pokles za to isté obdobie bol zaznamenaný aj v celoslovenskom priemere. V Oščadnici za desať rokov narástol počet neúplných rodín s deťmi a poklesol počet úplných rodín s deťmi. Podobne ako je celoslovenský trend aj v Oščadnici rastie počet domácností jednotlivcov.

Znižovanie sobášnosti a pôrodnosti sa prejavil na počtoch detí v rodinách. V roku 2001 bolo v Oščadnici priemerne 1,95 detí v úplnej rodine (rok 1991 2,19 detí). Na Slovensku bolo v roku 2001 v úplnej rodine priemerne 1,01 detí (rok 1991 1,20 detí).

3.1.5. Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná úroveň obyvateľov Oščadnice za obdobie desať rokov medzi dvomi poslednými sčítaniami (1991 - 2001) sa výrazne zmenila v prospech obyvateľov s vyšším vzdelaním. Jednak sa zmenila celková štruktúra vzdelania, keď najvyšší podiel obyvateľov je s učňovským vzdelaním, prípadne stredným odborným bez maturity (35,9 %), kým ešte v roku 1991 bol najvyšší podiel obyvateľov so základným vzdelaním, ale výrazne sa posilnil aj podiel obyvateľov so stredným odborným vzdelaním s maturitou (o 11,5 % bodov). Mierne stúpol tiež podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

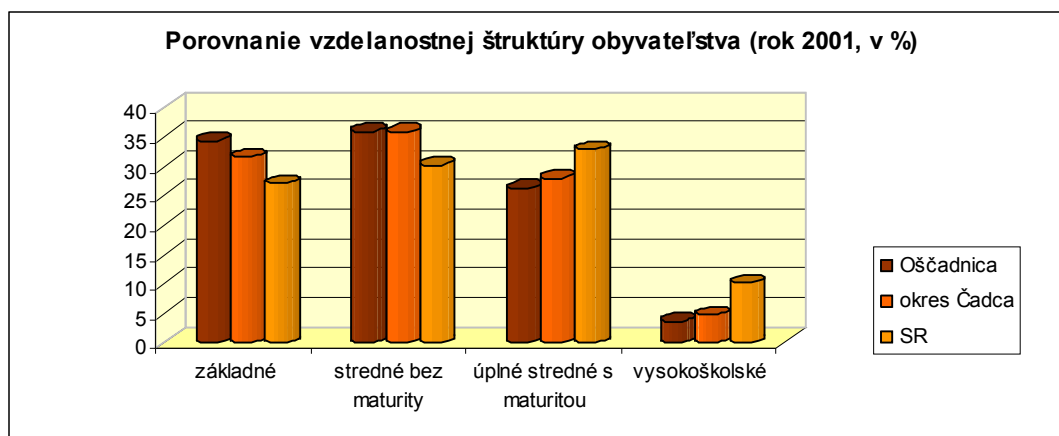
Tab. 9: Obyvatelia Oščadnice, okresu Čadca a SR podľa ukončeného vzdelania

Ukončené vzdelanie	podiel v %			
	Oščadnica		okres Čadca	SR
	1991	2001	2001	2001
základné	49,3	34,3	31,6	27,0
učňovské, stredné odborné bez maturity	34,0	35,9	35,8	30,1
úplné stredné učňovské, odborné, všeobecné, vyššie s maturitou	14,7	26,2	27,9	32,8
vysokoškolské spolu	2,1	3,6	4,7	10,1

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 1991 a 2001. ŠÚ SR.

Porovnanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov Oščadnice, obyvateľov okresu Čadca a SR vidieť z nasledujúceho grafu. Medzi obyvateľmi Čadce a Oščadnice nie sú až také výrazné rozdiely, Oščadnica je mierne pod úrovňou podielov s vyšším vzdelaním. Najbližšie ku vzdelaniu obyvateľov Čadce má Oščadnica v strednom odbornom vzdelaní bez maturity a podobné percento, pokiaľ ide o stredné odborné vzdelanie s maturitou.

Graf 4: Porovnanie vzdelanostnej štruktúry

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. ŠÚ SR.

Ako vyplýva z analyzovaných údajov aj v budúcom období sa predpokladá nárast vzdelanostnej úrovne obyvateľov v prospech obyvateľov predovšetkým so stredným odborným vzdelaním, ale aj vysokoškolským vzdelaním.

3.1.6. Národnostné zloženie

V Oščadnici nie sú žiadne problémy etnického charakteru. Až 98,38 % obyvateľov obce, ako to vyplýva z posledného sčítania z roku 2001, sa hlási k slovenskej národnosti. Početnosť ostatných národností je pod hranicou 1 %. V obci žije 41 obyvateľov českej národnosti (0,71%), k rómskej národnosti sa hlási 28 obyvateľov (0,48 %).

3.1.7. Náboženské vyznanie

Posledné údaje o náboženskom vierovyznaní obyvateľov sú taktiež zo sčítania z roku 2001. Tradične najviac obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu náboženstvu, v roku 2001 to bolo až 95,6 %. Pre porovnanie uvádzame, že v SR sa k tomuto náboženstvu hlási 68,9 % obyvateľov.

3.1.8. Ekonomická aktivita obyvateľstva

3.1.8.1. Zamestnanosť

Údaje o zamestnanosti obyvateľstva podľa jednotlivých odvetví ekonomickej činnosti na najnižšej úrovni, ktorú sleduje Štatistický úrad SR je úroveň okresu. Posledné dostupné údaje o štruktúre zamestnanosti obyvateľstva v obci sú z rokov, kedy bolo vykonávané Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. Údaje o zamestnanosti a ekonomickej aktivite obyvateľov obce, zamestnanosť v odvetviach hospodárskej činnosti a ich zmeny môžeme hodnotiť iba na základe údajov z rokov 2001, v roku 1991 boli vykazované v inej štruktúre a nie sú porovnateľné.

Tab. 10: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2001 podľa odvetví

Ukazovateľ	Oščadnica	okres Čadca	SR
Počet obyvateľov celkom (k dátumu sčítania)	5 544	92 843	5 379 455
- z toho ekonomicky aktívne	2 702	46 272	2 748 050
Zamestnanosť v odvetví:			
poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	38	674	118 453
lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	110	894	29 254
rybolov, chov rýb	-	1	148
ťažba nerastných surovín	8	425	18 148
priemyselná výroba	464	10 942	554 130
výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	11	463	45 508
stavebníctvo	206	4 834	139 009
veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	204	4 113	271 297
hotely a reštaurácie	66	1 404	63 636
doprava, skladovanie, spoje	137	2 701	143 745
peňažníctvo, poisťovníctvo	23	371	40 684
nehnutelnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	38	948	114 742
verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	160	2 928	198 760
školsťvo	109	2 300	165 732
zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	211	2 532	141 343
ostatné verejné, sociálne a osobné služby	62	973	79 347
súkromné domácnosti s domácim personálom	-	11	308
exteritoriálne organizácie a združenia	-	4	1 449
ekonomicky aktívny bez udania odvetví	855	9 754	622 357

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. ŠÚ SR.

V roku 2001 z celkového počtu obyvateľov (k dátumu sčítania) bolo 48,7 % ekonomicky aktívnych, od roku 1991 vzrástol podiel ekonomicky aktívnych o 3,9 percentuálnych bodov (v roku 1991 bol podiel 44,8 %). V rámci celej populácie SR predstavuje podiel ekonomicky aktívnych 51,1 % a v okrese Čadca 49,8 %. Nižší podiel ekonomicky aktívnych z celkovej populácie Oščadnice je daný tým, že v populácii je vyšší podiel detí a žien v domácnosti a vysokou mierou nezamestnanosti v čase sčítania (v súčasnosti je miera nezamestnanosti podstatne nižšia).

Z celkového počtu ekonomicky aktívnych (2 702 osôb) odchádzalo v roku 2001 z obce za prácou 43,6 % (1 178 ľudí). Tento podiel v porovnaní s rokom 1991 sa výrazne znížil až o 20,6 percentuálnych bodov, čo poukazuje na výrazne pozitívny trend, súvisiaci predovšetkým s tvorbou nových pracovných príležitostí a celkovým pozitívnym hospodárskym rozvojom Oščadnice, na ktorom sa výrazne podieľa aj rozvoj turizmu v obci. Tento podiel je síce ešte vyšší, ak ho porovnáme s okresom Čadca (41,4 %) a vyšší aj s priemerom Slovenska (35,8%), ale je predpoklad, že sa s ďalším rozvojom a vytváraním novým pracovným príležitostí v obci bude znižovať. Za prácou odchádzajú obyvatelia predovšetkým do blízkej Čadce, do Žiliny a do ČR.

V roku 2001 bol najvyšší podiel zamestnaných v odvetví priemyselnej výroby, podobne ako je to aj u obyvateľov Čadce a Slovenska, na ďalších miestach v poradí sú zdravotníctvo a sociálne služby (v obci je Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých so 140 zamestnancami), stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod. Významnejšie podiely zamestnaných sú ešte vo verejnej správe a doprave a spojoch. V poslednom období sa výrazne zvýšil podiel zamestnaných v hoteloch, reštauráciách a službách súvisiacich s rozvojom turizmu v obci.

Z celkového počtu ekonomicky aktívnych³ pracuje v Oščadnici 51,3 % (1 524 obyvateľov). V poslednom období, ako bolo uvedené vyššie, sa znižuje počet ľudí, ktorí odchádzajú za prácou mimo obec. V obci pracujú ekonomicky aktívni predovšetkým v turizme, verejnej správe, zdravotníctve a sociálnej oblasti, v drevospracujúcom priemysle, stavebníctve a službách.

3.1.8.2. Nezamestnanosť

Problémy spojené so štrukturálnymi zmenami hospodárstva SR sa výrazne odrazili aj na nezamestnanosti obyvateľov v Oščadnici, ako to vyplýva z údajov v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 11: Vývoj nezamestnanosti v Oščadnici

Rok	počet evidovaných nezamestnaných	miera nezamestnanosti v %
1996	372	15,88
1997	360	13,36
1998	476	20,32
1999	700	29,88
2000	583	24,88
2001	557	23,77
2002	520	22,19
2003	391	16,69
2004	296	12,63
2005	240	8,97
2006	185	6,91

Zdroj: ÚPSVaR. Čadca, 2007.

Miera nezamestnanosti od roku 1996 narástla na najvyššiu evidovanú mieru nezamestnanosti v obci v roku 1999 až na 29,88 %. Od tohto roku má miera nezamestnanosti klesajúci trend. Na znižovanie nezamestnanosti vplývalo viacero faktorov a to predovšetkým:

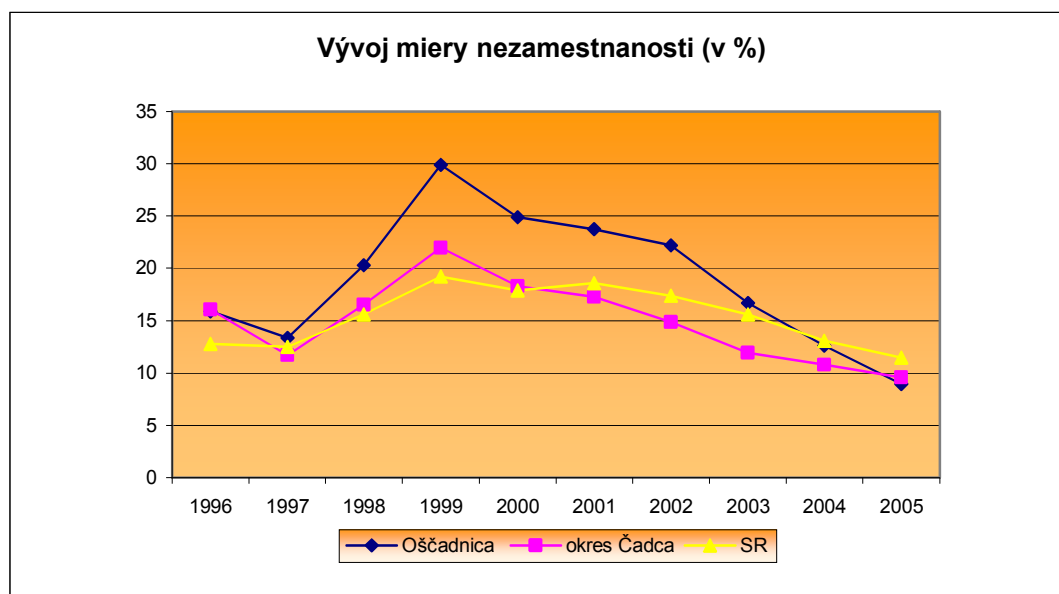
- výrazný rozvoj turizmu v obci a nové investície do lyžiarskeho strediska a následne vyvolaná potreba nových služieb pre turizmus (ubytovanie, stravovanie, rôzne doplnkové služby)
- významné zahraničné investície v priemysle v Žilinskom kraji (INA Kysucké Nové Mesto, KIA Žilina) s vytvorením nových pracovných príležitostí

³ Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. ŠÚ SR.

- kontinuita v odvetví strojárenskej výroby v Čadci a v Krásne nad Kysucou po privatizácii (AVC a.s. Čadca, Komad, s.r.o., Emtest, s.r.o., Kovomont, s.r.o. Krásna nad Kysucou), kontinuita v odvetví textilného priemyslu v Čadci po privatizácii (Belami Slovakia)
- konjunktúra stavebníctva na Kysuciach a na Slovensku vôbec (spojená s mobilitou za prácou)
- zvyšujúci sa dopyt po výrobkoch z drevnej hmoty (hlavne reziva) súvisiaci s konjunktúrou stavebníctva, ktorá zabezpečuje stálu ťažbu a spracovanie drevnej hmoty v obci.

Tendencia vývoja miery nezamestnanosti v Oščadnici v rokoch 1996 - 2005 mala obdobný priebeh ako miera nezamestnanosti v okrese Čadca, ale dosahovala vyššie percento. V roku 2004 po prvý krát za uvedené obdobie bola miera nezamestnanosti v Oščadnici nižšia ako v celej SR a v roku 2005 prvý krát od začiatku evidencie nezamestnanosti miera nezamestnanosti v obci nižšia než bol priemer okresu Čadca a Žilinského kraja. Porovnanie miery nezamestnanosti (v roku 2005) v obci, okrese a kraji je nasledovné: 8,97 - 9,59 - 9,30. V tomto roku tiež klesla v obci po prvý krát od evidencie miery nezamestnanosti hranica ukazovateľa pod 10 %. Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v Oščadnici, v okrese Čadca a SR vidieť aj na nasledujúcom grafe.

Graf 5: Vývoj miery nezamestnanosti

Zdroj: ÚPSVaR. Čadca, 2007. Štatistický úrad SR. Bratislava, 2007.

V roku 2006 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Čadci evidoval v Oščadnici 185 nezamestnaných, čo predstavuje 6,91 % mieru nezamestnanosti. Trend znižovania nezamestnanosti teda pokračuje aj v súčasnosti. Z uchádzačov o prácu evidovaných ÚPSVaR, Čadca tvoria uchádzači v evidencii nad 12 mesiacov priemerne 40,67% podiel, nad 48 mesiacov je tento podiel 9,4 %. Väčšina nezamestnaných tejto skupiny patrí medzi tzv. „imúnnych“ a ich umiestnenie na trhu práce je problematické. Svedčí o tom aj skutočnosť, že obec má problém získať z tejto skupiny nezamestnaných aj minimum pracovníkov na verejnoprospešné práce.

Osobitnú skupinu tvorí aj vidiecke obyvateľstvo s vlastným domácim hospodárstvom a vysokým podielom nárazových prác v lesoch, alebo pri rôznych sezónnych, hlavne stavebných prácach.

3.1.8.3. Sociálna situácia obyvateľstva

Sociálno-ekonomická situácia obyvateľov Oščadnice sa v posledných desiatich rokoch zlepšila, o čom svedčia predchádzajúce analyzované údaje. Zvýšil sa podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov, výrazne sa znížila miera nezamestnanosti v obci, znížila sa dochádzka za prácou, vzrástol počet podnikateľských subjektov (v súvislosti s rozvojom turizmu obci a nadväzných služieb), do obce prišli nové investície týkajúce sa rozvoja lyžiarskeho strediska. V obci vznikli nové pracovné príležitosti a zvýšila sa stavebná aktivita. S rozvojom turizmu v obci, vznikla potreba nových ubytovacích kapacít a nových služieb, z čoho profitujú aj miestni obyvatelia, ktorí ponúkajú priváty na ubytovanie, čím si vylepšujú svoju ekonomickú situáciu.

Podrobnejšie údaje za priemernú mzdu obyvateľov Oščadnice štatistika nevykazuje. V mnohých ukazovateľoch má okres Čadca podobnú úroveň ako Oščadnica, preto pri porovnávaní údajov o priemernej mzde budeme vychádzať z týchto údajov. Priemerná nominálna mesačná mzda v okrese Čadca bola v roku 2005 12 200,- Sk a je najnižšia z okresov Žilinského kraja. Oproti priemerne dosahovanej nominálnej mzde v Žilinskom kraji (16 091,- Sk) je mzda v okrese Čadca o štvrtinu nižšia. V porovnaní k celoslovenskému priemeru (priemerná mzda v SR 17 274,- Sk) je nižšia až o 30 %.

Z pohľadu rozdielov - rozpätia indexu deprivácie - chudoby⁴ (vyjadrený v %, pričom vyššia hodnota vyjadruje vyššiu mieru chudoby), okres Čadca nemá výrazné lokality „chudoby“ a ani hodnota rozpätia indexu deprivácie nesignalizuje momentálnu situáciu ako mimoriadne dramatickú.

⁴ Miera chudoby - pomer populácie so životnou úrovňou pod hranicou chudoby k celkovej populácii. Na Slovensku sa chudoba meria podľa štandardov prijatých Európskou radou. Tie pokrývajú viacero oblastí života ako napríklad úroveň vzdelania, zdravotný stav či nezamestnanosť. Prednostne sa však zameriavajú na príjem. Chudoba sa tu definuje ako podiel ľudí žijúcich v domácnostiach, ktorých príjem je menší ako šesťdesiat percent mediánu. Medián je, zjednodušene povedané, taká výška príjmu, pri ktorej presná polovica obyvateľstva zarába viac a druhá polovica menej.

Tab. 12: Index deprivácie (chudoby) v okresoch Žilinského kraja

Okres	Index deprivácie v %		Rozdiel	Okres	Index deprivácie v %		Rozdiel
	Max.	Min.			Max.	Min.	
Bytča	16	5	11	Námestovo	14	3	11
Čadca	17	6	11	Ružomberok	12	3	9
Dolný Kubín	19	3	16	Turčianske Teplice	21	3	18
Kysucké N. Mesto	19	7	12	Tvrdošín	10	2	8
Lipt. Mikuláš	38	2	36	Žilina	20	3	17
Martin	17	2	15				

Zdroj: Fond sociálneho rozvoja SR, prebraté z materiálu Regionálna analýza trhu práce za okres Čadca. ÚPSVaR. Čadca, 2006.

I keď sú ukazovatele priemernej mzdy nižšie je predpoklad, že s ďalším ekonomickým rozvojom obce sa budú ukazovatele priemernej nominálnej mzdy zvyšovať, bude sa znižovať podiel dochádzajúcich za prácou mimo obec, čo prispeje k celkovému zvyšovaniu sociálno-ekonomickej situácii obyvateľov obce. Tento vývoj priaznivo pôsobí i na tú skutočnosť, že mladí ľudia v obci zostávajú a nepresídľujú sa do iných miest.

Trochu odlišná je situácia v mnohých osadách Oščadnice. Žijú tu skôr starší obyvatelia a niektoré osady vymierajú, stávajú sa osadami chalupárov (napr. Závozy). Do osád nechodí autobus, k autobusovej zastávke to majú obyvatelia ďaleko, sú nedostatočne vybavené infraštruktúrou (plyn, voda a pod.). Sú taktiež problémy s prepravou detí do škôl i do zamestnania, infraštruktúra ciest je zlá (výtlky na ceste), úzke cesty bez chodníkov (Lalíky). Niektorí žijúci občania nazývajú život v osadách životom občanov druhej kategórie.

Zhrnutie kapitoly:

- V posledných piatich rokoch bol v Oščadnici stály mierny prírastok obyvateľstva. V podielovom vyjadrení k počtu obyvateľov predstavuje vyššie percento, ako je v populácii SR a významne vyššie percento, ako je za okres Čadca. To znamená, že demografický vývoj v obci v celoslovenskom, ale aj regionálnom kontexte je pozitívny, ale podobné zmeny v demografických charakteristikách ako v rámci celého Slovenska, ale s miernym časovým posunom môžeme pozorovať aj u obyvateľov Oščadnice.
- Mierne narastá podiel obyvateľov v produktívnom veku, ale najmä v poproduktívnom veku.
- Celkové starnutie populácie obyvateľstva v Oščadnici, zvyšovanie podielu obyvateľov v poproduktívnom veku prebieha v porovnaní s populáciou Slovenska pomalšie, oneskorenie tohto trendu v porovnaní so Slovenskom predstavuje približne 5 - 6 rokov. Z uvedených zistení a demografických charakteristík vyplýva budúca potreba sociálnych služieb pre starších občanov, opatrovateľská služba a s tým zvýšené výdavky na sociálne služby.
- Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku je v Oščadnici mierne vyšší ako v celej populácii SR, ale postupne klesá. V súvislosti s jeho poklesom sa predpokladá menšia potreba predškolských zariadení. Analogicky postupne aj menšia potreba školských

zariadení, čo sa však prejaví až s dlhším časovým odstupom, pretože v súčasnosti v novoprijatom školskom zákone sa navrhuje znížiť počet žiakov v jednej triede.

- Vzdelanostná úroveň obyvateľov Oščadnice za obdobie desať rokov medzi dvomi poslednými sčítaniami (1991 - 2001) sa výrazne zmenila v prospech obyvateľov s vyšším vzdelaním.
- Nárast počtu ekonomicky aktívnych medzi poslednými dvoma sčítaniami, znižujúci sa podiel odchádzajúcich za prácou, na čom má výrazný podiel predovšetkým rozvíjajúci sa turizmus v obci a nové podnikateľské aktivity.
- Homogenita národnostného zloženia a náboženského vyznania v Oščadnici.
- Výrazne sa znižujúca miera nezamestnanosti v poslednom desaťročí, v súčasnosti je nižšia ako miera nezamestnanosti v SR, čo súvisí predovšetkým s tvorbou nových pracovných príležitostí v obci (rozvoj lyžiarskeho strediska a nadväzných služieb).

3.2. Školstvo

V zmysle zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky prešli pôsobnosti v oblasti tzv. „malého školstva“ do pôsobnosti obcí. Školské úrady boli podľa ustanovenia § 6 ods.5 a ods. 8 písm. a), c) a d), § 7 a § 9 ods. 5 a ods. 8 písm. a), c) a d) zákona č.596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, zriadené od 1.7.2004 na zabezpečenie preneseného výkonu štátnej správy na úseku školstva a územnej samosprávy.

Obec ako školský úrad zabezpečuje prenesený výkon štátnej správy na úseku školstva a ďalšiu administratívno-správnú činnosť na jednotlivých úsekoch územnej samosprávy v rozsahu prenesených kompetencií z orgánov štátnej správy na orgány územnej samosprávy v zmysle ustanovení § 6, §7 a §9 uvedeného zákona.

Školský úrad v Oščadnici bol zriadený spoločne aj pre obec Zborov nad Bystricou a je súčasťou Obecného úradu v Oščadnici. Obec Oščadnica má prenesený výkon štátnej správy pri zriaďovaní a zrušovaní vo vzťahu k základným školám a výkon samosprávy pri zriaďovaní a zrušovaní materských škôl, školských klubov detí a školských jedální. Školský úrad hodnotí dodržiavanie legislatívnych predpisov a poskytuje právne poradenstvo školám, v zmysle jeho právomocí, ktoré mu vyplývajú zo zákona.

Tab. 13: Školské zariadenia v Oščadnici (údaje za školský rok 2006/2007):

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet detí v zariadeniach
základná škola	2	598
materská škola	2	108
školské kluby detí (ŠKD)	2	45
školské jedálne	3	120 ¹⁾

Zdroj: Krajský školský úrad Žilina, www.ksuza.sk a údaje z Obecného úradu Oščadnica

¹⁾ počet miest pri stole

3.2.1. Základné školy

V obci sú dva školské obvody⁵ a v každom z nich základná škola so samostatnou právnou subjektivitou. Budova základnej školy „Ústredie“ v centre obce bola postavená v roku 1947. Je vybavená telocvičňou, školskou jedálňou a školským klubom detí. Organizačnou súčasťou tejto základnej školy je malotriedka pre 1. - 4. ročník v lokalite Rovne (s dvomi triedami, jednou pre 1. a 3. ročník a jednou pre 2. a 4. ročník), ktorú navštevuje cca 30 detí. Školu navštevujú deti z osady Rovne. Výhodou malotriedky je, že deti, ktoré bývajú v Rovniach nemusia cestovať do školy do centra obce. Nevýhodou je nižšia kvalita výuky pretože učitelia sa musia venovať v jednej triede deťom z dvoch ročníkov naraz. V súčasnosti najväčším problémom presunu detí do školy v obci je nesúhlas rodičov so zrušením malotriedky v Rovniach.

⁵ V zmysle Všeobecného záväzného nariadenia 03/2004 o určení školských obvodov základných škôl schváleného Obecným zastupiteľstvom v Oščadnici

Druhá základná škola „Nižný koniec“ bola dokončená v roku 1968. V škole je telocvičňa, školská jedáleň a tiež školský klub detí. Pri oboch školách je vonkajšie školské ihrisko, využívané na hodiny telesnej výchovy, ale aj vo voľnom čase detí.

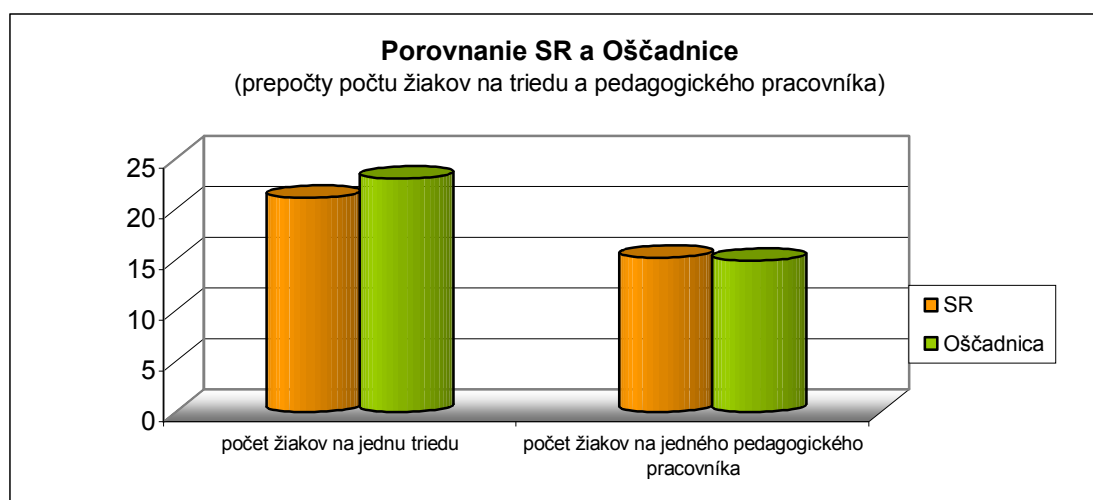
Tab. 14: Prehľad počtu tried a počtu žiakov v základných školách (údaje za školský rok 2006/2007):

Ročník	počet tried		počet žiakov		spolu	
	ZŠ Ústredie	ZŠ Nižný koniec	ZŠ Ústredie	ZŠ Nižný koniec	počet tried	počet žiakov
1. ročník	2	1	45	27	3	72
2. ročník	2	1	37	23	3	60
3. ročník	2	1	41	26	3	67
4. ročník	2	1	45	24	3	69
5. ročník	1	1	26	20	2	46
6. ročník	2	1	54	22	3	76
7. ročník	2	1	44	23	3	67
8. ročník	2	1	43	30	3	73
9. ročník	2	1	42	26	3	68
celkom	17	9	377	221	26	598

Zdroj: Krajský školský úrad Žilina, www.ksuza.sk.

Vo všetkých ročníkoch oboch základných škôl je 26 tried a navštevuje ich 598 žiakov. Vyučovanie v školách je jednosmenné, okrem šiestich tried 1. - 4. ročníka (136 žiakov) v Ústredí, kde sa učí dočasne aj v druhej smene (v dôsledku rekonštrukcie objektu, v ktorom sú umiestnené triedy).

Graf 6: Počet žiakov na triedu a na pedagogického pracovníka - porovnanie SR a Oščadnice

Zdroj: Štatistická ročenka SR. Štatistický úrad. Bratislava, 2006, Krajský školský úrad Žilina, www.ksuza.sk, vlastné prepočty.

Ako vidieť na predchádzajúcom grafe na jednu triedu základnej školy v Oščadnici pripadá priemerne 23 žiakov, čo je o 2 žiakov viac ako je celoslovenský priemer (21,1 žiakov v jednej

triede). Pedagogický proces zabezpečuje 44 interných a externých pracovníkov (učitelia, výchovní poradcovia a vychovávatelia), z toho sú dvaja učitelia v malotriedke v Rovniach. Na jedného pedagogického pracovníka pripadá 14,9 žiakov, čo je približne na úrovni celoslovenského priemeru (15,2 žiaka).

V zmysle štandardov minimálnej vybavenosti obcí⁶ je odporúčaný počet žiakov na jednu triedu pre prvý stupeň 12 - 23, pre druhý stupeň 15 - 29 žiakov, v Oščadnici je to 22 žiakov, resp. 24 žiakov a oba počty sú v rámci odporúčaného štandardu. Je dodržaná odporúčaná dostupnosť z hľadiska vzdialenosti 500 - 800 m (z domu alebo od najbližšieho dopravného prostriedku).

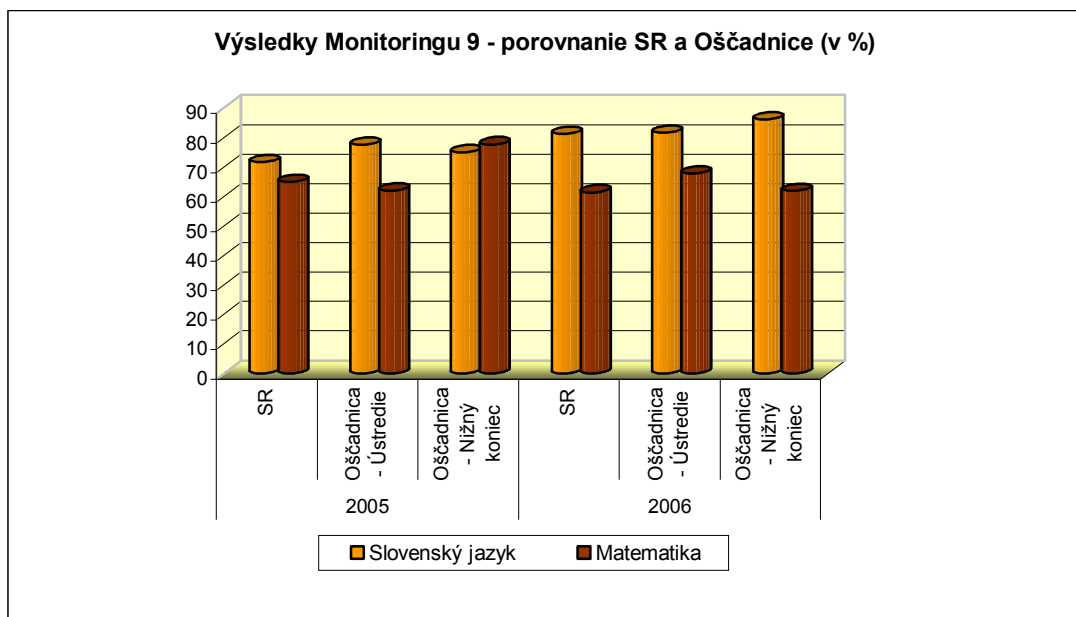
Všetci učitelia, ktorí vyučujú nosné predmety majú odborné pedagogické vzdelanie a aprobáciu, výučba cudzích jazykov sa zabezpečuje ťažšie, ale aj toto vyučovanie učia učitelia so štátnicou z jazyka i keď nie všetci majú pedagogické vzdelanie a aprobáciu na cudzí jazyk. Pedagogický personál je stabilizovaný a zo strany pedagogických pracovníkov je záujem učiť na školách.

Od tretej triedy majú deti možnosť výučby nepovinného cudzieho jazyka formou jazykových krúžkov, od piatej triedy v zmysle osnov je vyučovanie cudzieho jazyka povinné. Deti v Ústredí si vyberajú z angličtiny a nemčiny, deti v škole na Nižnom konci z angličtiny a francúzštiny.

Výsledky výchovno-vzdelávacej činnosti a prezentácia škôl je na dobrej úrovni. Potvrdzujú to aj výsledky Monitoringu 9 (pozri graf nižšie), v ktorom žiaci oboch základných škôl dosiahli dobré výsledky v porovnaní s celoslovenským priemerom. V slovenskom jazyku v roku 2005 a aj v roku 2006 boli mierne nad celoslovenským priemerom v oboch základných školách. V matematike sa pohybovali výsledky žiakov okolo priemeru, len v roku 2005 bola základná škola Nižný koniec mierne pod celoslovenským priemerom. Medzi oboma školami v obci nie sú výraznejšie rozdiely vo výsledkoch a kvalite výučby. Všetky deti po ukončení deviatej triedy sa umiestňujú na ďalších školách a pokračujú v ďalšom vzdelávaní.

⁶ Štandardy minimálnej vybavenosti obcí, MŽP SR, Bratislava 2002

Graf 7: Výsledky monitoringu 9 - porovnanie SR a Oščadnice

Zdroj: Štátny pedagogický ústav, Bratislava, www.statpedu.sk. Graf: Ústav turizmu, s.r.o.

Školy nemajú rozšírené vyučovanie v žiadnom predmete. V oboch školách sú slušne vybavené počítačové učebne a k dispozícii je taktiež internet. V Ústredí je nová školská knižnica a oddychovým kútikom v príjemnom prostredí. Na dobrej úrovni funguje aj mimoškolská činnosť (turistický krúžok).

Dobrá kvalita vzdelávania v základných školách v obci potvrdzuje aj skutočnosť, že takmer všetky školopovinné deti sú zapísané a chodia do školy v Oščadnici (s výnimkou dvoch detí, ktoré chodia do školy mimo obce).

Spoločným problémom oboch škôl je nevyhovujúci technický stav budov a zariadení s vysokými energetickými nárokmi a nízkou výkonnosťou (kotle, zariadenia školských kuchýň). Postupne sa zariadenia škôl i školských jedální obnovujú, potrebná je výmena okien, zateplenie škôl a ďalšia modernizácia vybavenia. Bude potrebné uvažovať i s možnosťou uchádzania sa o získanie finančných prostriedkov na rekonštrukciu, zlepšenie technického stavu a modernizáciu oboch škôl a školských jedální zo Štrukturálnych fondov v programovacom období 2007 – 2013.

Súčasný demografický vývoj v obci a mierne stúpajúca pôrodnosť v posledných piatich rokoch je predpokladom, že sa počet detí v triedach nebude znižovať a nebude potrebné rušiť triedy. Je predpoklad, že v školskom roku 2007/08 a následne najmenej ďalších 5 rokov sa otvoria tak ako doteraz v prvom ročníku 3 triedy. To znamená približne rovnaký počet žiakov ako doteraz.

Autobusové zástavky v obci sú rozmiestnené tak, aby deti nemuseli dochádzať ďaleko pešo. Z osád to majú deti ďalej a v súčasnosti počas rekonštrukcie tried v škole, keď sa vyučuje na dve smeny je problém s prepravou detí najmä v zimnom období, keď prichádzajú domov, keď je skoro tma. Toto je len dočasný stav a po rekonštrukcii bude výučba prebiehať v jednej smene. Často prepravu detí riešia rodičia tak, že vozia deti do školy a zo školy domov.

3.2.2. Materské školy

Tab. 15: Materské školy v Oščadnici - počet tried a počet detí v (údaje za školský rok 2006/2007):

Materská škola	počet tried	počet detí	počet učiteliek
Ústredie	3	58	5
Píla	2	50	4
spolu	5	108	9

Zdroj: Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline, 2007.

V obci sú dve materské škôlky, ktoré v súčasnosti navštevuje 108 detí. Zo všetkých detí v Oščadnici vo veku 3 - 5 rokov (219) je to 49 %. V škôlke je celkom 5 tried podľa veku detí, z toho jednu triedu navštevujú deti, ktoré sú v materskej škole na pol dňa (19 detí). Vzhľadom na nedostatok doterajšej kapacity miest v škôlkach a stály záujem rodičov o umiestnenie detí v predškolských zariadeniach, obec dokončuje tretiu materskú školu pre 30 detí, na ktoré získala prostriedky zo Štrukturálnych fondov. Celková kapacita 138 miest v materských škôlkach pokryje požiadavky na umiestnenie detí v predškolských zariadeniach. V súčasnosti pripadá na jednu triedu v materskej škole 21 - 22 detí. Odporúčaný štandard je maximálne 25 detí.

Zhrnutie kapitoly:

- Výsledky výchovno-vzdelávacej činnosti a prezentácia základných škôl je na dobrej úrovni.
- V školách učí kvalitný personál so zodpovedajúcim vzdelaním, čiastočné problémy sú s výučbou cudzích jazykov. Pedagogický personál je stabilizovaný a zo strany pedagogických pracovníkov je záujem učiť v obci.
- Súčasný demografický vývoj v obci a mierne stúpajúca pôrodnosť v posledných piatich rokoch je predpokladom, že počet detí v triedach sa nebude znižovať a nebude potrebné rušiť triedy.
- Priemerné počty detí v triedach zodpovedajú odporúčaným štandardom vybavenosti podľa veľkostného typu obcí.
- V záujme skvalitnenia výučby obec uvažuje o možnosti premiestnenia detí z malotriedky v Rovniach do budovy základnej školy v obci.
- Zvýšenie počtu miest v materských školách na 138 bude uspokojivo riešiť súčasný záujem o umiestnenie detí v predškolských zariadeniach.
- Technický stav školských budov a zariadení s vysokými energetickými nárokmi a nízkou výkonnosťou je nevyhovujúci.

3.3. Kultúra a šport

Oščadnica je obec s kultúrnymi tradíciami, ktoré sa zachovali predovšetkým v podobe kultúrnych pamiatok, folklóru a piesní. Z typických pôvodných drevených obydlí sa zachovalo už len veľmi málo.

3.3.1. Kultúrno-historické pamiatky

Kaštieľ s parkom

Najhodnotnejšou kultúrno-historickou pamiatkou v obci je kaštieľ s lesoparkom pochádzajúci zo začiatku 20. stor., ktorý dal postaviť gróf Ballestrem v rokoch 1910 - 1913, ako svoje poľovnícke sídlo. Kaštieľ spolu s lesoparkom je zapísaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok.

Kaštieľ je vo vlastníctve Žilinského samosprávneho kraja. V kaštieli má svoje výstavné priestory Kysucká galéria so sídlom v Čadci. Jedno poschodie je prenajaté obci, ktoré ho prenajíma Kysuckému osvetovému stredisku.

V kaštieli sa uskutočnila čiastočná rekonštrukcia (výmena celého vykurovacieho systému). V súčasnosti sa rekonštruje lesopark, robia sa v ňom sadové úpravy, kladú chodníky a nové osvetlenie. Na rekonštrukciu v celkovej hodnote 7,5 mil. Sk boli poskytnuté finančné prostriedky z programu Interreg III A SR/ČR. Po rekonštrukcii bude park prístupný verejnosti. Objekt kaštieľa zvonka nie je v celkom vyhovujúcom stave, bude si vyžadovať v blízkej budúcnosti tiež rekonštrukciu (fasáda budovy, okná, dvere, nátery a pod.).

Obr. 4: Zábery z parku pri kaštieli

Využitie kaštieľa

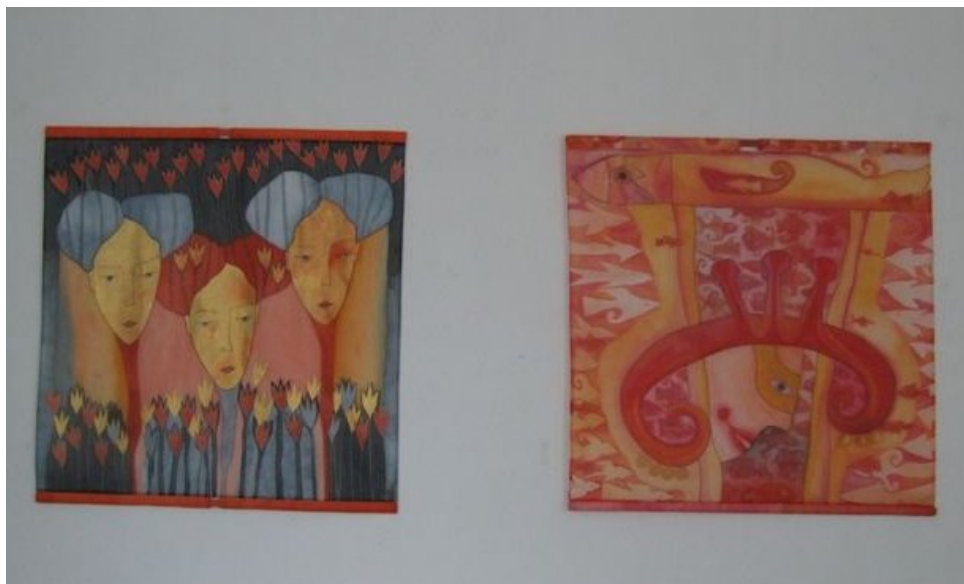
Kysucká galéria mení každé dva mesiace expozíciu v priestoroch kaštieľa. Bývajú tam komorné výstavy maľby, grafiky, plastik, úžitkového i priemyselného výtvarníctva, prípadne aj expozície neprofesionálneho výtvarného prejavu. Často sa orientujú na miestnych umelcov. V priestoroch kaštieľa je tiež inštalovaná stála miniprezentácia slovenskej autorskej hračky,

ktorá bola sprístupnená v roku 1994. Podnetom pre jej vznik bola výstava Hry a hračky z roku 1992, vystavené diela sa stali základom stálej expozície, ktorá bola dopĺňaná ďalšími nákupmi a darmi. Expozícia prezentuje tvorbu slovenských výtvarníkov a dizajnérov zaoberajúcich sa autorskou hračkou. Taktiež sa v kaštieli uskutočňujú aj občasnú spoločensko-kultúrne akcie, svadobné obrady a pod.

Od roku 2001 sa konajú v kaštieli každoročne sympóziá (s výnimkou roku 2003), obnovila sa tradícia konania sympózií z konca 80 - tych rokov 20. storočia. Sympóziu je vždy venované jednému druhu umenia (maľbe, fotografii, soche, insitným rezbárom), diela, ktoré vzniknú sa stávajú stálou expozíciou galérie. Sympóziu v roku 2007 využilo ako materiál drevo z vyrúbaných stromov v parku, z ktorého sa vytvorili umelecké, ale aj úžitkové predmety (lavičky a pod.).

Galéria je pre návštevníkov otvorená v utorok až piatok, v obmedzenom čase aj v nedeľu, ale správca kaštieľa je ochotný otvoriť aj mimo návštevných hodín.

Obr. 5: Z expozície v kaštieli

Návštevnosť galérie nie je vysoká, v roku 2006 ju navštívilo cca 5 000 návštevníkov, vstupné je 10 Sk. Najčastejšími návštevníkmi sú deti a obyvatelia Oščadnice a blízkeho okolia. Turisti chodia na výstavy zriedkavejšie, zo zahraničných návštevníkov sú to najmä Poliaci. V prípade horších snehových podmienok sa návštevnosť galérie mierne zvyšuje. Problémom sú aj otváracie hodiny galérie, návštevníci, ktorí prichádzajú do Oščadnice predovšetkým lyžovať, nemajú možnosť navštíviť galériu po skončení lyžovania v podvečerných hodinách.

V súčasnosti nie sú priestory galérie dostatočne využívané na iné kultúrne aktivity, napr. malé javiskové formy a divadlá, ale aj iné akcie, ktoré sa v minulosti osvedčili a ľudia ich radi navštevovali (napr. Hubertove dni, MDD a pod.). Chýbajú tiež aktivity, príťažlivé akcie, ktoré by vo väčšej miere pritiahli aj turistov.

Ďalšie pamiatky

V centre obce stojí barokovo - klasicistický **kostol** Nanebovzatia Panny Márie z roku 1804. Na neďalekom návrší Sivova Gora sa nachádza **Kalvária**, postavená po II. svetovej vojne v roku 1947. Následne sa dobudoval nad Kalváriou menší kostol. Oščadnická Kalvária je v širokom okolí ojedinelá a stala sa miestom pravidelného stretávania sa pútnikov na deň Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta. V čase konania púte je hojne navštevovaná.

Ďalšie sakrálne pamiatky - menšie kaplnky a drevené kríže sú vystavané aj v oščadnických osadách. Sú zo začiatku 20. stor. a nachádzajú sa v osadách Švančarovci, Zadedová, Haladeji, Vreščovka a Rovne. V osadách možno objaviť aj niekoľko pôvodných ľudových stavieb. Žiadna z nich nie je muzeálne prezentovaná. Zachovalé stavby boli prenesené do Múzea kysuckej dediny v prírode vo Vychylovke.

3.3.2. Knižnica

V zmysle štatútu obecnej knižnice v Oščadnici⁷, táto je zriadená ako organizačná zložka Obecného úradu a jej predmetom je poskytovať knižnično-informačné služby. Pri budovaní svojich knižničných fondov a zabezpečovaní služieb obyvateľom obce spolupracuje s Kysuckou knižnicou, ktorá plní funkciu metodického centra pre knižnice v okrese Čadca. Knižničný fond obecnej knižnice obsahuje 17 880 kníh rôzneho zamerania pre deti aj dospelých. Zapísaných je 705 čitateľov, z toho 447 detí. Možnosť výpožičiek je každý deň v týždni. V roku 2004 knižnica zaregistrovala 5 476 návštev a viac ako 18 tis. výpožičiek. Je umiestnená v budove Kultúrneho domu v centre obce, pre občanov obce a pre turistov je k dispozícii počítač s prístupom na internet. Knižnica zabezpečuje tiež ďalšie kultúrne, vzdelávacie a spoločenské podujatia.

3.3.3. Priestory pre kultúrne aktivity

V obci na námestí je kultúrny dom, postavený v 40. rokoch minulého storočia, so sálou, javiskom a viacerými priestormi. Uskutočňujú a v ňom rôzne kultúrne a spoločenské podujatia. Na poschodí je miestna knižnica. Budova patrí do vlastníctva obce a jej prevádzku financuje obec zo svojho rozpočtu.

Z kultúrneho domu sa v poslednom období presunuli obchodné prevádzky a priestory sa prispôbujú potrebám kultúrnych a spoločenských podujatí pre obyvateľov a návštevníkov obce a tiež rôznych ďalších aktivít občanov obce. V jeho priestoroch nacvičujú rôzne súbory (hudobné, folklórne, divadelný a pod.). Obec aj týmto spôsobom podporuje kultúrne aktivity v obci.

V súčasnosti má obec pripravený zámer na zrealizovanie zmien v kultúrnom dome, v ktorom sa majú vybudovať šatne a sociálne zariadenia pre návštevníkov.

Spoločenská sála v kultúrnom dome sa využíva aj ako miestne kino. Kapacita kina je 195 miest, premieta sa raz do týždňa v nedeľu, najnavštevovanejšie sú detské predstavenia.

⁷ Štatút obecnej knižnice v Oščadnici, vydaný obecným úradom v Oščadnici.

Vzhľadom ku konkurencii iných médií, je návštevnosť nízka a prevádzka kina stratová, ale obec aj napriek tomu má záujem naďalej kino prevádzkovať.

3.3.4. Kultúrno-záujmová činnosť

V obci má bohatú a dlhú históriu osobitý goralský folklór, ktorého tradičné formy sa uchovávajú vo viacerých folklórnych súboroch, ktoré pôsobia v obci. Prostredníctvom folklórnych skupín sa udržiavajú nielen hudobné tradície, ale v slovesnej podobe aj tradície zvykov a ľudových obradov v oblasti a zároveň sa nimi prezentuje aj kultúrna úroveň obce.

Obec udržiavanie miestneho folklóru a goralských tradícií podporuje, čo je v súlade s jej zámermi, jednak tým, že bezplatne poskytuje priestory na skúšky a finančne tiež podporuje súbory (nákup hudobných nástrojov, krojov, príp. účasti súborov na rôznych prehliadkach, spoločenských akciách a festivaloch, ktoré zároveň propagujú obec).

V obci pôsobia tieto folklórne skupiny a súbory:

- **Oščadníckí heligonkáři**, vystupujúci pod názvom Kysucký prameň, sú jednou z najznámejších skupín na Kysuciach a vydali už šesť hudobných CD. Zúčastňujú sa rôznych folklórnych prehliadok na Slovensku, v Poľsku a v ČR. So vznikom tejto skupiny je spojená aj tradícia súťaže „Oščadnícká heligónka“, ktorú organizuje každoročne obec.
- **Detský folklórny súbor Oščadničanka** je súbor s 12 ročnou tradíciou, súbor účinkoval na rôznych kultúrnych podujatiach na Slovensku, ale aj v zahraničí. Má samostatnú hudobnú zložku aj heligonkárov.
- **Mládežnícky folklórny súbor Račan**, so samostatnou hudobnou, tanečnou aj speváckou zložkou.
- **Folklórny súbor dospelých** – zmiešaný spevokol seniorov.

Obec podporuje aj činnosť miestnej **punkovej kapely** The Bonx, ktorá sa prezentuje pri miestnych spoločenských podujatiach (diskotéky).

Pri miestnej ZŠ pôsobí **detský divadelný krúžok** Nezábudka. Súbor sa prezentuje na regionálnych prehliadkach detskej dramatickej tvorivosti a pri miestnych kultúrnych a spoločenských udalostiach.

V obci je tiež materské centrum **Čmeliačik**, ktoré vzniklo z iniciatívy mamičiek na materských dovolenkách. Členstvo je dobrovoľné, náplňou je hlavne stretávanie sa a výmena skúseností pri výchove detí, zdravého životného štýlu a pod. Priestory na stretnutia poskytuje obec bezplatne.

3.3.5. Kultúrne a spoločenské podujatia

Obec spolu s záujmovými združeniami a súbormi sa podieľa na organizovaní pravidelných podujatí pre obyvateľov a návštevníkov priamo ako organizátor podujatia alebo poskytuje technickú či finančnú pomoc organizátorom. Najväčšie podujatie s priamou účasťou obce na jeho organizovaní je:

Oščadnická heligónka, národná súťažná prehliadka heligonkárov v hre na ťahaciu harmoniku s účasťou súťažiacich zo Slovenska, ČR a Poľska. Organizuje ju obec spolu s Kysuckým osvetovým strediskom v Čadci, každoročne pravidelne v máji, tento rok sa konal už 16. ročník. Súťaž je známa nielen v oblasti, ale aj v rámci celého Slovenska. Je verejná so záverečným galaprogramom a jej súčasťou sú viaceré sprievodné akcie. Nie sú však ojedinelé aj názory, že prehliadka by mala mať menej súťažný charakter, aby pritiahla viac návštevníkov a bola by pre nich zaujímavejšia. Oščadnická heligónka je najznámejšie kultúrne podujatie, ktoré je dôležité pre imidž Oščadnice.

Ostatné pravidelné podujatie s vysokou účasťou domáceho obyvateľstva a aj návštevníkov z okolia sú:

- Púť na Kalváriu na sviatok Nanebovzatia Panny Márie 15. 8., v tomto období sa v obci konajú aj tradičné dedinské hody.
- Prehliadky zvykoslovia a tradícií prezentované folklórnymi súborami v čase vianočných sviatkov, sviatkov Troch kráľov (december, január).
- Prezentácia domáceho folklóru v obci (október).
- Spoločenské podujatia pre deti a dospelých v období fašiangov (maškarné plesy a fašiangové zábavy), majáles.
- Podujatia pri príležitosti dňa matiek (máj), dňa sv. Huberta (september).
- Súťažná prehliadka detskej dramatickej tvorivosti Deti deťom v apríli.

Ďalšie rôzne akcie a podujatia zábavného charakteru organizuje pre návštevníkov lyžiarskeho areálu stredisko Snow Paradise Veľká Rača (Becherovka Ski Show, podujatia na rôzne populárne sviatky napr. Sviatok zamilovaných Valentín a pod., mediálne známa a prezentovaná Svadba Snow a pod.).

Niektoré samostatné akcie organizuje aj Združenie turizmu v Oščadnici, napr. grilovačku, váľanie mája a pod. Samostatné akcie organizujú aj niektoré ubytovacie zariadenia, napr. hotel Marlen, ako spestrenie lyžiarskej sezóny a pritiahnutie návštevníkov (napr. stavenie snehuliakov, Kysucký horal a pod.).

V zmysle štandardov minimálnej vybavenosti obcí⁸ pokiaľ ide o kultúrne zariadenia, obec Oščadnica spĺňa doporučenú vybavenosť.

V Oščadnici chýba väčší otvorený priestor, napr. amfiteáter, na ktorom by sa mohli organizovať akcie rôzneho druhu (zábavné, súťaže, koncerty a pod.), ktoré by prilákali miestnych obyvateľov, ľudí z okolia, aj turistov. Tieto akcie, o ktorých konaní by bolo možné informovať v regionálnych novinách, na internetovej stránke obce a strediska, by tiež zviditeľnili a propagovali obec, pretože i akcie robia obec prítiažlivou a ľudia si často spájajú rôzne zaujímavé podujatia s miestom, kde sa konajú.

V obci nie je v súčasnosti žiaden subjekt prípadne osoba, ktorá by koordinovala, prípadne propagovala jednotlivé kultúrne aktivity a kultúrny život v obci. Viaceré akcie majú svoju tradíciu a dlhoročné trvanie, ale niekedy im chýba inovácia a nové nápady (ako napr. v prípade Oščadnickej heligónky). V obci okrem tohto podujatia nie sú významnejšie kultúrne podujatia, ktoré by ju robilo známou v celoslovenskom meradle, prípadne známou aspoň v okolitých krajinách.

⁸ Štandardy minimálnej vybavenosti obcí, MŽP SR, Bratislava 2002

3.3.6. Podmienky pre šport a športové aktivity v obci

V katastri obce je známe lyžiarske stredisko s výbornými podmienkami na zjazdové aj bežecké lyžovanie. Možnosti a podmienky lyžovania v areáli Snow Paradise Veľká Rača, rozsah a ponuka služieb je spracovaná v časti cestovný ruch.

Priamo v strede obce, ľahko dostupný, je lyžiarsky areál s dvomi vlekmí, mechanicky zasnežované lyžiarske zjazdové trate a večerné osvetlenie. Využívajú ho predovšetkým lyžiari začiatčníci, deti, v prípade večerného lyžovania často aj tí, ktorí sú ubytovaní v obci a už sa im nechce ísť lyžovať do areálu na Dedovku.

V obci je vybudovaný futbalový štadión s trávnatou plochou a jedným tréningovým ihriskom so škvarovým povrchom. Prevádzku ihriska zabezpečuje obecný futbalový klub TJ Tatran Oščadnica. Využíva sa na tréningy a zápasy futbalových klubov, ktoré pôsobia v obci (futbalové oddiely mužov, dorastencov, mladších a starších žiakov).

Obyvatelia na svoje športové aktivity môžu využívať dve telocvične v miestnych základných školách, v letných mesiacoch aj ihriská pri základných školách. V obci sú vyčlenené a upravené štyri voľné plochy na ihriská.

V obci najviac chýba polyfunkčný športový areál s možnosťami rôznych športových aktivít a tenisové kurty pre miestne obyvateľstvo i návštevníkov obce.

Zhrnutie kapitoly:

- Z kultúrno-historických pamiatok v obci je najzaujímavejší kaštieľ s lesoparkom, v ktorom sú výstavné priestory Kysuckej galérie s pravidelnými výstavami. Návštevnosť nie je vysoká, najčastejšími návštevníkmi sú deti a obyvatelia blízkeho okolia. Turisti chodia na výstavy zriedkavejšie. Potenciál kaštieľa nie je dostatočne využitý, jeho priestory sú vhodné na konanie menších komornejších podujatí, predovšetkým koncertov. Okolo kaštieľa je veľký areál parku, v súčasnosti nie veľmi využívaný.
- Kultúrno-historické pamiatky, ktoré sa nachádzajú v obci nie sú také významné, aby boli cieľom osobitných návštev, turisti, ktorí prichádzajú do Oščadnice sa o ne zaujímajú popri ďalších, predovšetkým športových aktivitách. Napriek tomu, že obec je významným turistickým miestom návštevnosť kultúrnych zariadení a podujatí turistami je nízka.
- Bohatá a stále udržiavaná v obci je folklórna tradícia v rámci kultúrno-zaujímavej činnosti.
- Kultúrny dom je v súčasnom období v prestavbe, uvažuje sa s jeho využitím predovšetkým na kultúrno-spoločenské podujatia s vylúčením obchodných priestorov, ktoré tam boli doteraz.
- Najvýznamnejšou kultúrnou akciou v obci je národná súťaž Oščadnická heligónka. Súčasťou tohto podujatia sú rôzne sprievodné akcie.
- V obci nepôsobí subjekt, ktorý by koordinoval jednotlivé aktivity a zároveň ich propagoval. Viaceré akcie majú svoju tradíciu a dlhoročné trvanie, ale niekedy im chýba inovácia a nové nápady (ako napr. v prípade Oščadnickej heligónky).

- V oblasti kultúry je v obci potenciál na širšiu prepojenosť kultúrnych aktivít s turizmom, využitie pamiatok aj pre turizmus, oživenie obce s rôznymi artefaktami, čím by sa mohli spropagovať aj kultúrne akcie pravidelne konané v Oščadnici (napr. sympózia v kaštieli) a pod.
- Tak isto v obci chýba väčší otvorený priestor - amfiteáter, pre rôzne spoločenské, kultúrne, zábavné akcie, ktoré by sa spájali s menom obce a boli istou formou jej propagácie. Za týmto účelom by potrebné vytypovať v obci na to vhodný priestor.

3.4. Zdravotníctvo

V obci je zdravotné stredisko, všetci lekári, ktorí v ňom ordinujú a majú ambulancie prešli na súkromnú bázu a stali sa neštátnymi lekármi. Všetci majú tak, ako im vyplýva zo zákona licenciu na výkon povolania a majú zmluvy s poisťovňami.

Obci zo zákona nevyplývajú žiadne právomoci týkajúce sa zabezpečenia zdravotnej starostlivosti jej obyvateľov. Zdravotnícke kompetencie boli prenesené na VÚC, ktoré vydávajú rozhodnutia o zriaďovaní ambulancií. Licenciu na výkon povolania dostáva lekár od Lekárskej komory.

Zdravotná starostlivosť v obci je zabezpečovaná v zdravotnom stredisku lekármi:

- 2 praktickí lekári pre dospelých
- 1 praktický lekár pre deti a dorast
- 2 praktickí lekári stomatológovia
- 1 praktický lekár gynekológ

Každý lekár má zdravotnú sestru, ktorá je u neho v pracovno-právnom vzťahu. V prípade potreby využívajú lekári pre pacientov aj služby ADOS (agentúra domácej ošetrovateľskej pomoci - poskytuje odbornú zdravotnú starostlivosť v domácom prostredí) na základe zmluvných vzťahov.

Súčasťou zdravotného strediska je aj lekáreň.

V zmysle nariadenia vlády SR 751/2004 o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti sa minimálna sieť všeobecných ambulancií určuje v zmysle § 4 nasledovne:

- a) v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo (ambulancia praktického lekára pre dospelých) ako 6,23 lekárskeho miesta na 10-tisíc obyvateľov vo veku nad 15 až 25 rokov
- b) v špecializačnom odbore pediatria vrátane odboru dorastové lekárstvo (ambulancia praktického lekára pre deti a dorast) ako 5,27 lekárskeho miesta na 10-tisíc obyvateľov do 15 až 25 rokov veku. V tomto nariadení sa neurčujú žiadne zásady týkajúce sa geografickej dostupnosti sídla ambulancie lekára.

Bližšie údaje o obyvateľoch, čo sa týka ich evidencie v zdravotných poisťovniach nemáme. Podľa informácie lekárov, je veľká prevaha obyvateľov Oščadnice kapítovaná u praktického lekára a má zdravotnú kartu a evidenciu u lekárov v mieste bydliska.

Oščadnica má v súčasnosti 5749 obyvateľov, z toho 1098 detí do 15 rokov a 4 651 obyvateľov nad 15 rokov. Ak vychádzame zo zásady, že deti do 15 rokov sú evidovaní u detského lekára (ak odhliadneme od skutočnosti, že hranica veku však môže byť aj vyššia, až do 26 rokov, je to vlastnom rozhodnutí pacientov alebo ich zákonných zástupcov), počet lekárov k počtu obyvateľov je nasledovný:

- na jedného praktického lekára pripadá 2 325 obyvateľov, čo by predstavovalo 4,3 lekárskeho miesta na 10 tis. obyvateľov
- na jedného praktického detského lekára 1 098 detí, čo by v prepočte predstavovalo 9 lekárov na 10 tis. detí.

V odborných materiáloch Ministerstva zdravotníctva SR sa hovorí ako o optime cca 2100 dospelých na jedného praktického lekára a cca 1190 detí na detského lekára. Menší počet kapítovaných pacientov nemusí byť rentabilný (najmä v oblastiach s vyššími prevádzkovými nákladmi).

Ako z uvedeného vyplýva počty lekárov v Oščadnici v zmysle uvedeného nariadenia sú vyhovujúce a väčší počet lekárov k vzhľadom k počtu obyvateľov v Oščadnici by nebol rentabilný.

Praktickí lekári poskytujú základné vyšetrenia, na odborné vyšetrenia chodia pacienti do neďalekej Čadce alebo Žiliny. Lekári robia aj výjazdy k dlhodobo chorým a v prípade potreby ich navštevujú doma. V závažnejších prípadoch vyšetria pacientov aj mimo ordinálnych hodín, čo je služba pacientom navyše. V blízkej budúcnosti lekári uvažujú zakúpiť EKG a súpravu na laboratórne vyšetrenia, čo bude tiež zlepšenie služieb pre pacientov, ktorí nebudú musieť na niektoré vyšetrenia, prípadne odbery dochádzať do Čadce.

Každý pacient má nárok na preventívnu zdravotnú starostlivosť raz za dva roky, čo mnohí pacienti nevyžadujú, buď preto, že o tom nevedia alebo to nepovažujú za nutnosť, pokiaľ nemajú nejaký zdravotný problém. Osvetou lekárov v obci sa dosiahlo, že raz za 3 - 4 roky absolvuje túto prehliadku takmer každý obyvateľ obce.

Obec prispieva k zdravotnej starostlivosti v súčasnosti tým, že poskytuje priestory za výhodný prenájom lekárom a tiež tým, že zriadila v obci hospic pre starších, chorých a osamelých ľudí, ktorí sa ťažko o seba postarajú alebo ľudí z osád, ktorí v zime nie sú sebestační. Objekt je kompletne zariadený a k dispozícii je tiež zdravotná sestra.

Ako vyplýva z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, sieť zdravotníckych zariadení z hľadiska geografického, demografického, dostupnosti, ambulantnej a lôžkovej starostlivosti je dostatočná. V ďalšom období sa nepredpokladá rozširovanie zdravotnej siete ani rozširovanie lôžkovej kapacity. Ako vyplýva z analyzovaných údajov, nepredpokladáme zvýšenie počtu praktických lekárov ani v Oščadnici.

V prípade špecifických zdravotných problémov využívajú obyvatelia obce nemocnicu s poliklinikou v neďalekej Čadci, resp. nemocnica s poliklinikou v Žiline, (ktorá zabezpečuje najvyšší typ zdravotnej starostlivosti).

Samostatným problémom v Oščadnici je budova zdravotného strediska, ktorá bola postavená v 70. rokoch. Objekt patrí obci a priestory v ňom prenájma obec lekárom za výhodný prenájom. V súčasnosti je v dosť zanedbanom stave, s prasklinami v stenách a vyžadovala by si rekonštrukciu alebo premiestnenie ambulancií a čakárni do vyhovujúcejších priestorov, čím by sa zlepšili podmienky pre lekárov a samozrejme aj ich pacientov.

Zhrnutie kapitoly:

- Primárna zdravotnícka starostlivosť v obci je na dobrej úrovni, počty lekárov zodpovedajú odporúčanému optimu vzhľadom k počtu obyvateľov v obci. Ak je to potrebné, lekári robia výjazdy k starším občanom aj mimo ordinačných hodín.
- Obec prispieva k zdravotnej starostlivosti v súčasnosti tým, že prenajíma priestory za výhodný prenájom lekárom a tiež aj tým, že zriadila v obci hospic pre starších, chorých a osamelých ľudí.
- Budova zdravotného strediska je v zlom technickom stave a bude potrebné riešiť umiestnenie ambulancií lekárov.
- Obyvatelia obce považujú zdravotnú starostlivosť v obci za primeranú, nevyjadrujú žiadnu nespokojnosť so zdravotníckymi službami v rámci zdravotného strediska.
- Osveta obyvateľstva v oblasti primárnej starostlivosti nie je na dostatočnej úrovni, mnohí obyvatelia nevyužívajú možnosti preventívnych prehliadok, v tomto smere treba situáciu zlepšiť.

3.5. Sociálna oblasť

3.5.1. Sociálne služby

Opatrovateľská služba

V zmysle zákona č. 453/2003 Z.z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o doplnení niektorých zákonov od 1. januára 2004 prešla pôsobnosť zabezpečovať opatrovateľskú službu v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o Sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov na obce. Financovanie opatrovateľskej služby pre Oščadnicu zabezpečuje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, ktorý obci prepláca náklady do výšky limitu schváleného v rozpočte na príslušný rok.

Opatrovateľská služba je poskytovaná seniorom a občanom so zlým zdravotným stavom pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov, prác v domácnosti, alebo ako pomoc pri kontakte s lekárom a pod. Opatrovateľskú službu zabezpečujú obce ako zamestnávateľia v rámci uzatvorených pracovno-právnych vzťahov (pracovný pomer, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru). O uzatvorení pracovného pomeru s opatrovateľom rozhoduje obecný úrad na základe potreby a opatrovateľ musí mať s obcou uzatvorenú dohodu.

V obci zabezpečuje opatrovateľskú službu 65 opatrovateľiek, prevažná väčšina z nich opatruje vlastného rodinného príslušníka. Jedna opatrovateľka, sa stará o jedného občana, ktorý potrebuje opateru, no nie každý chorý alebo starší osamelý žijúci občan potrebuje celodennú opateru. Takéto fungovanie opatrovateľskej služby nie je efektívne a pre obec finančne únosné. Stále problematickejšie a zložitejšie je zabezpečovať opateru chorých a starších osamelých žijúcich občanov v obci a aj v odľahlejších osadách, pretože obec nedisponuje mobilnou opatrovateľskou jednotkou a nezamestnáva profesionálnych opatrovateľov s príslušným vzdelaním (napr. zdravotnú, sestru).

Ďalšie sociálne služby

V rámci svojej sociálnej politiky sa obec sústreďuje hlavne na seniorov, ktorým sa snaží vytvárať dôstojné podmienky pre ich život. Seniori majú možnosť odberu stravy (obedov) v školských jedálňach obce za rovnakých podmienok aké platia pre ostatných stravníkov.

Každoročne pripravuje obec stretnutia so staršími obyvateľmi s kultúrnym programom a malým občerstvením. Stretnutia sa stali vítaným spoločenským podujatím, ktorého sa seniori radi zúčastňujú.

Obyvateľstvo v obci postupne starne, zvyšuje sa počet obyvateľov v poproduktívnom veku, a narastá aj počet seniorov a osamelých, o ktorých je potrebné sa starať.

Pre starších osamelých obyvateľov, o ktorých sa z akýchkoľvek dôvodov nemôžu postarať rodinní príslušníci, zriaďuje obec Domov dôchodcov. Vznikne prestavbou obecného objektu (pekárne) v lokalite Vyšný koniec. V súčasnosti sa pripravuje projektová dokumentácia na rekonštrukciu objektu. V domove dôchodcov sa vytvoria podmienky pre 20 obyvateľov. Zriadením domovu dôchodcov sa predpokladá, že sa zníži počet opatrovateľiek a starým ľuďom budú poskytované kvalifikovanejšie opatrovateľské služby.

Pomoc nezamestnaným a občanom v hmotnej núdzi obec rieši formou zabezpečenia práce v rámci verejno-prospešných prác. Vypĺacanie jednorázových finančných príspevkov pre túto skupinu občanov obec nerealizuje.

3.5.2. Sociálne zariadenia

V Oščadnici, v lokalite Hanzlov sa nachádza Sociálny ústav pre mentálne postihnutých občanov (dospelých a mládež). V ústave je momentálne 110 ťažko mentálne aj telesne postihnutých chovancov. Zriaďovateľom sociálneho zariadenia je Žilinský samosprávny kraj. Celú prevádzku a financovanie zabezpečuje zriaďovateľ.

Zhrnutie kapitoly:

- Súčasný demografický vývoj v obci si bude vyžadovať, ako už bolo uvedené aj v časti o demografickom vývoji obyvateľstva zvýšenie nárokov na opatrovateľskú službu, pomoc starším a osamelým občanom. Súčasný fungovanie a financovanie opatrovateľskej služby nie je racionálne a efektívne a vyvoláva tlak na zvyšovanie rozpočtu obce.
- V rámci sociálnej politiky sa tiež ukazuje potreba riešiť situáciu starších osamelých obyvateľov, ktorých nemá kto opatrovať zriadením Domovu dôchodcov a zabezpečiť im tak dôstojnú starobu.

3.6. Bývanie

3.6.1. Bytový fond

V obci Oščadnica bolo v roku 2001 celkom **1 452 domov** (nasledujúca tabuľka), takmer všetky rodinného typu (98,5%). Z celkového počtu domov bolo trvalo obývaných 83,1 % (1 207).

Tab. 16: Domový fond v Oščadnici

Ukazovateľ	1991	2001
Domy spolu	1 389	1 452
z toho trvalo obývané domy	1 235	1 207
ubytovacie zariadenia bez bytu	3	6
neobývané domy	151	239
Byty spolu	1 463	1 564
z toho trvalo obývané	1 311	1 316
neobývané	152	248

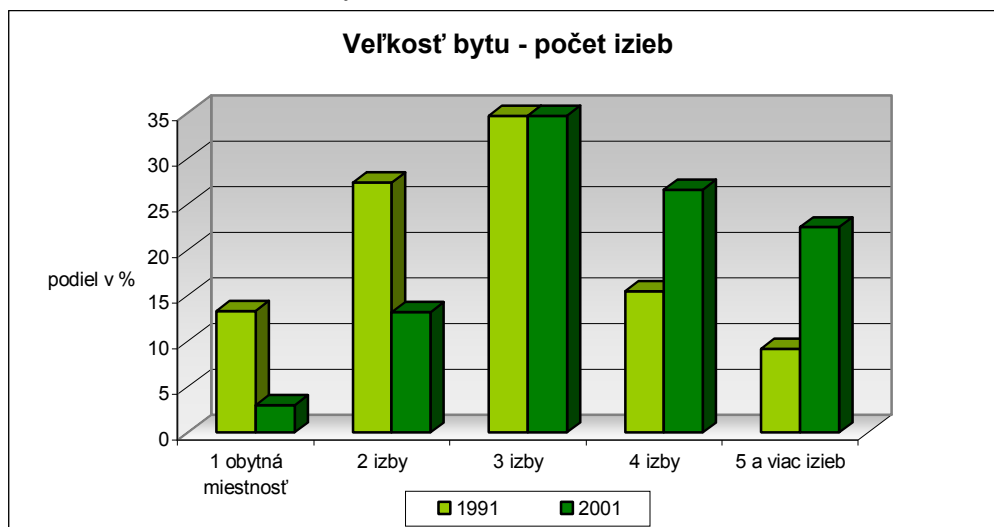
Zdroj: SODB, ŠÚ SR rok 1991, 2001

Podľa údajov zo sčítania sa medzi rokmi 1991 a 2001 postavilo 63 nových domov. Ďalší rozvoj a investície do lyžiarskeho strediska vyvolal v obci rozsiahlu stavebnú aktivitu. Podľa údajov z obecného úradu od roku 2001 sa postavilo 88 nových objektov, z toho cca 80 % boli nové rodinné domy, ostatné objekty sú penzióny, chaty a iné zariadenia určené na ubytovanie hostí. Okrem nových objektov sa vyše 200 rodinných domov zrekonštruovalo, v súčasnosti sú väčšie, priestrannejšie, rovné strechy sú nahrádzané sedlovými, často s podkrovnými priestormi prenajímanými turistom. Rodinné domy ich majitelia prispôbujú potrebám turistov, budujú v záhradách oddychové miesta (ohniská a grily, pre deti hojdačky a preliezačky, trávnaté plochy na hranie a pod.).

Vo všetkých domoch bolo v roku 2001 celkom **1 564 bytov**, z nich 84,1 % trvalo obývaných. Najvyššie zastúpenie (nasledujúci graf) majú 3 izbové byty, viac ako tretinové (v roku 1991 a aj v roku 2001), druhé najvyššie zastúpenie mali štvorizbové byty (26,6 %), kým ešte v roku 1991 to boli byty dvojizbové a potom byty 5 a viac izbové (22,5 %). V porovnaní s rokom 1991 bol najvyšší nárast bytov vo veľkostnej kategórii 5 a viac izbových (z 9,2 % vzrástol podiel na 22,5 % v roku 2001) a najväčší pokles bytov s najmenším počtom miestností. Podiel trvalo obývaných bytov s tromi a viac obytňami miestnosťami je v Oščadnici veľmi vysoký, v roku 2001 predstavoval až 83,8 % a v porovnaní s celoslovenským priemerom je tento podiel vyšší o 11 percentuálnych bodov (SR 72,9%).

Uvedené údaje svedčia o zlepšovaní sa celkovej hospodárskej a ekonomickej situácii v obci a zvyšovaní životnej úrovne obyvateľov v Oščadnici. Mnohé z rozširujúcich sa objektov a počtu izieb v domoch sú na účely rekreácie a prenajímaniu turistom, predovšetkým počas zimnej turistickkej sezóny v súvislosti s rozširujúcim sa strediskom a možnosťami lyžovania na Veľkej Rači.

Graf 8: Počet izieb v dome - byte v Oščadnici

Zdroj: SODB, ŠÚ SR rok 1991, 2001, graf: Ústav turizmu, s.r.o.

Rozsiahla stavebná aktivita v obci pokračuje aj naďalej, odhaduje sa, že len za rok 2005 sa v obci predali nehnuteľnosti (hlavne lúky, hospodárske stavby, nevyužívané humná) v celkovej hodnote 300 - 400 mil. Sk. Tieto prostriedky majitelia investujú do opráv, rozširovania nehnuteľností, alebo na výstavbu zariadení určených na rekreáciu.⁹

V obci bolo podľa údajov zo sčítania¹⁰ v roku 2001 86 domov určených na rekreáciu - IRO (v roku 1991 iba 18). Tieto počty sú v súčasnosti vyššie, pretože z 243 neobývaných domov v roku 2001, boli viaceré zrekonštruované, sú obývané alebo sú z nich rekreačné objekty. Presné údaje o počte objektov určených na rekreáciu sa nám na Obecnom úrade nepodarilo získať. V Oščadnici tak zostáva málo objektov a bytov, ktoré sú z akýchkoľvek dôvodov nevyužívané na bývanie alebo rekreáciu.

V poslednom období boli v obci postavené aj viaceré apartmánové domy, v roku 2007 ich bolo 36 so 133 lôžkami, a ďalšie sa dokončujú. Ich majitelia ich v súčasnosti prenajímajú turistom, ale nie je vylúčené v budúcnosti, v prípade nedostatku ubytovacích možností, aby boli aj trvalo obývané.

⁹ Zdroj: Profit zo dňa 22.12.2006.

¹⁰ Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001. Štatistický úrad SR, 2001.

3.6.2. Úroveň bývania**Tab. 17: Porovnanie ukazovateľov úrovne bývania za Oščadnicu a SR (rok 2001)**

Ukazovateľ	Oščadnica	SR
m ² obytnej plochy na 1 trvalo obývaný byt	62,30	56,10
v m ² obytnej plochy na 1 osobu	15,20	17,60
priemerný počet obytných miestností na 1 byt	3,68	3,21
počet osôb na 1 byt	4,1	3,18
počet osôb na 1 obytnú miestnosť	1,11	0,99

Zdroj: SODB, ŠÚ SR Bratislava, rok 2001.

Celková úroveň bývania v Oščadnici je pomerne dobrá. Obyvatelia bývajú takmer výlučne v rodinných domoch, v ktorom je jeden alebo viac bytov. Byty v obci majú v porovnaní s celoslovenským priemerom väčšiu obytnú plochu o 6,2 m². Ako už bolo uvedené vyššie, časť z priestorov v niektorých rodinných domoch sú na prenájom turistov a nie obývané rodinou. V priemere majú rodinné domy taktiež viac obytných miestností na jeden byt, ale vzhľadom na vyšší počet osôb žijúcich v byte ukazovateľ počtu osôb obývajúcich jednu miestnosť a obytná plocha na 1 obyvateľa je mierne pod úrovňou celoslovenského priemeru. V zmysle štandardov minimálnej vybavenosti obcí¹¹ sa navrhuje minimálne 1 miestnosť na jedného obyvateľa v obciach (čo je aj súčasný priemer v krajinách EÚ). Minimálny odporúčaný štandard obytnej plochy na 1 obyvateľa je 20 m². V súčasnosti je tento ukazovateľ nad priemerným ukazovateľom za SR i nad priemerom za Oščadnicu (pozri tabuľku vyššie).

V zmysle spomínaných štandardov minimálnej vybavenosti obcí sa navrhuje na 1 000 obyvateľov výhľadovo 350 bytov v obciach s počtom obyvateľov 5 - 10 tis.. Podľa zahraničných skúseností prahová hodnota uspokojovania základných potrieb bývania sa pohybuje okolo hodnoty 400 bytov/1000 obyvateľov¹², pričom v mnohých krajinách Európskej únie sa táto hodnota prekračuje. V Oščadnici je tento ukazovateľ nižší, ako je odporúčaný minimálny štandard, ale vzhľadom na rozsiahlu stavebnú aktivitu jeho hodnota sa zvyšuje. V čase sčítania v roku 2001 bol tento ukazovateľ 233 bytov/1000 obyvateľov a v roku 2006 už bolo v obci 294 bytov /1000 obyvateľov. Vzhľadom na súčasnú rozsiahlu stavebnú aktivitu a demografický vývoj v obci je reálny predpoklad, že súčasné hodnoty úrovne bývania sa v obci budú rýchlo meniť a postupne dosahovať úroveň minimálnych štandardov vybavenosti.

Z celkového počtu trvale obývaných bytov v roku 2001 bolo:

- 63,5 % napojených na sieť plynu¹³. Zásobovanie zemným plynom v obci je zabezpečené pre odberateľov žijúcich v centrálnej aglomerácii (od nižného po vyšný koniec), v lokalitách Lalíky, Závozy a Rovne, teda vo všetkých lokalitách väčšieho sústreďenia obyvateľstva. Vybudovanie poslednej vetvy plynifikácie do časti Závozy a Lalíky v dĺžke 4 480 m sa zrealizovalo v roku 2005.

¹¹ Štandardy minimálnej vybavenosti obcí, MŽP SR, Bratislava 2002

¹² detto

¹³ Zdroj: SODB, ŠÚ SR Bratislava, rok 2001.

- 96,6 % má zavedený vodovod v bytoch. V obci existuje verejná vodovodná sieť prevádzkovaná Severoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. OZ Žilina – Čadca v dĺžke 12 km, v trase od nižného konca obce po lokalitu Biely Kríž. Posledná etapa vodovodnej siete v dĺžke 5 km vrátane vodojemu a čerpacej stanice bola vybudovaná v roku 2005. Na verejnú vodovodnú sieť sú napojené v týchto lokalitách všetky väčšie zariadenia ubytovacieho charakteru. Z celkového počtu trvale obývaných bytov je na verejný vodovod napojených cca 15 %, zvyšok 85 % bytov má vlastný zdroj vody zo studní. Vodu z verejného vodovodu používa v obci Oščadnica do 1000 obyvateľov (cca 18 %). Pre porovnanie na Slovensku bolo v roku 2001 zásobovaných vodou z verejných vodovodov 83,4 % obyvateľstva. V zmysle štandardov minimálnej vybavenosti obcí¹⁴ sa navrhuje v obciach do 5 tis. obyvateľov 88 % bytov napojených na verejný vodovod a v obciach 5 - 10 tis. obyvateľov 91 % bytov. V porovnaní s týmito odporúčaným štandardmi je obec vybavená vysoko podštandardne.
- 87,6 % bytov má samostatnú kúpeľňu, resp. sprchovací kút, čo je 5 percentuálnych bodov pod úrovňou celoslovenského priemeru (92,8 %).
- 92,6 % bytov je so septikom alebo s vlastnou žumpou. Verejná splašková kanalizačná sieť v obci nie je. Len ojedinele majú v domoch čistiarne odpadových vôd.

3.6.3. Neuspokojené potreby

Stavebný úrad obce eviduje nárast počtu žiadostí na výstavbu aj rekonštrukciu objektov na bývanie od obyvateľov obce, ale aj žiadostí občanov bez trvalého pobytu v obci. V zásade však problémy s bývaním v obci nie sú, obyvatelia si problémy s bývaním riešia vlastným spôsobom výstavbou nových domov alebo rozširovaním existujúcich objektov. Menia sa aj nebytové priestory na bývanie, podkrovné priestory sa rekonštruujú na obytné a pod. Rekreačná obec Oščadnica sa stáva zaujímavým miestom realizácie investícií do nehnuteľností. Trvalé požiadavky na rozšírenie individuálnej bytovej výstavby rieši obec doplnkom územného plánu obce. Na individuálnu bytovú výstavbu uvažuje vyčleniť priestory pre cca 200 nových rodinných domov v lokalitách Hrabovec (cca 50 rodinných domov), Terasa (cca 150 rodinných domov) a Sitky pre cca 50 rodinných domov.

Z celkového počtu trvale obývaných bytov (1 316) je vo vlastníctve obce 20 nájomných malopriestorových bytov, ktoré sa vybuďovali rekonštrukciou nevyužívaných objektov a priestorov starej školy, starej fary a budovy požiarnej zbrojnice. Nájomné byty obec prideliť väčšinou starším osamelým občanom, alebo mladým rodinám, na prechodné obdobie, pokiaľ si nevyriešia vlastnú bytovú situáciu. Počet nájomných bytových jednotiek je dostačujúci a obec neuvažuje s výstavbou nových nájomných bytov.

S cieľom udržania si charakteru podhorskej turistickej obce, ale aj v súlade so zásadami udržateľnosti kvality životného prostredia, obec v lokalitách určených na bytovú výstavbu v dohode s budúciimi vlastníckmi pripraví pozemky tak, aby bola možnosť pripojenia stavieb na technickú infraštruktúru (voda, plyn, kanalizácia, komunikácie), teda s čo najmenším dopadom na životné prostredie.

¹⁴ Štandardy minimálnej vybavenosti obcí, MŽP SR, Bratislava 2002

Zhrnutie kapitoly:

- Rozvoj cestovného ruchu v obci vyvolal rozsiahlu stavebnú aktivitu, ktorá naďalej trvá. Stavajú sa nové rodinné domy určené nielen na bývanie, ale aj na prenájom izieb pre turistov. Mnohé neobývané domy sa postupne zrekonštruovali a využívajú sa na buď na bývanie alebo na rekreáciu. Postavili sa nové apartmánové domy so zväčša z hľadiska ktorých nie sú obyvatelia celkom spokojní.
- Typ a vzhľad nových objektov alebo rekonštruovaných objektov nie je v súčasnosti regulovaný, čo sa týka materiálov, prevedenia, výšky a pod. a boli postavené aj objekty, ktoré do celkovej architektúry obce veľmi nezapadajú.
- Celková úroveň bývania v Oščadnici je pomerne dobrá. V niektorých ukazovateľoch úrovne bývania (počet m² obytnej plochy na 1 trvalo obývaný byt, priemerný počet obytých miestností na 1 byt) je v porovnaní s celoslovenským priemerom nadštandardná, v ostatných ukazovateľoch je mierne podštandardná. Výrazne sa zvýšila úroveň bývania medzi dvomi sčítaniami (rok 1991 v porovnaní s rokom 2001) a to nielen v počte miestností pripadajúcich na jeden byt, ale aj v kvalite vybavenosti.
- Technická vybavenosť bytov je na úrovni celoslovenského priemeru. V bytoch je vodovod (prevažne však nenapojený na verejnú vodovodnú sieť, ale na vlastné studne), podstatná časť bytov je napojená na sieť plynu. Domy nie sú napojené na verejnú splaškovú kanalizáciu, čo je v obci výrazný environmentálny problém.
- V obci v zásade nie sú problémy s bývaním. Obyvatelia si svoju bytovú situáciu riešia vlastným spôsobom výstavbou nových domov alebo rozširovaním existujúcich objektov. Trvalý záujem o novú individuálnu výstavbu rieši obec doplnkom územného plánu, v ktorom sú vymedzené lokality určené na novú IBV.
- Pre obyvateľov má obec k dispozícii 20 nájomných bytov. Poskytnutím dočasného bývania v nájomných bytoch obec pomáha riešiť bytovú situáciu starších občanov, ale aj mladých rodín, ktoré nemajú dočasne, kde bývať.

3.7. Ekonomika

3.7.1. Podnikateľské subjekty

V súčasnosti má ako svoje sídlo v Oščadnici zapísaných v Obchodnom registri alebo Živnostenskom registri 463 subjektov, z nich najväčší podiel 85,7 % podniká vo forme fyzických osôb, podiel právnických osôb zapísaných v Obchodnom registri je obci je 14,3 %.

Prehľad subjektov je v nasledujúcej tabuľke.

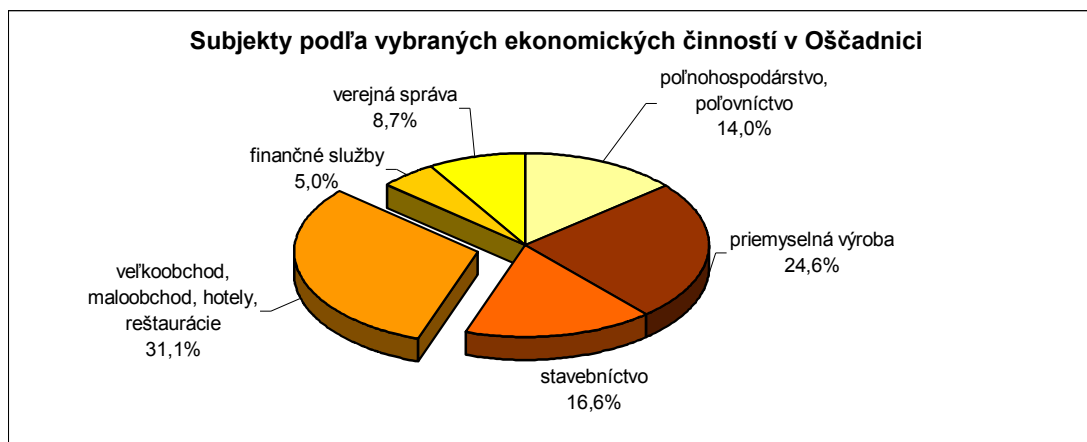
Tab. 18: Podnikateľské subjekty v Oščadnici v roku 2006

Podnikateľské subjekty	počet
Právnické osoby spolu zapísané v OR	66
- v tom akciové spoločnosti	4
organizačné zložky zahraničných osôb	2
družstvá	1
spoločnosti s ručením obmedzeným	57
ostatné ziskovo orientované jednotky	2
Fyzické osoby nezapísané v obchodnom registri	397
- v tom živnostníci	335
podnikajúci v slobodných povolaniach	7
samostatne hospodáriaci roľníci	55
Právnické a fyzické subjekty spolu	463

Zdroj: ŠÚ SR, KS Žilina, Obchodný register SR, prepočty Ústav turizmu s.r.o.

Údaje o podnikateľských subjektoch v obci podľa ekonomických činností v podrobnejšom členení neexistujú, sú prebrané z údajov miestnej obecnej štatistiky (MOŠ) platné ku koncu roka 2005. Ako vidieť na nasledovnom grafe, najväčší podiel subjektov je zaregistrovaných v obchodnej činnosti, hoteloch a reštauráciách, čo je prirodzené, vzhľadom k rozvoju turizmu v obci.

Graf 9: Subjekty podľa vybraných ekonomických činností

Zdroj: ŠÚ SR, KS Žilina, Obchodný register SR, prepočty Ústav turizmu s.r.o.

Tab. 19: Podnikateľské subjekty v Oščadnici podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ) v roku 2006

Podnikateľské subjekty	počet	podiel
poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo, rybolov a služby s nimi spojené	65	14,0
ťažba rúd, priemyselná výroba (textilná, potravinárska, drevárska atď.), výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	114	24,6
stavebníctvo	77	16,6
veľkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru, hotely a reštaurácie, doprava, skladovanie, služby pôšt a telekomunikácií	144	31,1
finančné sprostredkovanie, nehnuteľnosti, prenájom, iné obchodné služby	23	5,0
verejná správa, ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby, školstvo, zdravotníctvo	40	8,7
spolu	463	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, KS Žilina, Obchodný register SR.

Takmer tretina podnikateľských subjektov evidovaných v registri organizácii (OKEČ) pôsobí v oblasti obchodných služieb - veľkoobchod, maloobchod, reštauračné a ubytovacie služby a zabezpečovanie rôznych služieb pre obyvateľstvo. Podrobnejšie členenie oficiálna štatistika neeviduje. Z prehľadu aktuálneho obchodného a živnostenského registra a odborného odhadu, predpokladáme, že približne dve tretiny subjektov má v predmete činnosti aj služby cestovného ruchu (ubytovanie, stravovanie, sprostredkovanie služieb pre turistov a pod.). V tomto rozhodujúcom ekonomickom odvetví v obci, podnikajú aj spoločnosti s najväčším obratom (napr. SCR Veľká Rača, a.s., prevádzkovateľ lyžiarskeho areálu, NTC Veľká Rača, s.r.o., opravy a servis lyžiarskeho výstroja, prevádzkovanie športových zariadení a pod., SCR Tour, s.r.o., ubytovacie a reštauračné služby a ďalšie služby CR) a sú zároveň aj najväčšími zamestnávateľmi v obci (napr. SCR Veľká Rača, a.s. zamestnáva v zimnej sezóne 130 pracovníkov).

Štvrtina podnikateľských subjektov pôsobí v oblasti priemyselnej výroby (textilná, potravinárska, drevárska atď.), výroba a rozvod elektriny, plynu a vody a pod. V tejto skupine odvetvovej klasifikácie je v Oščadnici najviac subjektov, ktoré sa zaoberajú spracovávaním drevnej hmoty (spracovanie drevnej hmoty na rezivo a výroba rôznych výrobkov z dreva), menší počet tvoria subjekty, ktoré pôsobia v textilnom priemysle (šitie odevov, spracovávanie kožušín, kože a výroba rôznych doplnkov k odevom) a firmy podnikajúce v potravinárskej výrobe (pekárne, výroba zákuskov a pod.). Ostatné subjekty v tejto skupine sú v zanedbateľnom počte.

Priemyselná výroba a obchod a služby (vrátane subjektov CR), sú dve ekonomické odvetvia v obci, v ktorých podniká viac ako polovica podnikateľských subjektov.

Podnikatelia v ďalších dvoch významných oblastiach ekonomických činnostiach v obci v stavebníctve a lesníctve, sú zastúpení podobným podielom (17 %, resp. 14,0 %).

3.7.2. Cestovný ruch

Turizmus predstavuje v Oščadnici hlavnú ekonomickú príležitosť pre zmenšenie zaostávania ekonomického a následne aj sociálneho rozvoja obce. Oščadnica ako stredisko cestovného ruchu v posledných rokoch zaznamenala značný rozvoj najmä vďaka veľkým a úspešným investíciám do lyžiarskeho areálu Veľká Rača, čo vyvolalo aj zvýšenie dopytu po tomto stredisku. Svojím rýchlym rozvojom však predbehol ostatnú vybavenosť a služby potrebné pre turistov, z ktorých mnohé sú v obci nedostatočné.

Obec Oščadnica je v zmysle Regionalizácie CR SR¹⁵ zaradená do Severopovažského regiónu cestovného ruchu a v rámci neho do subregiónu Kysuce, ktorý je zaradený medzi regióny I. kategórie s medzinárodným významom pre cestovný ruch.

Obr. 6: Výhľad na krajinu

V rámci regiónu i subregiónu je turistické stredisko Oščadnica - Veľká Rača významným horským strediskom s možnosťami zimnej i letnej turistiky. Je charakteristické silnou zimnou sezónou a slabým letom. Ťažiskovým hlavným produktom je lyžovanie, najlepšie podmienky má práve pre zimné športy - zjazdové lyžovanie, bežecké lyžovanie a snowboarding. Z hľadiska vysokej prepravnej kapacity lanoviek a vlekov, zjazdových tratí pre všetky kategórie lyžiarov, garancie snehu nemá v Severopovažskom regióne konkurenciu. Okrem toho výhodou pre lyžiarske stredisko je blízkosť poľského a českého trhu a záujem turistov z týchto krajín navštíviť stredisko.

Oščadnica je predovšetkým známa ako zimné stredisko, má nízku vybavenosť a prítiažlivý produkt na leto a aj preto návštevnosť strediska v lete je veľmi nízka. Podobne je to aj s medzisezónou, pre ktorú v Oščadnici chýba prítiažlivý produkt. Zatiaľ, až na malé výnimky, nie sú v obci kapacity na rôzne medzisezónne aktivity - firemný turizmus, semináre a školenia.

¹⁵ Regionalizácia CR v SR. MH SR, 2005.

Letný turizmus v Oščadnici je menej významný vzhľadom k tomu, že poskytuje možnosti skôr pre nenáročnú turistiku a oddych v zachovanom prírodnom prostredí. V poslednom období sa jeho význam mierne posilnil investíciami do letnej športovej vybavenosti a služieb pre návštevníkov, stále však vybavenosť a služby výrazne zaostávajú za zimou. Čo najviac chýba v lete turistom je voda a možnosti letných aktivít spojených s vodou.

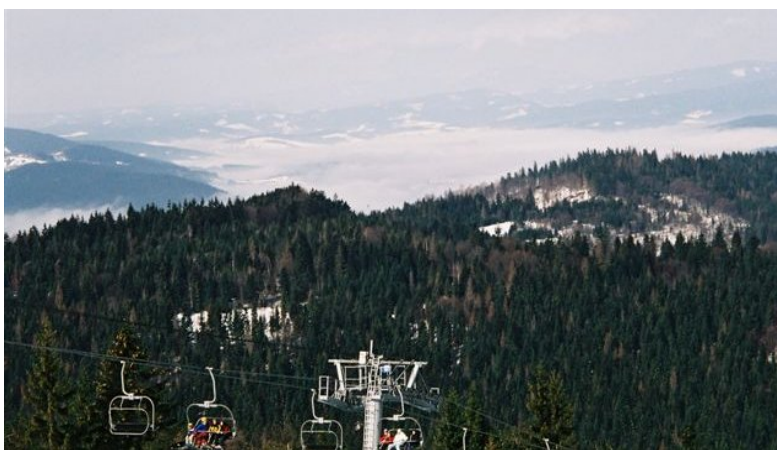
3.7.2.1. Ponuka v zime

Prírodno-geografické danosti obce ponúkajú výborný prírodný potenciál pre zimný turizmus (lyžovanie - zjazdové i rekreačné bežecké, snowboarding, ale aj turistiku na lyžiach). Lyžiarske svahy sú v nadmorskej výške 625 - 1050 m. Klimatické podmienky v stredu sú vďaka jeho polohe na záveterných severozápadných svahoch veľmi dobré. Zimná sezóna trvá priemerne 100 - 120 dní.

Prvý vlek v stredu sa vybudoval v roku 1972. Veľký rozvoj stredu začal po roku 2000 vďaka investíciám do lyžiarskeho areálu. Postupne sa zmodernizovali a zvýšili prepravné kapacity (sedačková lanovka na Dedovke - v roku 2002, lanovka na Marguške - v roku 2003 a lanovka na Lalíkoch - v roku 2005), vybudovalo sa umelé zasnežovanie všetkých zjazdoviek, večerné osvetlenie a ďalšie služby pre lyžiarov, čo výrazne zvýšilo dopyt po stredu.

Kategorizácia lyžiarskych stredu SR, vypracovaná Zújmovým združením vlekov a lanoviek LAVEX a SITOUR, s.r.o., zaradila lyžiarske stredu Snow paradise Veľká Rača medzi 5 hviezdikové, čiže najlepšie vybavené stredu v SR¹⁶. V tejto kategórii sú ešte lyžiarske stredu: Chopok sever, Park Snow Donovaly, Park Snow Štrbské Pleso, Skipark Ružomberok a stredu Vrátna free time zone.

Obr. 7: Zimná panoráma

¹⁶ Kategorizácia lyžiarskych stredu spracovaná Združením prevádzkovateľov lanoviek a vlekov Lavex a spoločnosť Sitour, s.r.o.

V stredu je v súčasnosti lokalitách Dedovka, Marguška a Lalíky vybudovaných 14 zjazdových tratí v celkovej dĺžke vyše 15,9 km. Trate sú rôznej obtiažnosti, pre začiatočníkov i pokročilých lyžiarov:

- 7 tratí ľahkých v dĺžke 4 800 m
- 4 stredne ťažké v dĺžke 6 110 m
- 2 ťažké (náročné) v dĺžke 1 450 m
- 1 kombinovaná. (ľahká a stredne ťažká) v dĺžke 3 550 m.

Tab. 20: Charakteristika lyžiarskych tratí

Lokalita/zjazdovka	obtiaznosť	dĺžka (m)	prevýšenie (m)
Dedovka			
1) Košariská I. ¹⁾	ľahká	1 300	314
2) Košariská II. ¹⁾	stredná	1 400	314
3) Grúnik	ťažká	450	170
4) Lyžiarska škôlka Košariská	ľahká	150	20
5) Traverz na Margušku	ľahká	350	100
6) Hrebeňová	ľahká	600	80
Marguška			
7) Marguška I.	ľahká	900	200
8) Marguška II.	stredná	1 260	200
9) Tomanova	stredná	1 100	250
10) Konektor na Lalíky	ľahká	1 200	240
11) Traverz na Lalíky	ľahká	300	50
Lalíky			
12) Pretekárska	stredná	2 350	420
13) Strmá	ťažká	1 000	200
14) Dlhá	ľahká/stredná	3 550	420

Zdroj: www.velkaraca.sk

¹⁾ večerné lyžovanie

Všetky zjazdovky sú vybavené technickým zasnežovaním, čo umožňuje garanciu snehu, predĺženie zimnej sezóny a je veľkou výhodou strediska. Zjazdové trate sú pravidelne upravované a udržiavané. V lokalite Dedovka je pre večerné lyžovanie osvetlený svah dlhý 1400 m. Pre snowboardistov v stredu je vybudovaná U-rampa.

Obr. 8: Mapka strediska

Zdroj: www.velkaraca.sk

V stredisku je 6 osobných horských dopravných zariadení s celkovou prepravnou kapacitou 9 700 osôb za hodinu:

- tri lyžiarske vleky s kapacitou 2 300 osôb/hod.
- dve 4 sedačkové lanovky s kapacitou 4 800 osôb/hod.
- jedna 6 sedačková lanovka v kombinácii s 8-miestnymi kabínkami s kapacitou 2 600 osôb/hod.

Prehľad horských dopravných zariadení je v nasledujúcej tabuľke:

Tab. 21: Kapacity OHDZ

Lokalita	typ OHDZ	dĺžka (m)	kapacita (osoby/hod.)
Dedovka	4-sedačková lanovka	1 200	2 400
Grúnik	Vlek TLV - 12	450	600
Košariská	Vlek Poma S	140	300
Na hrebeni	Vlek BLV - 2	600	1 400
Marguška	4-sedačková lanovka	750	2 400
Lalíky	6 sedačková lanovka v kombinácii s 8-miestnymi kabínkami	1 650	2 600

Zdroj: www.velkaraca.sk

Pre lyžiarov bežcov je v lokalite Úpratisko v nadmorskej výške 800 – 950 m vybudovaný areál “Stopa zdravia” s upravovanými bežeckými trasami dĺžky 1, 3 a 5 km s celkovou dĺžkou 24 km a s možnosťou napojenia na Kysuckú lyžiarsku magistrálu s celkovou dĺžkou 57 km. Trasy sú nenáročné s malým prevýšením. Trasy vedú aj hrebeňom Veľkej Rače cez atraktívne prostredie s peknými výhľadmi do krajiny.

V stredisku je aj široká ponuka ďalších služieb: škola lyžovania a snowboardingu, predajňa športových potrieb, horská služba, požičovňa lyží a športových potrieb, lyžiarsky servis, úschovňa batožín, je zabezpečená možnosť dopravy batožiny do ubytovacích zariadení na svahy, k dispozícii je zmenáreň, stravovacie a občerstvovacie služby a sociálne zariadenia.

Stredisko zabezpečuje dopravu lyžiarov k nástupným centrám kyvadlovou dopravou z obce a tiež dopravu skibusom zdarma zo Žiliny a Čadce. Viaceré cestovné kancelárie organizujú za úplatu dopravu z ďalších 13 miest celého Slovenska, 19 miest z ČR a 2 z Poľska.

Priamo v strede obce Oščadnica je lyžiarsky areál Športcentrum s umelým osvetlením a možnosťou technického zasnežovania. K dispozícii sú dva lyžiarske vleky. Prvý je detský s nízkym vedením dopravného lana s dĺžkou cca 120 m, s kapacitou 200 osôb/hod. Vhodný je hlavne pre deti ale aj dospelých, ktorí sú úplnými začiatočníkmi. Druhý vlek „Tatrapoma PFP“ má dĺžku 350 m, prevýšenie 75 m, kapacitu 600 osôb/hod. Je vhodný pre začiatočníkov a stredne dobrých lyžiarov. Mierny lyžiarsky svah využívajú predovšetkým začiatočníci, miestni obyvatelia a deti. V areáli je tiež možnosť snowtubingu - jazde na snežnom kolese vo vyhradenom snežnom tobogane, možnosti sánkovania a bobovania a tiež dostupný bežecký okruh. Priamo v areáli je tiež možnosť zapožičania lyžiarskeho výstroja, možnosť ubytovania a reštaurácia.

Silnou stránkou strediska z hľadiska zimných športov je jeho veľmi dobrá vybavenosť, vyrástlo z neho moderné stredisko s bohatou ponukou služieb pre zimné športy. Stredisko sa stalo známym a pritiahlo veľa návštevníkov, čo v súčasnosti, predovšetkým na vrchole sezóny, spôsobuje dlhé čakacie lehoty na vleky, čo mnohých návštevníkov odradzuje. Nedostatkom je tiež menšia ponuka stravovacích možností, reštauračného alebo bufetového typu priamo na svahu. V čase obeda pri vysokej návštevnosti je problém nájsť miesto na občerstvenie. Ponuka pre turistov je veľmi nevyvážená – výborné podmienky pre lyžovanie a nedostatok a nízka kvalita ostatných služieb.

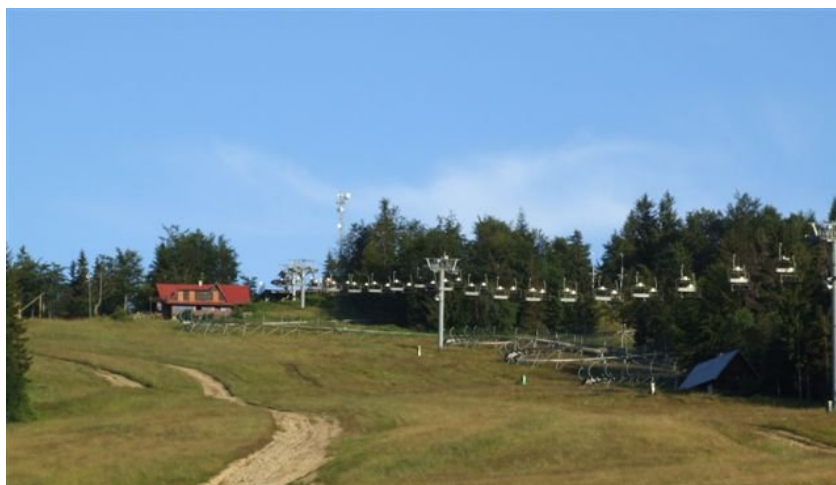
3.7.2.2. Ponuka v lete a mimosezónne

V súčasnosti je v Oščadnici letný produkt málo atraktívny a jeho ponuka výrazne menšia v porovnaní s možnosťami a vybavenosťou strediska v zime. To ovplyvňuje aj celkový počet návštevníkov v lete, ktorý je nižší ako v zime. V poslednom období sa investovalo do športovej vybavenosti a atraktivít, ktoré sú na Dedovke (ako bude uvedené nižšie). Vo všeobecnosti ale ponuku tohto typu, možno brať iba ako doplnkovú k hlavnej ponuke v lete, ktorá práve v Oščadnici chýba. Aj návštevnosť týchto atraktivít postupne klesá.

V obci chýba atraktívny produkt spojený predovšetkým s vodou, vodnými atrakciami, ponuka športových, zábavných a iných služieb. Turista prichádzajúci do Oščadnice v inom, ako zimnom období, nachádza len málo aktivít a ponuku služieb, pre ktoré by bol ochotný prísť opakovane na pobyt v lete alebo dokonca v mimosezónne. V lete sú pre Oščadnicu konkurenciou strediská s aquaparkami, pretože ľudia vyhľadávajú na trávenie voľného času a dovolenkovanie skôr vodu alebo kombináciu hôr a vody.

V letnom období sú v Oščadnici možnosti pre nenáročnú turistiku po značkovaných i neznačkovaných chodníkoch v horskej krajine s výrazným členením s výškovými bodmi nad 1 200 m n.m. s peknou scenériou a výhľadmi.

Obr. 9: Letná panoráma v lokalite Dedovka

Značkové turistické trasy vedú pekným prírodným prostredím, na vrchol Veľkej Rače (NPR) vedie náučný chodník so 6 zastávkami. Ďalšie trasy sú:

- žltá značka - z Klubinskej doliny na Dedovku a Veľkú Raču
- modrá značka - trasa turistickej hrebeňovky od pily v Oščadnici k osade Moskalovci, v zime je časťou Kysuckej lyžiarskej magistrály
- zelená značka – trasa od Ústavu sociálnych služieb cez Dedovku na Veľkú Raču a hrebeňovku Veľký Príslop – Kykuľa, Serafínov, alebo do Poľska.

Prírodný potenciál obce ponúka dobré podmienky aj pre cykloturistiku. Oščadnica je zaradená do siete Kysuckej cyklomagistrály, ale zatiaľ chýba väčšia variabilita a pestrosť trás rôznej náročnosti. V katastri sú evidované tri cyklocesty:

- č. 11 - tzv. Čadčiansko - Oščadnická cyklotrasa, meria 48 km, prevýšenie je 980/890 m
- č. 19 - Tichou dolinou, meria 6 km, prevýšenie je 320/60 m
- č. 22 - k jódo- bromovému prameňu v Hanzlove, meria 8 km, prevýšenie 180/120m.

V stredisku, v lokalite Dedovka je v letnom období športová vybavenosť na rôzne letné aktivity, športové a adrenalínové atrakcie a v prevádzke sú aj lanovky. Najväčšou atrakciou je bobová dráha (Alpin Coaster), dlhá 1 300 m s prevýšením 420 m. Dráha má 15 zákrut, viacero skokov, maximálna možná dosahovaná rýchlosť je 40 km/hod .

Obr. 10: Bobová dráha v lokalite Dedovka

Zdroj: www.velkaraca.sk

Ďalšie atrakcie v stredisku sú: lanový park so štyrmi okruhmi v dĺžke 276 m, trampolíny na gumách, lezecká stena vysoká 11 m, dvojmiestne štvorkolky v sprievode inštruktora, letný snowboard, kolobežky Monster, trojkolky, na ktorých sa sedí, opičie dráhy, možnosť jazdy na horskom bicykli a pod.

Pre deti sú v stredisku detské trampolíny, obrie nafukovacie preliezačky, šmyľavka a detský lanový park.

V obci je pre cyklistov a in-line korčuliarov vybudovaná (otvorená v roku 2007), tzv. Zelená cesta v dĺžke 10 493 m. Cesta vedie pekným prostredím, z veľkej časti popri rieke, avšak na niektorých miestach vyzerá ako nedokončená s nebezpečnými miestami (ako to je zdokumentované na obrázku), ktoré bude potrebné opraviť. Na ceste sú oddychové a piknikové miesta, sú na nej osadené informačné tabule a celá je osvetlená. Vhodné by bolo tiež cestu zokruhovať, ako to bolo aj navrhnuté v pôvodnom zámere (smerom na Dedovku, vyviezť sa lanovkou aj s bicyklom hore na svah a potom zasa na bicykli dolu na Dedovku), aby sa stala atraktívnejšou a zaujímavejšou pre obyvateľov obce a turistov.

Obr. 11: Zelená cesta s nebezpečným miestom

Charakter krajiny s rozptýlenými sídlami, charakteristickým vidieckym osídlením je vhodný aj na vidiecky turizmus a hipoturistiku. Tento druh ponuky však v Oščadnici chýba.

Výrazne v obci absentuje celoročná ponuka športovo-rekreačných služieb pre obyvateľov aj turistov. V súčasnosti je vypracovaný návrh na vybudovanie centra športovo-rekreačných služieb v strede obce, dobre prístupnom zo všetkých smerov, čo by mohlo tento nedostatok eliminovať.

Na vyplnenie kapacít v medzisezónne, chýba širšie rozvinutý konferenčný turizmus, rôzne akcie pre firmy, školenia, semináre a pod. Táto forma turizmu sa však pomaly začína v Oščadnici rozvíjať, niektoré nové zariadenia majú už vybavené seminárne miestnosti s potrebnou technikou na akcie menšieho typu (hotel Marlen, penzión Gajuz, a pod.)

3.7.2.3. Návštevnosť v Oščadnici

S rozvojom strediska Veľká Rača, rozširovaním ponuky vybavenosti a službami sa výrazne zvýšil dopyt a návštevnosť strediska. Kým na sklonku minulého desaťročia sa počet návštevníkov pohyboval okolo 40-tisíc hostí za rok, súčasnosti sa tento počet pohybuje okolo 335 tisíc ročne ako to vyplýva z nasledujúcej tabuľky.

Presné údaje o návštevnosti strediska a obce nie sú k dispozícii, preto vychádzame z evidencie o počte zakúpených lístkov v stredisku Veľká Rača za rok (za leto až od roku 2005, kedy boli vybudované letné atrakcie v stredisku Veľká Rača a evidencia predaja lístkov za letnú sezónu) a z expertných odhadov.

Tab. 22: Počty návštevníkov strediska (podľa zakúpených lístkov na OHDZ)

Rok	celkom	zima			leto		
		spolu	domáci	zahraniční	spolu	domáci	zahraniční
2004 ¹⁾	215 840	215 840	64 752	151 088	-	-	-
2005 ²⁾	330 252	287 794	86 338	201 456	42 458	29 721	12 737
2006 ³⁾	335 089	297 025	89 107	207 918	38 064	26 645	11 419
2007 ⁴⁾	121 277	109 599	32 879	76 720	11 678	8 175	3 503

Zdroj: SCR Veľká Rača a.s., prepočty Ústav turizmu, s.r.o.

¹⁾ trvanie zimnej sezóny od 1.11.2003 do 30.4.2004

²⁾ trvanie zimnej sezóny od 1.11.2004 do 30.4.2005

³⁾ trvanie zimnej sezóny od 1.11.2005 do 30.4.2006

⁴⁾ trvanie zimnej sezóny od 1.12.2006 do 19.3.2007

Ako z uvedených údajov vyplýva, celoročná návštevnosť je 330 - 335 tisíc návštevníkov za rok a je výrazne ovplyvnená predovšetkým návštevnosťou v zime, pretože v návštevnosti strediska tvorí zimná sezóna rozhodujúci podiel. V jednotlivých rokoch, za ktoré sú k dispozícii údaje, predstavoval podiel zimnej sezóny v roku 2005 87 %, v roku 2006 sa tento podiel ešte zvýšil na 89 % a v roku 2007, napriek zlým poveternostným podmienkam v zime, ale výraznému poklesu návštevnosti v lete, sa zvýšil až na 90 %.

Návštevnosť strediska v štandardnej zimnej sezóne (cca 100 - 120 dní) je 288 000 - 297 000 návštevníkov za sezónu. Priemerná denná návštevnosť v lokalitách strediska v zime je 2 700 - 3 000 lyžiarov. V špičkových dňoch (sviatky, prázdniny a víkendy) sa návštevnosť zvyšuje

až na 5 000 - 6 000 lyžiarov. Pri tak veľkom dopyte však súčasné prepravné kapacity nestačia, tvoria sa dlhšie čakacie doby na vlekoch, čo vyvoláva nespokojnosť návštevníkov. Preto je potrebné uvažovať so zvýšením prepravných kapacít, vybudovaním nového nástupného centra a rozšírením zjazdových tratí v stredisku. Pokles celkovej i dennej návštevnosti v zimnej sezóne 2007 bol spôsobený nedostatkom mrazivých dní a nie poklesom záujmu o lyžovanie v stredisku.

Ako už bolo spomenuté, v lete (máj až október) je ponuka pre turistov nedostatočná, v obci nie je lákavý produkt, ktorý by pritiahol návštevníkov vo väčšom počte. Výsledkom je nižší dopyt a tým prirodzene, aj podstatne nižšia návštevnosť ako v zime. Chýba zaujímavý produkt, ktorý vo väčšej miere zvýši záujem o stredisko aj v lete. Okrem toho, že je v lete nižšia návštevnosť, bol zaznamenaný aj jej pokles návštevníkov, ak porovnáme roky 2005 - 2007. V roku 2005 bola prvýkrát v prevádzke bobová dráha a ďalšie atrakcie v stredisku, v ďalších rokoch však už badať pokles záujmu a výrazný pokles návštevníkov.

Z celkového počtu návštevníkov v zimnej sezóne tvoria cudzinci 70 %-ný podiel (najviac návštevníkov je z Poľska a Českej republiky), domácich návštevníkov je 30 %. V lete, pri podstatne nižšej návštevnosti, je pomer domácich a zahraničných návštevníkov opačný, 70 : 30 % v prospech domácich návštevníkov.

Z pohľadu celého roka (teda zimnej a letnej sezóny) je pomer zahraničnej a domácej návštevnosti 66 : 34 % v prospech zahraničných návštevníkov. Zo všetkých zahraničných návštevníkov je najviac Poliakov, až 59 %.

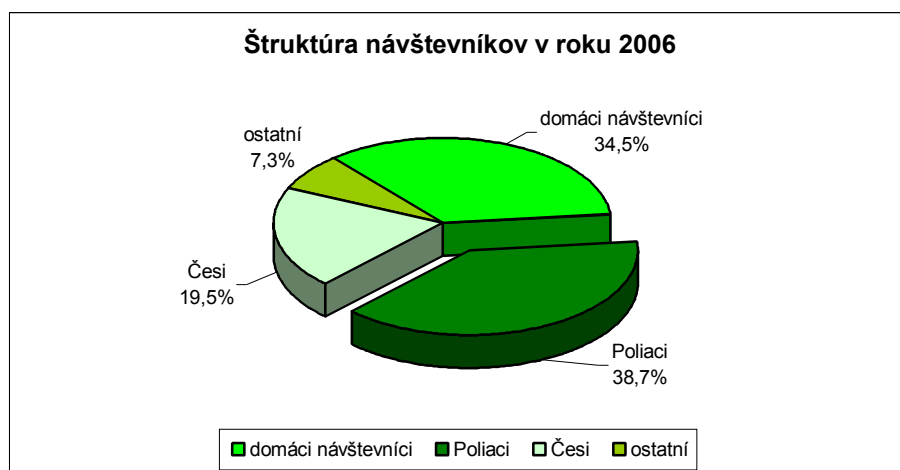
Tab. 23: Štruktúra návštevníkov podľa krajín v roku 2006

Ukazovateľ	počet návštevníkov	podiel (v %)
zahraniční návštevníci	219 337	65,5
z toho: Poliáci	129 500	59,0
Česi	65 500	29,9
ostatní	24 337	11,1
domáci návštevníci	115 752	34,5
návštevníci celkom	335 089	100,0

Zdroj: odborné odhady, prepočty Ústav turizmu, s.r.o.

Zo všetkých návštevníkov, domácich a j zahraničných, v roku 2006 bolo najviac Poliakov a až za nimi nasledujú domáci návštevníci, ako to vidíme na nasledujúcom grafe:

Graf 10: Štruktúra návštevníkov

Zdroj: odborné odhady, prepočty Ústav turizmu, s.r.o.

3.7.2.4. Hostia v ubytovacích zariadeniach

V oficiálnej štatistike za rok 2005 sa v obci vykazuje len 7 346 hostí v ubytovacích zariadeniach s 35 711 prenocovaniami, čo je značne podhodnotený údaj a vychádza len z 12-tich štatistikou evidovaných ubytovacích zariadení.

Presná oficiálna štatistika o výkonoch ubytovacích zariadení (počty hostí a ich prenocovania) za obec Oščadnicu nie je k dispozícii. Pri prepočtoch výkonov ubytovacích zariadení sme preto použili údaje o počte lôžok v obci a údaje z expertných odhadov o počte dní prevádzky jednotlivých zariadení a priemernom percente využitia lôžkovej kapacity v jednotlivých obdobiach roka. Pri odhadoch sme využili aj rozhovory s prevádzkovateľmi ubytovacích zariadení.

Podľa týchto odhadov sa v roku 2006 ubytovalo v Oščadnici 63 437 hostí, ktorí uskutočnili 251 566 prenocovaní. V priemere na jedného host'a pripadajú 4 prenocovania. Tento vysoký počet svedčí o tom, že hostia preferujú dlhšie pobyty, čo je typické pre horské strediská cestovného ruchu.

Tab. 24: Počty ubytovaných hostí a prenocovaní v roku 2006

Ukazovateľ	zima	leto	mimosezóna	rok
počet hostí	39 184	12 846	11 407	63 437
počet prenocovaní	195 915	38 540	17 111	251 566
využitie lôžkovej kapacity (%)	65,0	17,6	3,7	25,5
priemerný počet prenocovaní	5	3	1,5	4

Zdroj: odborné odhady, prepočty Ústav turizmu, s.r.o.

Z celkového počtu hostí 61,8 % pripadá na zimné obdobie a z celkového počtu prenocovaní až 77,9 % sa uskutoční v zime.

Podobne aj využitie lôžkovej kapacity je oveľa vyššie v zime ako v lete (tabuľka vyššie), čo je dané aj charakterom strediska, jeho orientáciou a vybavenosťou na zimný horský turizmus.

V ostatných obdobiach roka je využitie ubytovacích zariadení nízke, chýba ponuka služieb, ktorá by priťahli návštevníkov. V lete je to predovšetkým ponuka aktivít spojená s vodou (možnosť kúpania a rôzne atrakcie a pod.), ktorá je turistami obľúbená a vyhľadávaná, ponuka športových aktivít a v medziobdobí širšie rozvinutý konferenčný turizmus, rôzne akcie pre firmy, školenia, semináre a pod., rozvoj ktorého síce v Oščadnici začína, ale len niektoré zariadenia majú pre jeho rozvoj podmienky. Táto forma turizmu vyžaduje lepšiu štruktúru zariadení, akú má v súčasnosti Oščadnica, a to predovšetkým zariadenia strednej a vyššej úrovne, ktorých je zatiaľ v Oščadnici nedostatok (ako bude analyzované nižšie v časti o ubytovacích zariadeniach).

Tab. 25: Štruktúra ubytovaných hostí v roku 2006

Hostia	zima	leto	mimosezóna	rok
počet zahraničných hostí	25 470	3 854	-	29 324
počet domácich hostí	13 714	8 992	11 407	34 113
počet hostí celkom	39 184	12 846	11 407	63 437
podiel zahraničných hostí	65 %	30 %	-	46,2 %
podiel domácich hostí	35 %	70 %	100 %	53,8 %

Zdroj: odborné odhady, prepočty Ústav turizmu, s.r.o.

V celoročnom vyjadrení prevažuje podiel ubytovaných domácich hostí nad zahraničnými, ich vzájomný podiel je 54 % : 46 %, v silnejšej zimnej sezóne výrazne prevažujú zahraniční hostia a ich vzájomný pomer sa mení na 35 : 65 v prospech zahraničných.

V štruktúre zahraničných hostí v ubytovacích zariadeniach podľa krajín dominujú hostia zo susedných krajín: z Poľska, ktorí tvoria 55 % zo všetkých ubytovaných zahraničných návštevníkov a Česi s 35 % podielom na počte ubytovaných zahraničných návštevníkov. Podiel návštevníkov z ostatných krajín tvorí spolu 10 % (najviac je návštevníkov z Nemecka, Dánska, Ukrajiny, Anglicka, Maďarska).

Tab. 26: Štruktúra ubytovaných zahraničných hostí podľa krajín (rok 2006)

Zahraniční hostia	počet	podiel v %
Poľsko	16 129	55
Česká republika	10 263	35
ostatní	2 932	10
spolu	29 324	100

Zdroj: SCR Veľká Rača a.s., odborné odhady, prepočty Ústav turizmu, s.r.o.

3.7.2.5. Charakteristika klientely v Oščadnici

z hľadiska ubytovaných a pasantov:

- približne každý piaty návštevník Oščadnice sa ubytoval a aspoň raz prenocoval, tzn., že podiel ubytovaných pasantov je v pomere 20 %: 80 % v prospech pasantov v celoročnom priemere

z hľadiska vysielacích trhov:

- v celoročnom priemere je viac zahraničných návštevníkov (cca 66 %), z nich najviac prichádza z Poľska (viac ako polovica), ČR (takmer tretina), z ostatných krajín je podiel návštevníkov veľmi nízky (cca 11 %) - z Nemecka, Maďarska, Francúzska, Holandska a pod.
- medzi ubytovanými hosťami je podiel zahraničných návštevníkov nižší v porovnaní s domácimi návštevníkmi (46 % : 54 %), podľa krajín je podobné zastúpenie ako medzi všetkým návštevníkmi

z hľadiska sezóny:

- najviac návštevníkov prichádza do Oščadnice v zime, ich podiel na celkovej návštevnosti je 77 - 90 %
- zimná sezóna tvorí na celkovom počte ubytovaných 62 %, na prenocovaniach 78 %, využitie lôžkovej kapacity v zime je veľmi vysoké (65 %)
- letná sezóna tvorí z celkového ubytovaných hostí 20 %, z celkového počtu prenocovaní len 15 %, využitie lôžkovej kapacity v letnom období je nízke - 18 %, obsadenosť je veľmi závislá aj na počasi
- medzisezóna sa podieľa 18 % na počte ubytovaných návštevníkov za rok a len 7 % na počte prenocovaní, využitie lôžkovej kapacity v medzisezóne je najnižšie, len 4 %

z hľadiska dĺžky pobytu:

- najdlhšie pobyty sú v zime, v čase prázdnin na Slovensku, Poľsku a ČR 5-7 dní, v ostatnom čase zimy skôr kratšie pobyty, v priemere 3 - 4 dňové, priemerný počet prenocovaní v zime je 5 nocí
- v lete sú pobyty o niečo kratšie, ide skôr o víkendové pobyty alebo predĺžené víkendy, priemerný počet prenocovaní v lete sú 3 noci
- v mimosezóna je priemerný počet prenocovaní iba 1,5 noci

z hľadiska zloženia klientely:

- v zimnej sezóne mladšie a stredné vekové kategórie, rodiny s deťmi, dvojice, autobusové jednodenné pobyty, mierne solventnejšia klientela ako v lete
- v letnej sezóne prevažne rodiny s deťmi, páry, nižšie statusové skupiny

z hľadiska sociálneho statusu:

- z hľadiska sociálneho statusu prevažujú medzi domácimi návštevníkmi stredné nižšie statusové skupiny, ojedinele aj stredné statusové skupiny, v lete skôr nižšie statusové skupiny
- najvyšší podiel zahraničnej klientely tvoria nižšie stredné statusové, ojedinele aj stredné skupiny, ktoré však zatiaľ nenachádzajú dostatočne širokú ponuku služieb.

z hľadiska vekovej štruktúry:

- najčastejšia je veková kategória 25 - 45 rokov
- v zime skôr mladšie a stredné vekové kategórie, z domácej klientely stredná a mladšia veková kategória, solventnejší, ale chodia skôr na kratšie pobyty nie na typickú týždňovú zimnú dovolenku, tú trávajú v iných krajinách
- v lete rôznorodejšie vekové skupiny
- v mimosezónne sa začína objavovať firemná klientela, konferencie, zo Slovenska a ojedinele aj z Poľska a ČR

z hľadiska spôsobu rezervácie:

- individuálni hostia najčastejšie priamo v zariadení alebo cez TIK
- výrazne narastajúca tendencia využívania internetu, u Poliakov takmer výlučne internet
- firemná klientela najčastejšie priamo.

3.7.2.6. Zariadenia prechodného ubytovania v Oščadnici

Podľa údajov z Obecného úradu, bolo v Oščadnici v roku 1991 cca 1000 lôžok. V roku 2000 podľa zistení Ústavu turizmu, s.r.o. bolo v obci 1 628 lôžok (v hoteloch, penziónoch, súkromných chatách a chalupách a na súkromí). S rozvojom lyžiarskeho strediska v poslednom období výrazne vzrástol počet ubytovacích zariadení i počet lôžok a to jednak výstavbou nových zariadení (hotel Marlene, hotel Bocy, nové penzióny), ale aj prestavbou starších existujúcich objektov (horská chata Čučoriedka) a tiež rozširujúcou sa ponukou ubytovania v súkromí. Charakter a vizuálna stránka týchto nových objektov nie je vždy citlivo zasadená do prírodného prostredia obce, nedodržiava sa pôvodný charakter stavieb vhodných pre túto oblasť. Aj niektoré nové objekty nie sú postavené v zmysle štandardov a kategorizácie ubytovacích zariadení, majú len základný štandard vybavenia, bez doplnkových služieb.

Presná evidencia zariadení a ich kapacít v Oščadnici však nie je k dispozícii a aj tie údaje, ktoré existujú sú v značnej disproporcii. Oficiálne údaje ŠÚ SR evidovali v roku 2005 12 zariadení prechodného ubytovania s 438 lôžkami, čo sú značne podhodnotené údaje. Mestská a obecná štatistika, tiež zisťovanie Štatistického úradu na úrovni obcí, v tom istom roku eviduje 190 zariadení s 2 075 lôžkami.

Pri analýze ubytovacích zariadení vychádzame z údajov uvádzaných na internete, predovšetkým zo stránky strediska Veľká Rača. Ako vyplýva z uvedeného zdroja v Oščadnici je v súčasnosti 248 zariadení prechodného ubytovania (vrátane ubytovania v súkromí v rodinných domoch). Spolu to predstavuje ponuku 2 740 stálych lôžok prechodného ubytovania a približne ďalších 500 prístelok. Okrem toho sú v Oščadnici aj lôžka, ktoré nie sú evidované a ich majitelia ponúkajú „ubytovania na čierno“. Počet takto ponúkaných lôžok nie je známy. Prehľad kapacít prechodného ubytovania je v nasledujúcej tabuľke:

Tab. 27: Kapacity prechodného ubytovania v Oščadnici

Kategória a trieda zariadenia	Počet zariadení	Počet stálych lôžok
hotely	3	172
penzióny	17	499
horské chaty	4	298
ubytovanie v apartmánach	26	133
chaty ***	24	235
chaty **	5	37
chaty *	1	6
chaty bez označenia	7	54
samostatné objekty ***	23	240
samostatné objekty **	23	170
samostatné objekty *	1	8
samostatné objekty bez označenia	10	75
ubytovanie v súkromí ***	26	213
ubytovanie v súkromí **	64	494
ubytovanie v súkromí bez označenia	14	106
celkom	248	2 740

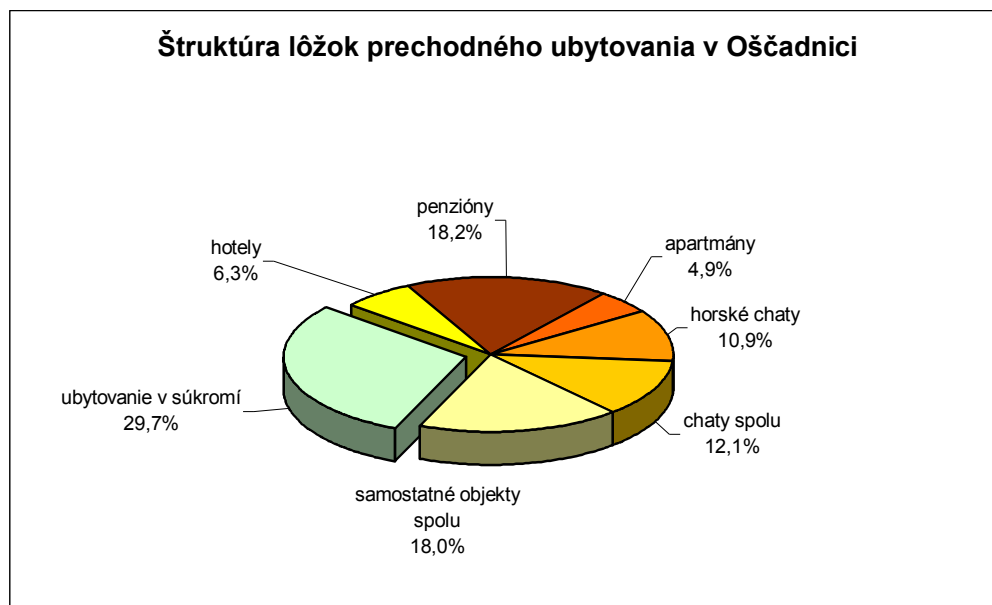
Zdroj: internet, spracoval Ústav turizmu, s.r.o.

3.7.2.7. Štruktúra lôžok prechodného ubytovania

Z hľadiska kvantity je súčasný počet lôžok v Oščadnici vzhľadom k existujúcej ponuke služieb dostatočný. Ich celoročné využitie je 25,5 %, najvyššie v zime, veľmi nízke v lete a najnižšie v období medzi sezónami. Nie je problém ubytovať sa v Oščadnici počas celého roka, výnimku môže tvoriť len obdobie top sezóny, počas obdobia Vianoc a v čase zimných prázdnin.

Problémom sa skôr javí štruktúra a kvalita ubytovacích zariadení. Najväčší podiel tvoria lôžka v súkromí (takmer 30 %), rôznej kvality, bez možnosti stravovania (najvyššie s ponukou raňajok) a využívania ďalších služieb. Iba štvrtinu tvoria lôžka v hoteloch a penziónoch, t.j. v zariadeniach, v ktoré ponúkajú klientom aj ďalšie služby, nielen ubytovanie (stravovanie, wellness, športové aktivity a pod.). Avšak aj niektoré zariadenia hlavne v kategórii penzión nižšej triedy alebo bez označenia triedy ponúkajú často len ubytovanie, bez rôznych doplnkových služieb. K vyššie uvedeným zariadeniam môžeme ešte priradiť horské chaty (11%), ktoré taktiež ponúkajú minimálne možnosť stravovania. To znamená, že z celkového počtu lôžok v Oščadnici je len niečo viac ako tretina lôžok aj s ponukou minimálne jednej služby navyše, okrem ubytovania. Pomerne veľkú skupinu tvorí ešte lôžková kapacita v chatách (12 %) a v samostatných objektoch (18 %) - tiež zariadenia len s možnosťou ubytovania, bez ponuky iných služieb. Celkovo chýba predovšetkým ubytovanie v dobrej kvalite v strednej a vyššej triede. Podrobnejší prehľad štruktúry lôžkovej kapacity je zrejmý z nasledujúceho grafu:

Graf 11 : Štruktúra lôžkovej kapacity v Oščadnici

Zdroj: internet, spracoval Ústav turizmu, s.r.o.

Nárast ubytovacích zariadení v obci sa v posledných rokoch uberal skôr kvantitatívnym smerom na úkor ich kvality. Zariadenia, ktoré spĺňajú aj európsky štandard s viacerými doplnkovými službami (wellness aktivity, herne, zábavné strediská a pod.) a vyhovujú aj požiadavkám náročnejšej klientely sa vybuďovali len v poslednom období (napr. hotel Marlene).

Väčšina ubytovacích zariadení v Oščadnici nie je označená kategóriou a triedou v zmysle platných štandardov pre zariadenia prechodného ubytovania¹⁷. Bez označenia sa turista len ťažko orientuje v kvalite zariadení a službách, ktoré môže v zariadení očakávať. V tomto zmysle, klient zvyknutý na podobnú kvalitu v istej kategórii a triede ubytovacieho zariadenia, sa ťažšie orientuje pri výbere ubytovania v obci. Netýka sa to všetkých zariadení, niektoré dbajú o úroveň svojich služieb, snažia sa inovovať svoju ponuku a vytvárať nový a zaujímavý produkt (napr. orientácia na značku bio a ponuka služieb dodržiavajúcich štandardy tejto značky).

Vlastnú štandardizáciu objektov prechodného ubytovania v súkromí uskutočnilo Združenie turizmu v spolupráci s TIK-om, pre cca 180 objektov (rodinných domov a chát v súkromí)¹⁸, pre ktoré zabezpečuje rezervácie TIK a sú v jeho ponuke. Ubytovanie v súkromí bolo zaradené do troch tried kvality podľa vybavenia objektu (označené * až ***). Vo všetkých týchto zariadeniach je kuchyňa, alebo kuchynský kútik na prípravu stravy a samostatné sociálne zariadenie - kúpeľňa a WC. Zaradenie do vyššej triedy záleží aj od vybavenia interiérov a vybavenia domácimi spotrebičmi (chladnička, TV, mikrovlnná rúra a pod.).

¹⁷ Vyhláška MH SR č. 419/2001 Z.z., ktorou sa upravuje kategorizácia ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na ich zaraďovanie do tried

¹⁸ Táto štandardizácia vychádza z hodnotenia, pri ktorom sa bralo do úvahy, či majú izby sociálne zariadenia a možnosť prípravy stravy a aké ďalšie služby poskytujú. Ubytovacie zariadenia boli zaradené podľa vybavenosti do tried. Ku kategorizácii bol vypracovaný dotazník a majitelia zariadení sa zaraďovali sami. Zariadenia potom boli 5 člennou komisiou (ktorá zaraďovanie robila), skontrolované.

Úrovní vybavenosti väčšiny zariadení prechodného ubytovania v obci zodpovedá aj klientela. Hostí ubytovacích zariadení môžeme zaradiť skôr do nižšej strednej a nižšej statusovej skupiny.

3.7.2.8. Stravovacie služby

Podľa expertných odhadov je v súčasnosti v Oščadnici približne 1300 stoličiek v reštauráciách, predovšetkým v hoteloch, motelloch, penziónoch či horských chatách. Ďalších asi 2 000 stoličiek je v bufetoch, občerstvovacích zariadeniach a hostincoch. Spolu je v obci cca 3300 stoličiek v stravovacích a občerstvovacích zariadeniach rôznej kvality.

V porovnaní s ponukou ubytovacích zariadení sa ponuka stravovacích zariadení vyvíjala pomalšie. Len v posledných 2-3 rokoch vznikli nové reštaurácie slušného priemeru, zatiaľ však stále chýba širšia ponuka stravovacích zariadení a väčšia pestrosť v ponuke jedál, miestnych špecialít a typických jedál pre Oščadnicu a oblasť Kysúc. Situácia v tejto oblasti sa zlepšuje v novopostavených zariadeniach, ktoré vznikli v poslednom období.

Stoličková kapacita v čase sezóny je nedostatočná, v ostatných obdobiach, keď je návštevnosť nízka, sú zariadenia prázdne. Miestne obyvateľstvo zatiaľ veľmi nevyužíva tento druh služieb, výnimku tvoria rôzne oslavy a spoločenské udalosti. Chýba tiež viac občerstvovacích zariadení priamo na svahu na Lalíkoch, kde sa môžu lyžiari občerstviť a najesť. V obci chýbajú tiež malé kaviarničky a zariadenia typu apres ski, kde si možno príjemne posediť po lyžovačke (s výnimkou jednej cukrárne na námestí).

3.7.2.9. Spoločensko-zábavné a športové zariadenia

Spoločensko-zábavné a športové zariadenia, ktoré ponúkajú hostovi rôzne zážitkové aktivity, ako sú napr. kúpanie, tenis, squash, biliard, bowling a pod., ale aj diskotéky, puby, bary, príp. ponuka rôznych kultúrnych akcií v obci absentujú. Ponuka takýchto zariadení a služieb je dôležitá pre zimné lyžiarske strediská ako doplnok k aktivitám po lyžovaní a aj pre zatraktívnenie letnej turistickej sezóny. V obci chýba športovo-rekreačné a zábavné centrum s koncentráciou rôznych služieb, ktoré by pritiahlo turistov.

V obci tiež chýba prirodzené centrum s obchodíkmi kaviarničkami, kde by sa ľudia mohli stretávať. Mladým chýba diskotéka, ktorá bola kedysi v Oščadnici veľmi vyhľadávaná, v súčasnosti je zrušená, na jej mieste stoja apartmánové domy.

V plánovanej výstavbe obecného kultúrneho centra sa s niektorými službami uvažuje (obchodné priestory, polyfunkčná premietacia sála), ale budú to len jednotlivé služby, nie v koncentracii rôznych služieb na jednom mieste, ako by to bolo možné v prípade polyfunkčného centra.

V poslednom období sa rozširuje v nových ubytovacích zariadeniach ponuka typu wellnes, skôr však menšieho charakteru a väčšinou len pre ubytovaných hostí.

Nedostatok týchto služieb spôsobuje, že turista prichádzajúci do Oščadnice, nemá kde minúť svoje peniaze.

2.7.2.10. Iné aktivity v cestovnom ruchu v obci

Turisticko – informačná kancelária

Turisticko informačná kancelária je organizačnou súčasťou strediska Veľká Rača, sídlo má na námestí v centre obce. Návštevníkom zabezpečuje sprostredkovanie ubytovania (cca 220 objektov, 26 apartmánových bytov), čo je prevažná väčšina ubytovacích zariadení v Oščadnici, poskytuje informácie o lyžiarskom stredisku Veľká Rača a všetkých jeho službách, informácie o ubytovacích a stravovacích zariadeniach, o rôznych atrakciách v Oščadnici a okolí, rôznych podujatiach, vlakových a autobusových spojeniach a rôzne ďalšie informácie. Možno si v nej zakúpiť turistickú literatúru, mapy, pohľadnice, suveníry a pod. Vykonáva aj zmenárenskú činnosť a je zároveň internetovou čítárňou.

Obr. 12: Informačný panel s dotykovou obrazovkou v Oščadnici

Turisticko informačná kancelária má celoročnú prevádzku, v zimnej a letnej sezóne poskytuje služby vrátane sobôt a nedeľ. Najviac hostí za informáciami prichádza v zime (až cca 80 %), z nich je najviac Poliakov a Čechov.

Turisti sa zaujímajú predovšetkým o možnosti ubytovania, turistické mapy Oščadnice a okolia, turistické a cykloturistické trasy, zaujímavosti Oščadnice a okolia a o ponuku služieb a možnosti trávenia času. V zimnom období turisti zisťujú predovšetkým informácie o snehových podmienkach a možnostiach lyžovania. Ak nemajú úplne aktuálne informácie zo strediska, turisti prejavujú nespokojnosť, podobne často prejavujú nespokojnosť s prepravou skibusmi, ak nechodia podľa časového rozpisu.

V TIK-u chýba ponuka tradičných miestnych výrobkov, mapky Oščadnice, mapy turistických a cykloturistických trás, o ktoré je záujem.

Na území obce je rozmiestnených 6 infopanelov s dotykovou obrazovkou, s informáciami o možnosti ubytovania a voľných kapacitách. Na viacerých miestach v obci sú orientačné tabule s názvami ubytovacích zariadení.

Obr. 13: Informačné smerovacie tabule v Oščadnici

V súčasnosti viaceré aktivity v oblasti turizmu prebiehajú na úrovni obce nekoordinovane na viacerých úrovniach, niekedy bez vzájomnej komunikácie. Aktivity, propagáciu a marketing na úrovni strediska Veľká Rača robí SCR, a.s. Veľká Rača. Aktivity na úrovni obce v oblasti turizmu sa pokúša koordinovať miestne združenie cestovného ruchu, ktoré má za cieľ:

- podporu rozvoja cestovného ruchu a jeho rozvoj v obci
- ochranu záujmov združenia a jeho členov voči orgánom štátnej správy a tretím osobám
- vytváranie podmienok pre rozvoj CR
- zvyšovanie profesionality v cestovnom ruchu
- zabezpečovať turistický marketing pre obec
- zabezpečovať spoločnú propagáciu
- spolupôsobiť pri organizácii rôznych miestnych podujatí.

V súčasnosti má združenie malú členskú základňu (40 členov) a ani obec nie je členom združenia. Financovanie aktivít je zabezpečované len z členských príspevkov, teda v podstate je činnosť združenia obmedzená len na zabezpečovanie miestnych podujatí a komunikáciu s miestnou samosprávou a ostatnými podnikateľskými subjektami v obci bez možnosti väčšej aktivity v oblasti marketingu a propagácie. Vzhľadom k súčasným možnostiam združenia sa skôr zameriavajú na organizovanie rôznych akcií na úrovni obce, než na koordináciu aktivít a marketing na úrovni obce.

Príjmy obce z miestnej dane za ubytovanie

V zmysle zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a novely zákona č. 517/2005 Z.z. o podmienkach určovania a vyberania týchto daní a poplatkov, na základe zákona č. 511/1992 Z.z., obec všeobecne záväzným nariadením určuje daň za ubytovanie a podmienky jej výberu.

Uznesením obecného zastupiteľstva č. 40/2007 zo 12.12.2007 obecné zastupiteľstvo v Oščadnici schválilo formu a spôsob platenia dane za ubytovanie na rok 2008 a splnomocňovacie ustanovenie § 37 zák. č. 582/2004 Z.z. najmä sadzbu dane, rozsah a spôsob vedenia preukaznej evidencie na účely dane, spôsob vyberania dane, náležitosti

potvrdenia o zaplatení dane, lehoty a spôsoby jej odvodu obci, prípadné oslobodenia od tejto dane alebo zníženia dane. Určila, že daň za ubytovanie v zmysle § 37 zák. č. 582/2004 Z.z. môže platiteľ dane zaplatiť:

- podľa počtu prenocovaní
- paušálne

Zariadenia poskytujúce služby prechodného ubytovania v zmysle § 37 zák. č. 582/2004 Z.z. podľa miestnych podmienok v jednotlivých častiach obce (§ 17 ods. 6 zák. č. 582/2004 Z.z.) sú rozdelené v zmysle § 43 zák. č. 582/2004 Z.z. nasledovne:

- zariadenia v obci s počtom lôžok 16 a viac

Daň za ubytovanie	Sadzba dane
Podľa počtu prenocovaní	35,- Sk/1 osoba /1 prenocovanie
Paušálne	1000,- Sk/1 lôžko/1 rok

- zariadenia (chaty, drevenice, chalupy, priváty) občanov slúžiace na individuálnu rekreáciu s počtom lôžok 1 - 15

Daň za ubytovanie	Sadzba dane
Podľa počtu prenocovaní	20,- Sk/1 osoba /1 prenocovanie
Paušálne	300,- Sk/1 lôžko/1 rok

- zariadenia (chaty, drevenice, chalupy, priváty) občanov slúžiace na bývanie s počtom lôžok 1 - 15

Daň za ubytovanie	Sadzba dane
Podľa počtu prenocovaní	10,- Sk/1 osoba /1 prenocovanie
Paušálne	300,- Sk/1 lôžko/1 rok

Rovnaký systém výberu daní s možnosťou platenia paušálnou čiastkou len s inými sadzbami obec stanovila aj v rokoch 2007.

V roku 2006 bol príjem z dane za ubytovanie 960 tis. Sk (podľa údajov z obecného úradu). Podnikateľské subjekty i občania prenajímajúci chaty, chalupy, drevenice alebo priváty v drvinej väčšine uplatňujú úhradu dane paušálnou čiastkou, ktorá je pre nich jednoduchšia, ale hlavne ekonomicky výhodnejšia.

Celkový príjem za vybratú daň sa nám zdá, aj za podmienky, že všetci majitelia a prenajímatelia platia paušálnou sadzbou, nízky. Pri súčasnom počte 2607 lôžok v obci (neberieme do úvahy novopostavené apartmány, ktoré sa začali prenajímať) a ich rozdelení do troch daňových kategórií¹⁹ by mal výber paušálnou sadzbou predstavovať približne 1 708 000,- Sk za rok. Ak by sa daň za lôžko platila podľa skutočného počtu prenocovaní a nie paušálnou sadzbou dane, tak by celkový príjem z dane za ubytovanie bol ešte vyšší a výraznou mierou by zvýšil celkový rozpočet obce. Pri výbere dane za prenocovanie pri 200 tis. prenocovaniach v ubytovacích zariadeniach v Oščadnici za rok (v roku 2006 približne

¹⁹ Počet lôžok v prvej daňovej sadzbe je 969, v druhej daňovej sadzbe 825 a v tretej daňovej sadzbe 813.

251 tis. prenocovaní) a priemernou výškou platby 15.- Sk za osobu a prenocovanie by bol príjem z dane za ubytovanie 3 mil. Sk.

Porovnanie paušálnej platby dane a platby za prenocovanie (1 osoba/1 prenocovanie) uvádzame ešte na jednom konkrétnom príklade. Napr. majiteľ zariadenia s 16 lôžkami v kategórii penzión zaplatí daň za ubytovanie paušálnou čiastkou 16 000.- Sk za rok. Úhrada rovnakej sumy pri výbere dane za jedno prenocovanie predstavuje 457 prenocovaní. Pri kapacite 16 lôžok to znamená približne 29 dní úplného využitia zariadenia za rok, čo predstavuje len 8 % využitie lôžok za rok v tomto zariadení. Priemerná využitelnosť lôžok v Oščadnici je pritom 25,5 % a priemerná využitelnosť v kategórii penzión je ešte vyššia.

Ako z uvedeného vyplýva, vo výbere miestnej dane za ubytovanie sú značné rezervy a možnosti zvýšenia príjmu do rozpočtu obce.

Ďalšie plánované aktivity obce v rozvoji cestovného ruchu

Rozvíjať a skvalitňovať podmienky pre ďalší perspektívny rozvoj turizmu v obci je prioritným zámerom obce. V roku 2003 bol vypracovaný a schválený doplnok č. 1 k Územnému plánu zóny - Komplexné stredisko rekreácie a cestovného ruchu Oščadnica – Veľká Rača (ako doplnok k ÚPD obce Oščadnica z roku 1985). Tento doplnok bol zameraný na rekonštrukciu dopravných zariadení - výmenu lyžiarskych vlekov za sedačkovú lanovku, rozšírenie parkovacích miest v lokalite Dedovka, vybudovanie retendenčných nádrží na zachytenie dažďových vôd a ich využitie pri zasnežovaní, výmenu dvojsedačkovej lanovky v Lalíkoch za štvorsedačkovú (6 sedačkovú), vybudovanie snowboardového areálu na svahu Košariská nad SKI klubom, vybudovanie novej zjazdovej trate (Tomanová), výmeny a presuny existujúcich vlekov, zámery rozšírenia doplnkových služieb pri SKI klube a zámer výstavby penziónu v lokalite Závozy.

Obec preto zabezpečila spracovanie Územného plánu sídelného útvaru Oščadnica - Veľká Rača, ktorý ako doplnok č. 1 - Veľká Rača schválilo uznesením č. 7/2007 30. marca 2007 obecné zastupiteľstvo. Navrhovaná zmena a doplnok predpokladá vytvorenie nového nástupného centra „Gondola“ v bezprostrednej nadväznosti na zastavané územie obce. Nové centrum má plniť funkciu hlavného nástupu do rekreačného priestoru Veľká Rača s koncentráciou ubytovacích kapacít a zariadení ponúkajúcich športovo zábavné aktivity. Cieľom je prepojiť všetky tri nástupné centrá (Dedovka, Lalíky a Gondola) zjazdovými traťami a dopravnými zariadeniami cez vrch Dedová.

Základné parametre nástupného centra sú:

Vymedzené územie: 1 500 ha

- hrebeň komplexu Veľkej Rače
- zo severu a severozápadu - dolina Oščadnica a zastavané územie obce
- z východu - obalová krivka osady Závozy a východný okraj ochranného pásma lanovky na Lalíkoch
- juhovýchod - hranica katastra obce
- juhozápad - údolie potoka Dedovka po zastavané územie obce Oščadnica

Zjazdové trate: 15

- 9 nových smerujúcich na vrch Dedová - západný svah Marlen, severozápadný svah Centrálna, Školská a Centrálna pravá, severný svah Ústavná ľavá a pravá, Moskali ľavá a pravá, východný svah Vojtuši
- 6 zjazdových tratí zabezpečujúcich prepojenie tratí na nástupné centrá Dedovka a Lalíky cez masív kopca Javorina. Zjazdové trate na Javorinu boli plánované už v pôvodnom ÚPN SÚ Oščadnica, ale neboli zrealizované. Na západ z Javoriny bude smerovať do Dedovky, na juhozápad do Lalíkov, zjazdová trať Košariská III z hrebeňa k chate Čučoriedka a tri ďalšie na spojenie Margušky, Dedovky na vrch Javorina

Návštevnosť:

V zime 15 000 osôb/denne

V lete 3 000 – 6 000 osôb denne

Potrebná prepravná kapacita OHDZ: 37 500 osôb/hod.

Parkovacie miesta: 1 800

Poloha nástupného centra Gondola umožňuje vybudovať parkovacie miesta, ktoré budú slúžiť tak pre ubytovaných hostí ako aj pasantov. Zároveň sa tým odľahčí doprava v dolinách Dedovka a Lalíky, ktorých poloha už neumožňuje ďalší rast dopravy.

Zariadenia prechodného ubytovania a stravovania: 5 000 lôžok, 1 500 stoličiek

Podľa projektu poloha a rozloha umožňuje vybudovanie miesta sústreďenia ponuky komplexných služieb pre návštevníkov (vrátane pobytových). Okrem zariadení prechodného ubytovania aj ďalšie, dnes úplne absentujúce, športové a zábavné služby. Tým by zároveň vzniklo prirodzené centrum stretávania sa návštevníkov, ktoré dnes obec nemá.

Vybudovanie nového nástupného centra s komplexnými službami bude pre obec podstatným prínosom z pohľadu:

- vzniku nových pracovných príležitostí
- príjmov do rozpočtu obce
- vyriešenie dnes komplikovanej statickej dopravy
- celoročného využitia zariadení turizmu
- tvorby imidžu obce ako miesta celoročnej rekreácie.

Nevyhnutnou podmienkou na realizáciu uvedeného projektu je vyriešenie dopravnej situácie v obci, už v súčasnosti, v špičke sezóny vzniká v obci dopravný kolaps z množstva áut a nedostatku parkovacích plôch.

Ešte pred realizáciou projektu je potrebné reálne prehodnotiť všetky parametre a odhady v ňom uvádzané, či je vôbec územie obce a infraštruktúra v obci pripravená na realizáciu projektu v takom rozsahu.

Prepravné kapacity OHDZ sa majú strojnásobiť, počet návštevníkov za deň v zime má byť trikrát vyšší ako je dnes v top sezóne a počet návštevníkov v lete sa má dostať na úroveň súčasnej zimy, čo je značne nadhodnotený počet, ak sa pre nich nevytvorí dostatočná ponuka rôznych aktivít a nevybudujú nové služby.

V súčasnosti sa ubytovacia kapacita v stredisku približuje k 3 000 lôžkam, spolu s ďalšími plánovanými by to predstavovalo 8 000 lôžok. Pre porovnanie uvádzame, že v súčasnosti

disponuje mesto Vysoké Tatry 7 600 lôžkami na väčšej ploche, širšou ponukou služieb, s lepším prístupom z viacerých strán a okrem toho Vysoké Tatry majú silnú zimnú i letnú sezónu a ponuku i na medzisezónu, na rozdiel od Oščadnice, ktorá sa v súčasnosti profiluje viac ako zimné stredisko.

3.7.3. Lesné hospodárstvo

Z celkovej plochy územia obce (58 633 861 ha) tvorí nepoľnohospodárska pôda 65,3 %. Z nej najväčší diel predstavujú lesy (až 90,7 %), z celej plochy územia obce je to až 59,1%. Na jedného obyvateľa obce tak pripadá 0,6 ha lesov, čo predstavuje vyššie zalesnenie v porovnaní s celoslovenským priemerom, ktorý je 0,37 ha lesných porastov na obyvateľa.

Tab. 28: Celková výmera nepoľnohospodárskej pôdy v obci

Celková výmera nepoľnohospodárskej pôdy	v ha	podiel
lesný pozemok	3 466,9	90,7
vodná plocha	37,6	0,9
zastavaná plocha	257,8	6,7
ostatná plocha	66,0	1,7
spolu	3 828,3	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, KS Žilina

Najväčšiu plochu lesov zaberajú jedľobučiny, úzku zónu hrebeňových a podhrebeňových porastov predstavujú lesné porasty kyslého karpatského bukového lesa smrekového, t.j. v stromovom poschodí prevláda smrek zmiešaný s jedľami a bukmi. Na štrkovitých riečnych terasách prevládajú vrbý a jelše.

Zdravotný stav lesov je vo veľmi zlom stave, veľké plochy lesov na viacerých miestach sú poškodené emisiami a škodcami, les odumiera v podstate na celej ploche územia a mení sa vzhľad krajiny. V lesných porastoch v katastri obce je v súčasnosti vykonávaná intenzívna ťažba kalamitného dreva, lesné hospodárenie sa nepraktizuje a les sa neobnovuje. Hospodárske využívanie drevnej hmoty zabezpečujú v území v rozhodujúcej miere š.p. Lesy SR, závod Čadca a súkromní vlastníci.

Obr. 14 : Odumieranie lesa v Oščadnici

3.7.4. Poľnohospodárstvo

Geomorfologické a klimatické podmienky obce podmieňujú aj poľnohospodárske využitie územia, ktoré je zamerané predovšetkým na chov oviec a hovädzieho dobytku, v malej miere na pestovanie poľnohospodárskych plodín. Z celkovej plochy územia obce 58 633 861 ha tvorí poľnohospodárska pôda 34,7 %, z nej pripadá na ornú pôdu (12,8 %) a najväčší podiel na trvalý trávnatý porast (84,2 %).

Súkromní vlastníci poľnohospodárskej pôdy a aj Roľnícke družstvo Veľká Rača sa orientujú predovšetkým na chov hovädzieho dobytku a oviec.

Tab. 29: Celková výmera poľnohospodárskej pôdy v obci

Poľnohospodárska pôda	v ha	podiel
orná pôda	259,7	12,8
záhrada	61,7	3,0
ovocný sad	0,14	0,007
trvalý trávny porast	1 713,5	84,2
spolu	2 035,1	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, KS Žilina

3.7.5. Priemysel

Drevospracujúci priemysel

Dôležitým priemyselným odvetvím v obci je drevospracujúci priemysel. Najväčším podnikateľským subjektom tohto priemyselného odvetvia pôsobiacim v obci je Fracho, s.r.o. Oščadnica, ktorý zamestnáva 130 pracovníkov, väčšinou obyvateľov obce. Hlavným výrobným sortimentom je spracovávanie drevnej hmoty na ihličnaté rezivo - dosky a fošne, hranoly, krajnicové dosky, laty, hrubé prířezy, opracované prířezy, a pod.

Ďalšími menšími spracovateľmi drevnej hmoty na rôzne výrobky sú právnické osoby ABC domy, s.r.o., Krup, s.r.o., LBT, s.r.o. a viacero podnikateľov - živnostníkov.

Textilný priemysel

Textilný priemysel je ďalším priemyselným odvetvím, ktoré je v obci rozvinuté. V tomto odvetví priemyslu pôsobia v obci podnikatelia právnické osoby (Anagyl, s.r.o., Artex, s.r.o., Deem Sports, s.r.o.). Predmetom podnikania je výroba odevov, šitie konfekcie, šitie športových odevov, spracovanie kože a výroba odevov a obuvi z kože.

3.7.6. Stavebníctvo

V oblasti stavebníctva je v obci evidovaných 77 podnikateľských subjektov. Z nich je viac ako 80 % živnostníkov, ktorí sú najímaní na prácu veľkými stavebnými firmami na celom Slovensku. V obci pôsobia aj stavebné firmy, ktoré okrem inžinierskej a projektantskej činnosti zabezpečujú komplexnú výstavbu hlavne obytných objektov a objektov občianskej vybavenosti. Najväčšie sú ABC domy, s.r.o., Arcus, s.r.o. a PSKK- STAV, s.r.o. a Via - Cesty, s.r.o.

3.7.7. Obchod a služby

V obci je v súčasnosti 19 predajní. Z hľadiska sortimentu majú zastúpenie takmer výlučne predajne potravín, ktorých je 15, prípadne predajne so zmiešaným tovarom, všetko predajne menšieho charakteru, viaceré z nich večierky. Z hľadiska sortimentu ide prevažne o základné druhy tovarov.

Obyvatelia sú nespokojní s množstvom predajní a tovarom v nich, predovšetkým v období turistickej sezóny, kedy je problém v popoludňajších hodinách dostať určité druhy tovarov. I keď sa situácie z predchádzajúcich rokov zlepšila, stále nie je vyhovujúca, obchodná sieť nezodpovedá potrebám obyvateľstva a turistom, ktorí do obce prichádzajú.

Žiadna väčšia obchodná sieť nemá v obci zastúpenie. V obci nie je žiadna špecializovaná predajňa (drogéria, odevy, obuv, zelenina a ovocie a pod.), chýba predajňa typu menšieho supermarketu so širšou sortimentnou ponukou tovaru. Mnohí obyvatelia, preto robia väčšie nákupy v neďalekej Čadci alebo v Žiline v supermarketoch.

Z komunálnych služieb majú obyvatelia a návštevníci k dispozícii: kaderníctvo, kozmetiku, opravy motorových vozidiel, bicyklov, v obci je možnosť zabezpečenia opravy odevov, opravy rôznych elektrospotrebičov, je tu videopožičovňa DVD a VHS kaziet.

Žiadna banková inštitúcia nemá v obci svoju pobočku, čo niektorým občanom chýba, v minulosti mala v obci expozitúru VUB, po jej zrušení ju neplánuje obnoviť. V súčasnosti sú obyvateľom a návštevníkom k dispozícii 4 bankomaty.

V centre obce je pošta, pre občanov a návštevníkov sú v knižnici 2 PC s prístupom na internet zdarma. V zóne námestia obec zabezpečuje sieť pre bezplatný bezdrôtový prístup na internet.

Zhrnutie kapitoly:

- V obci má registrované sídlo 463 rôznych organizácií, z nich je 94,4 % podnikateľských subjektov. Celý podnikateľský sektor pôsobiaci v obci je v zaradený do kategórie mikro, malých a stredných podnikov. V obci je priaznivá štruktúra podnikateľského sektora, ktorá sa vzájomne dopĺňa (cestovný ruch - spracovanie dreva - stavebníctvo).
- Podnikateľské aktivity najdôležitejších odvetví podnikateľského sektora, okrem cestovného ruchu, sú postavené na využívaní domácich surovín (spracovanie drevnej hmoty), tradičných skúseností (stavebníctvo), pričom s hospodárskym rozvojom obce je v tejto oblasti stále dostatočný dopyt.
- V priemyselnej výrobe, obchode a službách (vrátane subjektov v cestovnom ruchu) podniká viac ako polovica podnikateľských subjektov. Podnikanie v odvetví turizmu sa stáva v obci rozhodujúcim (15 až 20 % podnikateľských subjektov podniká v turizme).
- V rámci regiónu i subregiónu je turistické stredisko Oščadnica - Veľká Rača významným horským strediskom s možnosťami zimnej i letnej turistiky. Je charakteristické silnou zimnou sezónou a slabým letom.
- **Obec má výborný potenciál pre zimný horský turizmus** - zjazdové a bežecké lyžovanie, ale aj zimnú turistiku na lyžiach v horách a patrí medzi 6 najlepšie vybavených lyžiarskych stredísk na Slovensku, ktoré sú označované 5 hviezdčkami. V stredisku je v súčasnosti lokalitách Dedovka, Marguška a Lalíky vybudovaných 14 zjazdových tratí v celkovej dĺžke vyše 15,9 km, 6 osobných horských dopravných zariadení s celkovou prepravnou kapacitou 9 700 osôb za hodinu.
- Obec má potenciál pre letný pobytový turizmus v horách - pešia turistika, cykloturistika, pobyty v lesnom a vidieckom horskom prostredí, ale **chýba jej dominantný silný produkt v lete a aj preto je návštevnosť v lete nízka**.
- Súčasná celoročná návštevnosť je 330 - 335 tisíc návštevníkov za rok a je výrazne ovplyvnená predovšetkým návštevnosťou v zime, ktorá tvorí 87 - 90 % celoročnej návštevnosti. V posledných rokoch pokles návštevnosti v lete.
- Pomer zahraničnej a domácej návštevnosti v Oščadnici je 66 : 34 % v prospech zahraničných návštevníkov. Zo všetkých zahraničných návštevníkov je najviac Poliakov, až 59 % (na celku návštevnosti tvoria až 39 %).
- V roku 2006 sa v Oščadnici ubytovalo 63 437 hostí a uskutočnilo 251 566 prenocovaní, znamená to, že každý 5 návštevník sa ubytuje a aspoň raz prenocuje v Oščadnici. V priemere na jedného hosta pripadajú 4 prenocovania. Ubytovatelia sa podieľali v roku 2006 na celkovom počte návštevníkov v zime približne 53 %.
- V celoročnom vyjadrení prevažuje podiel ubytovaných domácich hostí nad zahraničnými, ich vzájomný podiel je 54 % : 46 %, v silnejšej zimnej sezóne výrazne prevažujú zahraniční hostia a ich vzájomný pomer sa mení na 35 : 65 v prospech zahraničných.
- V Oščadnici je v súčasnosti 248 zariadení prechodného ubytovania (vrátane ubytovania v súkromí v rodinných domoch). Spolu to predstavuje ponuku 2 740 stálych lôžok. Využitie lôžkovej kapacity je 25,5 %.
- Podľa expertných odhadov je v súčasnosti v Oščadnici približne 1300 stoličiek v reštauráciách, predovšetkým v hoteloch, motelloch, penziónoch či horských chatách. Ďalších asi 2 000 stoličiek je v bufetoch, občerstvovacích zariadeniach a hostincoch.

Stoličková kapacita v čase sezóny je nedostatočná, v ostatných obdobiach, keď je návštevnosť nízka, zariadenia sú prázdne, pretože domáce obyvateľstvo zatiaľ tieto zariadenia nenavštevuje, výnimkou sú rôzne rodinné udalosti a oslavy.

- V obci je nedostatočná ponuka zariadení spoločensko-zábavného charakteru a nedostatok možností na športové aktivity (bazény, tenis, squash, bowling, fitness, diskotéky, bary, puby, kultúrne a spoločenské podujatia).
- Výhodou pre obec je dobre fungujúca turisticko-informačná kancelária, ktorá sprostredkúva ubytovanie pre turistov, poskytuje informácie a predáva turistickú literatúru, mapy, pohľadnice, suveníry a pod.
- Celkový vývoj turizmu v obci s rozvojom a investíciami do lyžiarskeho strediska zaznamenal nebyvalý rozmach a výrazné zvýšenie dopytu turistov. **Rozvoj lyžiarskeho strediska predbehol rozvoj ostatných služieb v obci**, kapacity ubytovacích zariadení sa síce zvyšovali, ale často na úkor kvality poskytovaných služieb v nich. Dopyt po stravovacích zariadeniach značne prevyšoval ponuku, i keď v posledných rokoch sa ich ponuka zlepšuje.
- **V obci je nedostatočná koordinácia aktivít subjektov cestovného ruchu**, chýba prepojenie turizmu s inými oblasťami (napr. rôznymi kultúrnymi aktivitami), v obci chýbajú podujatia a pravidelné akcie, koncerty a pod., ktoré by samé obec propagovali. Obec nemá spracovanú marketingovú stratégiu rozvoja turizmu. Chýba propagácia obce ako celku, propagáciu v obci robí len stredisko Veľká Rača.
- Vo výbere miestnej dane za ubytovanie sú rezervy a možnosti zvýšenia príjmu do rozpočtu obce.
- Podnikateľské aktivity najdôležitejších odvetví podnikateľského sektora, okrem cestovného ruchu, sú postavené na využívaní domácich surovín (spracovanie drevnej hmoty), tradičných skúseností (stavebníctvo), pričom s hospodárskym rozvojom obce je v tejto oblasti stále dostatočný dopyt.
- V priemyselnej výrobe, obchode a službách (vrátane subjektov v cestovnom ruchu) podniká viac ako polovica podnikateľských subjektov. **Podnikanie v odvetví turizmu sa stáva v obci rozhodujúcim** (15 až 20 % podnikateľských subjektov podniká v turizme).

3.8. Infraštruktúra

3.8.1. Cestné komunikácie

Obec spravuje celkom 60 km miestnych komunikácií. Nosný skelet pozemných komunikácií na území obce tvorí cesta III. triedy (III/01159), ktorá prechádza stredom intravilánu obce (je stabilizovaná a v zmysle STN je zaradená do funkčnej triedy B2 - zberná komunikácia v kategórii MS 8/50 v intraviláne a S9, 5/50 v extraviláne) a v obci končí. V centrálnej časti aglomerácie, v dĺžke 12 km je osvetlená. Verejné osvetlenie a údržbu cesty prevádzkuje a zabezpečuje obec na svoje náklady.

Na uvedenú komunikáciu sa napájajú bočné cesty sprístupňujúce Dedovku (S 5,5/40) a Lalíky. Cesta na Dedovku nie je v niektorých miestach dostatočne široká a predovšetkým v zimnej sezóne je problematické vyháňanie áut. V hornej časti bližšie k stredisku bola upravená, má nový povrch a je rozšírená, sú však na nej ešte miesta, kde by bolo vhodné rozšíriť (na S 7,5/40). Cesta III. triedy z Oščadnice do Lalíkov je zo zákona vo vlastníctve VÚC Žilina a v správe Žilinského samosprávneho kraja. Je vo veľmi zlom stave technickom stave, s mnohými výtlkmi, či opravovanými úsekmi, ktoré však majú nerovný povrch. (ako je dokumentované na obrázkoch). Obec nemá možnosti ani financie na opravu a rekonštrukciu tohto úseku cesty, zmluvne však prebrala zodpovednosť za zimnú údržbu tejto cesty, pretože bola zle udržiavaná zo strany Žilinského samosprávneho kraja.

Obr. 15: Stav ciest v Oščadnici smerom na Lalíky

Z celkovej dĺžky ciest (60 km) je 40 km ciest s opraveným alebo novým asfaltovým povrchom. Rekonštrukcia cca polovice z nich (20 km) bola obcou zabezpečená v rokoch 2001 - 2005, ostatné úseky v predchádzajúcom období.

Prepojenie do Poľska novou cestou v dĺžke 7,5 km do lokality Vreščovka zatiaľ nie je dokončené. Chýba dobudovať a vyasfaltovať úsek asi 800 m na poľskej strane, ktorá s jej dokončením mešká a spevniť a opraviť niektoré úseky na slovenskej strane. Okrem toho, že cesta výrazne skráti dostupnosť poľských návštevníkov do lyžiarskeho strediska, odľahčí aj prístupovú cestu zo Skalitého.

Obr. 16: Nedokončená cesta na poľskej strane (Vreščovka)

Opravy a rekonštrukcie miestnych komunikácií obec financovala jednak z vlastných prostriedkov, resp. úverových zdrojov a jednak zo štrukturálnych fondov EU (v celkovej hodnote 40 mil. Sk). Zostávajúcich 20 km neupravených miestnych komunikácií vedie do početných osád. Viaceré z nich sú v nevyhovujúcom stave s veľmi poškodeným asfaltovým alebo len so spevneným povrchom. Nevyhnutná bude ich úprava (na šírku vozovky 4,5 m, s odvodňovacími rigolmi a priepustami) a polozenie nového asfaltového povrchu.

Miestne komunikácie sú udržiavané a prevádzkované obecným úradom (okrem cesty smerom na Lalíky), ktorý disponuje technikou a pracovníkmi na zimnú aj letnú údržbu, vlastní mechanizmy Mercedes Unimog s výbavou na údržbu ciest, nákladný automobil LIAZ a traktor Zetor. Ročný rozpočet na údržbu je vo výške 6 mil. Sk. Všetky úseky v obci i na Dedovku a Lalíky sú v zime zjazdné a lete udržiavané.

Pre bezpečnosť peších v roku 2005 v obci vybudovalo 3 680 m chodníkov s novými prístreškami a lavičkami na zastávkach autobusov, no i tak zostávajú v obci miesta, kde nie sú chodníky, čo ohrozuje bezpečnosť chodcov i vodičov.

Pre cyklistov a in-line korčuliarov bola vybudovaná tzv. Zelená cesta (už spomínaná v časti Cestovný ruch) v dĺžke 10 493 m, ktorá vedie celou obcou.

Napriek tomu, že obec venuje rekonštrukcii a údržbe miestnych komunikácií pozornosť, vzhľadom na ich celkovú dĺžku, objem individuálnej dopravy predovšetkým v zimných mesiacoch, sú v niektorých častiach obce cesty značne poškodené. Oprava ciest je finančne náročná a obec na ňu nemá dostatok finančných prostriedkov.

3.8.2. Elektrina a plyn

Obec je plne elektrifikovaná. Zásobovanie elektrickou energiou je riešené po odbočnom 22 kV vedení z VN vedení č. 109 a 113 Čadca – Kysucké Nové Mesto a káblovým VN prepojom z VN linky č. 114, bod napojenia pri obci Klubina. V súčasnosti uvádzané VN vedenia sú technicky využité a nie je možné na ne pripájať ďalšie odbery.

V prípade potreby nových odberov (napr. vybudovaním nového nástupného centra k zjazdovkám) bude potrebné vybudovať nový 110 kV uzol v oblasti Krásno nad Kysucou a odtiaľ viesť vysokonapäťové káblové vedenie.

V obci je vybudovaná miestna STL sieť s pretlakom do 0,3 Mpa, ktorá je zásobovaná z regulačnej stanice plynu RS 5000, situovaná pri vstupe do obce Oščadnica. Hlavný výstup z RS je prevedený potrubím o profile 300 mm, hlavná trasa plynovodu je potrubím o profile 150 mm. Z tohto potrubia je možné zásobovať zemným plynom objekty vybavenosti situované aj v areáloch mimo obce. Zásobovanie zemným plynom v obci bolo zabezpečované najskôr pre odberateľov žijúcich v hlavnej aglomerácii (od nižného po vyšný koniec obce) a postupne aj v lokalitách Lalíky, Závozy a Rovne. V súčasnosti je rozvedený plyn do cca 82 % rodinných domov a verejných zariadení.

Tým bola plynifikácia obce ukončená a zásobovanie zemným plynom je tak zabezpečené pre užívateľov v osadách s vyšším sústredení obyvateľstva. Ďalšie rozširovanie plynovodnej siete do menších osád by bolo nákladné a neefektívne. Nie všetky domácnosti, využívajú možnosť plynifikácie, viaceré aj naďalej vykurujú pevným palivom a drevom kvôli tomu, že je to pre nich lacnejšie. V súlade so zásadami trvalej udržateľnosti životného prostredia by však bolo vhodné nahrádzať postupne súčasné vykurovanie domov na báze tuhých palív plynom.

3.8.3. Zásobovanie vodou a kanalizácia

V obci je vybudovaný **miestny vodovodný systém** v celkovej dĺžke 12 km, zásobovaný z miestnych prameňov „Zagrapa“ a „Dunajcove mláky“ v trase od nižného konca obce po lokalitu Biely Kríž. Pri týchto prameňoch je vybudovaný vodojem (VDJ) Oščadnica – Stred Zagrapa 1 (1 x 100 m³) s odberom 0,5 až 1,3 l/s a z neho je zásobovaná vybudovaným rozvodom časť obce (cca 30%). Posledná etapa vodovodnej siete v dĺžke 5 km, vrátane vodojemu a čerpacej stanice, bola vybudovaná v roku 2005.

Veľká časť obce (cca 65%) je napojená na verejnú vodovodnú sieť napájanú z hlavného vodovodného radu Nová Bystrica-Čadca, kde sa v súčasnosti v súvislosti s pripravovaným projektom „Zásobovanie vodou a odkanalizovanie stredných Kysúc“ uvažuje s jeho celkovou rekonštrukciou.

V súčasnosti celý systém funguje tak, že individuálne odbery (viacero domácností) sa združili pri jednotlivých záchytných miestnych odberoch, kde sú vybudované malé záchytné vodojemy. Tieto sú napojené aj na spomínanú verejnú vodovodnú sieť pričom hlavný odber vody je z miestneho zdroja, ale v čase jeho malej akumulácie a celkového nedostatku vody z prirodzeného zdroja sa tento dodatkovo napája z verejnej siete. Takto funguje asi 80% domácností obce. Ostatné nehnuteľnosti si zabezpečujú pitnú vodu individuálne najmä z vlastných studní. Vzhľadom na nedostatočnú výdatnosť vodných zdrojov pre potreby celej obce je takýto kombinovaný spôsob zatiaľ vyhovujúci, nebude však postačovať v budúcnosti pri ďalšom rozvoji obce. V rámci rekonštrukcie už bol vybudovaný nový vodojem Oščadnica-Stred Zagrapa 2 (2x500 m³) v blízkosti pôvodného vodojemu. Ďalej sa uvažuje aj s rozšírením vodovodu a vybudovanie výtlačného potrubia s čerpacími stanicami až do časti Lalíky, vybudovanie čerpacej stanice Lalíky a vodojem 2x150 m³ s následným rozvážacím potrubím. Tento novovybudovaný systém vzhľadom na značný rozsah uvažovanej zástavby

by mal zabezpečovať množstvo pitnej a požiarnej vody pre aj potreby novonavrhovaných lokalít.

V obci nie je vybudovaná **verejná splašková kanalizácia**. Splaškové odpadové vody sú akumulované buď v žumpách alebo sú prečisťované v septikoch. Ojedinele sú čistené v malých domových čistiarniach odpadových vôd. Severoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. v rámci projektu „Zásobovanie vodou a odkanalizovanie Stredných Kysúc“ plánuje s výstavbou splaškovej kanalizácie v obci.

Dažďové vody sú odvádzané z terénu do recipientu. V obci nie je vybudovaný ucelený systém, dažďové vody sú odvádzané do povrchových vôd systémom povrchových priekop a jarkov. Vzhľadom na geológiu podložia sa vody z povrchového odtoku dajú likvidovať miestami aj do podložia.

Odkanalizovanie oblasti Horných Kysúc, vrátane obce Oščadnica, Severoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. sa predpokladá realizovať v roku 2008. V súčasnosti je v procese projekt Integrovaná ochrana vôd v Oščadnici, ktorej cieľom bude:

- udržiavať, ochraňovať a zveľaďovať vlastné vodné zdroje
- zvýšiť retenciu povodia
- chrániť Oščadnicu pred povodňami
- zmierniť riziká vzniku extrémov v počasi
- zlepšiť kvalitu životného prostredia a zvýšiť biodiverzitu
- posilniť ekonomický potenciál územia a stabilizovať možnosti rozvoja cestovného ruchu.²⁰

3.8.4. Telekomunikácie

Obec Oščadnica podľa súčasnej štruktúry Slovak Telekom, a.s. prislúcha do centra sieťovej infraštruktúry CSI Žilina s príslušnosťou do RCSI Žilina. V obci je digitálna ústredňa v priestoroch objektu služieb, na ktorú je napojená miestna sieť úložnými káblami v zemi.

V roku 2005 bolo v obci na túto sieť pripojených 744 telefónnych staníc, z toho 625 bolo bytových. Obývané územie obce je pokryté signálom mobilných operátorov Orange a T-Mobile.

Zavedenú káblovú televíziu v obci v súčasnosti využíva 600 abonentov.

Obec financuje zo svojich prostriedkov prístup na internet cez WIFI pre potreby návštevníkov a turistov v centre obce na nám. M. Bernáta a v jeho okolí. Verejne prístupné bezplatné napojenie v ostatných častiach obce nie je zavedené, obec v súčasnosti nemá na túto službu prostriedky. V obci však pôsobí niekoľko providerov, cez ktorých sa možno na komerčnom princípe pripájať na internet v domácnostiach a iných zariadeniach.

²⁰ Štúdia „Integrovaná ochrana vôd v Oščadnici“, MVO Ľudia a voda, 2007

Zhrnutie kapitoly:

- V Oščadnici je 60 km ciest, z nich 40 km bolo zrekonštruovaných a má asfaltový povrch. Vzhľadom na finančnú náročnosť, ale aj dĺžku ciest zostáva zabezpečenie kvalitných miestnych komunikácií pre obec problémom. Časť komunikácií, ktorá už bola rekonštruovaná sa vzhľadom na objem individuálnej dopravy v zime musí opravovať, časť ciest je úzkych bez chodníkov pre peších a časť ciest je s nespevneným povrchom. **Niektoré úseky cesty** a to aj v centrálnej časti obce **sú v zlom technickom stave**, s mnohými výtlkmi, či opravami na nich a majú nerovný povrch. Zostávajúcich 20 km neupravených miestnych komunikácií vedie do početných osád, viaceré sú v nevyhovujúcom stave s veľmi poškodeným asfaltovým alebo len so spevneným povrchom.
- **Cestné komunikácie sú v sezóne veľmi pretiažené.** Ďalší rozvoj strediska (nové nástupné centrum) nie je možné bez riešenia dopravnej infraštruktúry.
- V súčasnosti sú vedenia VN technicky využité a nie je možný ďalší odber. V prípade ďalšieho rozvoja obce a budovania nového nástupného lyžiarskeho centra „Gondola“ sa bude musieť vybudovať nový 110 kV uzol. Pri nových odberoch riešiť postupne prekládku vzdušných VN vedení formou pokládky zemných káblov
- Obec má zabezpečenú plynofikáciu pre všetky väčšie obývané lokality a ďalšie rozširovanie siete plynu je neefektívne a finančne veľmi náročné. V mnohých domácnostiach sa však vykuruje pevným palivom, pretože pre domácnosti je to lacnejšie. V záujme zlepšovania životného prostredia však bude potrebné viac využívať plyn alebo alternatívne zdroje energie.
- Podstatná časť obyvateľstva (cca 85 %) využíva vlastné studne na zásobovanie pitnou vodou, aj keď na nižnom konci obce až po centrálnu časť je vybudovaný verejný vodovod (v dĺžke 12 km).
- **V obci nie je kanalizácia**, v pláne Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti je vybudovanie splaškovej kanalizácie v obci v roku 2008. Z pohľadu zabránenia znečisťovania podzemných a povrchových vôd hlavne zo žump individuálnej bytovej výstavby bude vybudovanie kanalizácie v obci nevyhnutné.
- Telekomunikačné služby sú v obci zabezpečené v dostatočnej miere. Obec vyšla v ústrety občanom a turistom a dala zvať bezplatný prístup na internet cez WIFI sieť na námestí v centre obce, ktorý aj financuje.
- **Z hľadiska stavu infraštruktúry v obci ako bolo uvedené vyššie, sa prioritnými javí riešenie problémov súvisiacich s cestami a ich technickým stavom, kanalizáciou v obci a vybudovaním prípojky VN, ak sa pristúpi k výstavbe nového nástupného lyžiarskeho centra.**

3.9. Doprava

3.9.1. Autobusová doprava

Pravidelná hromadná autobusová doprava

Cez obec prechádza 12 pravidelných liniek prímestskej autobusovej dopravy miestneho významu, ktorú zabezpečuje SAD, š.p. Žilina, OZ Čadca. Najlepšie spojenie je s Čadcou, v pracovných dňoch linky premávajú približne v 1-2 hodinových intervaloch (ráno a popoludní častejšie). V obci je celkom 25 autobusových zástaviek.

Priame linky bez prestupu sú ešte do Žiliny, Kysuckého Nového Mesta a okolitých obcí (Novej a Starej Bystrice, Lutiše, Staškova a Nesluše, Ochodnice), ale tieto linky majú iba jednu zastávku na okraji obce. Vzhľadom na značnú veľkosť obce je preto spojenie do ostatných obcí pre obyvateľov dosť problematické.

Autobusové spojenie do ostatných miest a obcí Slovenska je len s prestupom v Čadci.

Nepravidelná autobusová doprava

V zimných mesiacoch (počas zimnej lyžiarskej sezóny) zabezpečuje stredisko Snow Paradise kyvadlovú dopravu návštevníkov k osobným horským dopravným zariadeniam v Dedovke a Lalíkoch zo 16 záchytných parkovísk. Kyvadlová doprava je pre návštevníkov zdarma, sú s ňou spokojní, len s občasnými sťažnosťami, keď spoje meškajú. Cestovný poriadok kyvadlovej dopravy zverejňuje stredisko na svojej webovej stránke. Prevádzkovateľ lyžiarskeho areálu zabezpečuje dopravu lyžiarov zdarma „skibusmi“ zo Žiliny a Čadce. Nepravidelnú dopravu lyžiarov do strediska z ďalších 15 miest Slovenska, 18 miest z ČR a 2 z Poľska zabezpečujú cestovné kancelárie, ako to bolo uvedené v časti Cestovný ruch.

3.9.2. Železničná doprava

Južným okrajom obce prechádza železničná trať Žilina - Čadca, kde je lokalizovaná železničná stanica. V týchto dvoch železničných uzloch (Čadca a Žilina) je možný prestup na medzinárodné vlakové spoje a na železničné trate mimo oblasť. Osobné vlaky medzi stanicami Čadca a Žilina premávajú takmer každú hodinu počas pracovných dní, v dňoch pracovného voľna premávajú zriedkavejšie.

Nevýhodou železničného spojenia je excentricky umiestnená zastávka na okraji obce. Od najbližších autobusových zastávok je vzdialená cca 1 km.

Pre turizmus v obci bude tiež zaujímavé a atraktívne nové vlakové spojenie tzv. „koľajovým autobusom“ do Poľska - projekt financovaný z prostriedkov EU pre regionálny rozvoj v rámci Programu Interreg III A Poľsko-Slovensko. Vláčik Bombardier 840 s veľkými presklennými oknami bude premávať na trase Martin - Vrútky - Strečno - Žilina - Krásno nad Kysucou - Oščadnica - smer Poľsko (po trase Zwardonia - Rajcza - Milówki - Wegierska Górka - Radziechowy - Wieprza - Zywiec - Lodygowice - Wilkowice - Bialsko-Biala) do stanice Czechowice - Dziedzice. Premávať budú dva koľajové autobusy (jeden zo Slovenska a jeden z Poľska) počas víkendu.

3.9.3. Napojenie na regionálny a nadregionálny cestný dopravný systém

Oščadnica je dopravne napojená na hlavný komunikačný skelet cestných trás Slovenska miestnou komunikáciou III/01159 na cestu I/75 smerom do Čadce a Žiliny. Cesta I/75 je súčasťou multimodálneho koridoru č. VI - Gdansk - Katowice - Zwardoň - št. hranica SR/PR - Čadca - Žilina. Časť Čadca - št. hranica SR/ČR - Český Tešín - Ostrava je súčasťou doplnkovej siete TINA. Vo výhľade bude cesta I/75 napojená na diaľnicu D3 v línii Hričovské Podhradie - Žilina - Kysucké Nové Mesto - Čadca - Svrčinovec - št. hranica s ČR a časť Čadca - Skalité - hranica s Poľskom (plán výstavby diaľnic v zmysle rozhodnutia vlády SR - uznesenie č. 126/2001 a aktualizácia uznesenie č. 523/2003).

Cestou II/487 z Čadce má obec priame spojenie na hranicu s Poľskou aj Českou republikou (prechody do Poľska v Skalitom a do Českej republiky cez Svrčinovec). V pláne rekonštrukcií ciest v roku 2008 je úsek cesty II/487 Čadca – Raková (uznesenia vlády SR č.769/2004). Po dokončení cesty do Poľska v lokalite Vreščovka (ako už bolo uvedené v časti Cestné komunikácie) bude Oščadnica priamou cestou prepojená Poľskom.

Cestou II/520 je obec spojená s obcami Zborov nad Bystricou, Stará a Nová Bystrica až po Vychylovku.

Za predpokladu zrealizovania plánovaných zámerov v oblasti rekonštrukcií a budovania nových cestných komunikácií by malo byť napojenie obce Oščadnica na regionálny a nadregionálny dopravný systém dostačujúce.

3.9.4. Individuálna automobilová doprava (vrátane statickej)

Riešenie individuálnej automobilovej dopravy je jedným z najväčších problémov v obci. Komunikácie nie sú usporiadané na množstvo áut, ktoré predovšetkým v sezóne jazdí cez obec. Ďalší ekonomický rozvoj obce a aj ochrana životného prostredia je podmienený riešením dopravnej infraštruktúry.

Počas lyžiarskej sezóny prejde obcou cca 50 - 70 tis. áut (tieto údaje sa týkajú návštevníkov lyžiarskeho strediska), všetky z jediného prístupu do obce, z cesty I/75 od Čadce alebo Žiliny. Denne je cca 500 - 600 áut (cez víkendy cca 800 áut), ktoré premávajú cez celú obec smerom na Dedovku a Lalíky. Okrem toho obyvatelia obce tiež využívajú svoje automobily na prepravu do práce, na nákupy a za inými povinnosťami. Počet áut v obci je cca 2 tis., údaje o tom, aká je frekvencia ich prepravy nie sú k dispozícii.

Frekvencia automobilov v obci je v súčasnosti už na hranici únosnosti zaťaženia miestnych komunikácií a predstavuje aj záťaž pre životné prostredie. Podobne neprijemňuje aj život obyvateľom, pretože na viacerých úsekoch popri ceste nie sú chodníky a je veľmi nebezpečné popri ceste prechádzať. V prípade rozširovania lyžiarskeho strediska, zvyšovania prepravných kapacít OHZ a zvyšovaní dopytu bude nevyhnutné individuálnu dopravu obci prioritne riešiť.

Tab. 30: Počet áut a autobusov v Oščadnici počas zimnej sezóny

Mesiac	Sezóna 2004/05	Sezóna 2005/06	Sezóna 2006/07	
			autá	autobusy
November	600	716	-	-
December	11 000	9 375	2 430	17
Január	21 970	15 951	4 380	39
Február	21 615	15 761	15 118	183
Marec	15 577	12 536	1 820	20
Apríl	1 992	1 800	-	-
Spolu	72 754	56 139	23 748	259

Zdroj: SCR Veľká Rača a.s.

Parkovanie automobilov počas zimnej lyžiarskej sezóny zabezpečuje SCR Veľká Rača, a.s. V súčasnosti je v obci na 16 vyčlenených parkovacích plochách celkom 850 parkovacích stojísk (Dedovka 150 stojísk, Nižná 80, Pod cintorínom 150 stojísk, Lalíky lanovka 150, dom pri otočke autobusov 120 a v centre obce 200 stojísk). Súčasné parkovacie plochy a stojiská pre automobily a autobusy sú už v súčasnosti nepostačujúce.

V prípade ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v obci riešenie individuálnej i statickej dopravy v obci bude taktiež patriť k prioritným problémom.

Zhrnutie kapitoly:

- Dobrá a dostatočne hustá sieť pravidelných autobusových liniek do Čadce. Spoje liniek do ostatných blízkych obcí je problematické. Zastávka je len na okraji obce.
- Hustota železničných spojov (osobné vlaky) do Čadce a Žiliny je dostatočná. Nevýhodou pre obyvateľov a aj návštevníkov je vzdialenosť železničnej stanice, ktorá je excentricky umiestnená na okraji obce.
- Pre rozvoj turizmu bude významné nové spojenie tzv. „koľajovým autobusom“ do Poľska a tiež dokončenie cesty vo Vreščovke do Poľska.
- Obec má dobré napojenie na regionálny a nadregionálny dopravný systém. Po zrealizovaní zámerov hlavne v oblasti výstavby diaľnice D3 bude mať obec priame prepojenie do Poľska a Českej republiky.
- Individuálna automobilová a statická doprava v obci patria k najväčším problémom. **V prípade ďalšieho rozvoja turizmu v obci bude potrebné spracovať nový dopravný systém individuálnej dopravy návštevníkov lyžiarskeho areálu a vybudovať nové parkovacie miesta a záchytné parkoviská. Riešenia týchto problémov by mali patriť v obci k prioritám.**

3.10. Prírodné pomery a životné prostredie

3.10.1. Prírodné pomery

3.10.1.1. Abiotické pomery

Geomorfologické členenie a charakteristika

Hodnotené územia sa orograficky priraduje do oblasti Stredných Beskýd, celku geomorfologickej jednotky Kysuckých Beskýd, oddiel Javorské Beskydy.²¹ Vrchovinový reliéf územia pri dolnom toku Oščadnice prechádza cez hornatinový reliéf až do vysočinového podhôrlného reliéfu hrebeňovej oblasti Veľkej Rače. Hodnotené územie charakterizujú dva základné typy reliéfu: eróznno-denudačný typ pahorkatín, vrchovín a hornatín a akumulčný typ reliéfu v údoliach. Vyznačuje sa značnou členitosťou a sklonitosťou a striedajú sa široké chrbty s úzkymi dolinami so sklonmi svahov v rozmedzí od 6-24°. Nadmorská výška hodnoteného územia je od 400 do 1236 m.n.m.

Obr. 17: Pohľad do krajiny

Geologický substrát

Hodnotené územie je súčasťou vonkajšieho flyšového pásma. Geologický podklad tvoria flyšové vývoje s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov a slieňovcov vnútrokarpatského paleogénu. Ten je na území zastúpený magurskou skupinou vo vývoch bystrickej a račianskej jednotky karpatského flyšu. Pre hodnotené územie je dominantná račianska jednotka, ktorá je budovaná flyšovými sekvenciami zlínskeho súvrstvia (flyšové striedanie ílovcov a pieskovcov stredného a vrchného eocénu), belovežských vrstiev (ílovce s polohami kremítých pieskovcov spodného až stredného eocénu) a okrajovo solánskymi vrstvami arkóz a drobových pieskovcov a zlepcov (paleocén až stredný eocén).

²¹ Atlas krajiny SR, 2002.

V detailoch je zlínske súvrstvie zastúpené oščadnickými vrstvami - zelenosivé ílovce, arkózové a drobové pieskovce, bystrické ílovce, zelené ílovce, ojedinele aj červené ílovce. Okrem oščadnických vrstiev sú v menšej miere zastúpené aj kýčerské vrstvy - s drobovými pieskovecami a pasierbiecke pieskovce - so zelenými kremennými a arkózovými pieskovecami s glaukonitom.

Kvartérne sedimenty sú vyvinuté v doline Oščadnice najmä v jej dolnej (viac otvorenej) časti. Sú zastúpené fluviálnymi sedimentmi údolnej nivy typickej sedimentačnej fácie bez vyvinutých sedimentačných terás. Pri vyústení bočných prítokov sú zachované prolúviálne sedimenty menších náplavových kužeľov. Okrem fluviálnych sedimentov sa po celej ploche doliny vyskytujú kvartérne deluviálne zvetraliny a zeminy.

Z hľadiska inžinierskej geológie sa územie zaraďuje do rajóna flyšoidných hornín s charakteristickým prvkom zosuvných delúvií a deluviálnych sedimentov. Geologická stavba územia a pomerne vysoký úhrn zrážok podmienili charakteristický vývoj geodynamických javov typických pre takýto vývoj flyšu – početné svahové deformácie a zosuvy na strmších svahoch konvergentného vrstvenia sedimentov flyšu a súvisiace prejavy výmoľovej erózie. Svahové deformácie podmieňuje výskyt ílovcových hornín s nepriaznivým uložením vrstiev, konfiguráciou svahov, bočnou eróziou vodných tokov a množstvom zrážok. Zastúpené sú deformácie plošných, frontálnych a prúdových zosuvov rôznej aktivity a hĺbkového dosahu. Lokálny je aj výskyt blokových deformácií a blokových zosuvov. Erózia je rozšírená v území s väčšou akumuláciou jemnozrnných, piesčitých a štrkovitých zemín. Prejavuje sa najmä ako bočná a hĺbková erózia vodných tokov a výmoľov. Splach pôdy sa prejavuje najmä pri odstránení vegetácie na strmších svahoch alebo odlesnením. Osobitným prejavom je silná gravitačná erózia plôch využívaných na lyžiarske zjazdovky, kde sa veľmi ťažko udržiava ochranná vegetácia permanentne povrchovo narušaná po znížení ochranej vrstvy snehu.

Z hľadiska nerastných surovín je hodnotené územie nevyužívané. Menej známe a historicky občasne využívané je malé ložisko tehliarskych surovín v oblasti Oščadnica – Rovné (Zagraba) vyvinuté v ílovcoch belovežského súvrstvia. V súčasnosti je ložisko neidentifikovateľné v teréne a zabudnuté. Z hľadiska možného rozvoja sa v súčasnosti zhodnocuje hydrologický vrt OSC 1 lokalizovaný v doline Hanzlová východne na obcou. Tento vrt bol realizovaný v rokoch 1964 a 1965 v rámci úlohy prieskumu výskytu a obehu jodo-bromových minerálnych vôd. Hĺbka vrtu dosiahla 1177 m od ústia vrtu a v súčasnosti je zapažený. V súvislosti s jeho možným využívaním bol vrt v roku 2005 sprístupnený a prevedené geochemicko-karotážne merania (THERMEX 2005). Na základe týchto aktuálnych výsledkov bol spracovaný projekt na jeho ďalšie využitie. Teplota vody je v hĺbke cca 1000 m 25-27°C, na ústí vrtu má v priemere od 20-23°C. Celková mineralizácia na výtoku sa pohybuje od 20-40 g/l, voľný výtok je veľmi malý v priemere do 0,2 l/s.

Hydrológia a vodné zdroje

Hodnotené územie je hydrologicky zaradené hydromorfológiu paleogénu Kysúc povodia Váhu a odvodňované hlavným údolným recipientom, ktorým je potok Oščadnica vtekajúcej do rieky Kysuca. Hlavné prítoky, ktoré vytvárajú potok Oščadnica, najmä sútokom v obci, sú Dedovka, Lalíkov potok, Hrabovec, Dirgasov potok a Zagraba. Priemerný prietok Oščadnice na mernom objekte SHMU (pod sútokom s Dedovkou) je 850 l/s s odvodňovanou plochou 4245 ha so špecifickým ročným odtokom 55 l/s/km². Topením snehu sa odtok krátkodobo zvyšuje o 45% (v priemere na dobu 5 dní). N-ročné max. prietoky predstavuje tabuľka:

N-ročné maximálne prietoky (l/s)						
1	2	5	10	20	50	100
850	950	1100	1300	1400	1550	1800

Obr. 18: Rieka Oščadnica

Flyšová stavba oblasti a charakter reliéfu predstavujú aj špecifické vlastnosti vodných zdrojov podzemných vôd. Pre flyš je charakteristická nízka miera akumulácie a retencie klimatických vôd v podloží a pomerne rýchly odtok z povrchových alebo plytkých podpovrchových štruktúr. Súvrstvia flyšu ako celok predstavuje veľmi nízko zvodnené prostredie (koeficient prietochnosti $T \leq 1 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2/\text{s}$, potenciálna výdatnosť $q \leq 0,11 \text{ l/s/m}$). Zvodnenie je viazané najmä na zónu zvetrávania. Voda infiltrovaná zo zrážok v prevažnej miere odteká pripovrchovou (zvetralinovou, eluvialnou) zónou konformne s povrchom terénu a odvodňuje sa v prameňoch alebo rozptýleným odtokom do povrchových tokov a ich náplavov. V morfológicky viac exponovaných častiach reliéfu väčšina povrchovej vody pritom odteká laterálne vo vrchnej časti pripovrchovej zóny (v zvetralinovom plášti a deluviálnych sedimentoch a sutiah). V obdobiach sucha sa táto zóna pomerne rýchlo odvodní. Pramene, ktoré sú obvykle veľmi malej výdatnosti preto veľmi citlivo reagujú na zrážky a vykazujú pomerne značnú kolísavosť zdroja rýchlo reagujúce na kvantitatívne zmeny klimatického vývoja a charakteru povrchu. Výdatnejšie pramene sú viazané na hlbší obeh podzemnej vody v pieskovcoch, z ktorých sú odvodňované spravidla v terénnych depresiách vo forme vrstevných prameňov na kontakte medzi pieskovcami a podložnými nepriepustnými ílovcami. Smer prúdenia podzemných vôd spravidla sleduje sklon relatívne nepriepustného podložia kvartéru a v zásade je subparalelný s údolím potoka Oščadnica a jeho dominantných prítokov. Tento potenciálny tok saturuje možné akumulácie vody sfomované v náplavových kužeľoch v proluviálnych sedimentoch najmä v závere doliny Oščadnice a plochých záverov bočných dolín. Tu sú aj vybudované malé lokálne vodojemy alebo nádrže pitnej vody.

V celom širšom okolí sa nenachádza žiaden primárny prírodný zdroj možného znečistenia povrchových alebo podzemných vôd s výnimkou lokálne zvýšeného obsahu mangánu ako

primárnej súčasti sedimentov flyšu. V čase zvýšených prietokov a odtokov (napr. v období topenia snehu alebo privalových dažďov) toto môže predstavovať istú mieru znečistenia pevnými časticami plavenín zvetralinového plášťa, iných petrologických alebo organodetritických substancií. Hlavným a veľmi problematickým je znečisťovanie podzemných vôd a následne aj povrchového toku spôsobené tým, že v obci chýba kanalizácia alebo v dostatočnej miere lokálne ČOV. Obsah septikov alebo žump sa vytráca do podlažia alúvia a následne do povrchových zdrojov.

Celé hodnotené územie sa nachádza v Chránenej vodohospodárskej oblasti Beskydy-Javorníky s vodárensky významným povodím 26 Oščadnica a významným vodárenským tokom Oščadnica (Vyhláška MP SR č. 56/2001 Z.z.). V lokalite Dedovka je vymedzené pásmo hygienickej ochrany 1.A 2. stupňa pre vodný zdroj Oščadnica-Stred Zagraba. V území nie je evidovaný žiaden zdroj minerálnej vody.

Pôda

Na charakter pôd najviac vplýva fakt, že celé hodnotené územie leží vo flyšovom pásme. Najkvalitnejšie pôdy sa vyskytujú v úzkych pásoch na nivách tokov. Jedná sa o nívne nasýtené oglejené pôdy so sprievodnými glejmi. Tieto pôdy sa aj najviac využívajú na miestnu poľnohospodársku produkciu. V zásade sa ale miestne pôdy dajú charakterizovať ako málo úrodné. Prevažnú časť územia pokrývajú hnedé nenasýtené pôdy v kategóriách kambizeme modálne a kambizeme modálne kyslé. Vo vyšších polohách sú pôdy stredne skeletnaté. Tieto pôdy sú v prevažnej miere zalesnené a tvoria lesný pôdny fond.

Z hľadiska kategórií využitia hodnotené územie sa pôdny fond katastra v kategóriách delí na lesný pôdny fond, ktorý predstavuje 65 %, poľnohospodársky pôdny fond 35 % katastra a zastavané plochy. Plochy lyžiarskych vlekov neboli vyňaté z LPF a predstavujú trvalo nezalesnené lesné plochy s charakterom trvalých trávnatých porastov.

3.10.1.2. Klimatické pomery

Hodnotené územie patrí do chladnej (mierne teplej) klimatickej oblasti, od 800 m nadmorskej výšky do chladnej oblasti s veľmi vlhkým rázom. Charakteristika reliéfu je príčinou značných rozdielov teplôt a ostatných klimatických pomerov. V doline a obci Oščadnica je iný pomer klimatických pomerov rozdielny od centier CR a osídlení nad obcou, osobitne vo vrcholových častiach. V priemere možno konštatovať, že v obci je priemerný výskyt letných dní od 10 do 30 za rok (priemerná celodenná teplota nad 16°C) a na druhej strane priemerný počet mrazových dní je od 100 do 120 za rok. Vo vrcholových častiach neklesá počet letných dní ale narastá počet mrazových dní. Priemerné maximálne ročné teploty sú 25°C, minimálne sú 21°C.

Priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu je z dlhodobého hľadiska 81%. Podľa dlhodobých sledovaní je ročný priemer zrážok +/- 945 mm a má mierne klesajúcu tendenciu. Priemerný ročný počet dní so zrážkami 1 mm a viac je v období s výskytom teplôt nad 0°C 135 dní, v zimných mesiacoch je to v priemere 65 dní. Z toho sa odvíja priemerný počet dní so súvislou snehovou pokrývkou, ktorá sa vyvíja v priemere od začiatku novembra do konca marca v priemere od 64 do 72 dní v roku (obdobne aj tento faktor má mierne klesajúcu tendenciu v rámci deceniálnych hodnotení). Rozdiel v hrúbke snehovej pokrývky medzi obcou a vrcholovými časťami katastra je malý, v priemere dosahuje hrúbku od 55 do 120 cm. V vrcholových častiach a horského hrebeňa sa hrúbka snehovej pokrývky odvíja aj od

veterných pomerov a schopnosti udržania sa snehu na mieste spadu. Veterné pomery sú hodnotené len informatívne nakoľko nie je možné pre takúto malú oblasť uviesť presnejšie orientačné údaje, nakoľko určujúcim faktorom prevládajúcich vetrov a ich intenzity sú orografické pomery územia. V zásade ide však o pomerne veternú oblasť s prevládajúcou veternosťou SZ a Z, menej JZ, S a SV.

3.10.1.3. Biotické pomery

Zoologické pomery

Z globálneho zoogeografického hľadiska prináleží fauna územia do eurosibírskej podoblasti paleoarktickej oblasti. Živočíšne spoločenstvá majú charakter západokarpatskej podhorskej a horskej fauny.

Zloženie fauny hodnoteného územia je výsledkom pôsobenia zložitého komplexu prírodných podmienok a prejavov prítomnosti človeka. Vzhľadom na konfiguráciu terénu, reliéfne podmienky, výškovú rôznorodosť a expozíciu je súčasný charakter fauny priemetom synergických vplyvov najmä pôsobením človeka na ekosystémy a biotopy ako i na samotnú faunu. Pre základnú charakteristiku a dostupné dáta berieme priemerné údaje okresu Čadca s tým, že niektoré taxony môžu hľadiska lokálnych pomerov alebo sezónne vykazovať malé odchýlky (+ alebo -). V okrese Čadca sa v poslednej dobe verifikovalo zo stavovcov 23 druhov rýb (tento údaj je ale pre hodnotené územie menej relevantný), 11 druhov obojživelníkov, 6 druhov plazov, 126 druhov vtákov a 43 druhov cicavcov.²² Z bezstavovcov sú údaje veľmi vzácne nakoľko nebol robený systematický výskum, napriek tomu sú tu známe významné populácie, z ktorých niektoré taxony sú uvedené nižšie.

Hlavné ekosystémy na ktoré sa viažu zootaxóny:

- hydrické (tečúce vody a podmäčkané biotopy, brehové porasty,);
- lúčne a trávnaté a poľnohospodárska pôda (lúky, pasienky, kosienky, záhrady, záhumienky, remízy a solitérna vegetácia, nízka drevinatá líniová vegetácia a kriačiny, polia a políčka a pod.);
- lesné (ihličnaté lesy hospodárske monokultúry, poloprírodné smrečiny, listnaté a zmiešané lesy, skupiny stromov mimo les);

Niektoré taxony významnejších bezstavovcov: mäkkýše (väčšina z nich je zaradená medzi chránené druhy, odhadom asi 76 taxonov mäkkýšov); podenky; chrobáky (odhadom asi 200 taxonov chrobákov).

Hydrické ekosystémy: efeméry, potočníky, pošvatky, vážky, chvostoskočky, červy a iné;

Nelesné ekosystémy: lietavý hmyz, najmä motýle – mlynárik kapustný, mlynárik repkový, žltáček rašeliatkový, vidlochvost feniklový, vidlochvost ovocný, ostrôžkar brezový, okáň menší, dúhovec menší, blanokridle a pod.;

Lesné ekosystémy: chrobáky napr. fúzač alpský, plocháč červený, mníška obyčajná, lišaj borovicový, roháč obyčajný, mravce, drevokazy a iné parazity,

Príklady bežne vyskytujúcich sa druhov stavovcov bez vtákov:

²² Regionálny ÚSES okresu Čadca, SAŽP 1995, ústna komunikácia s CHKO Kysuce.

Hydrické ekosystémy: pstruh potočný, jalec obyčajný, hrúz obyčajný, čerebľa potočná, rak riečny, salamandra škvrnitá, mlok obyčajný, mlok karpatský, mlok vrchovský, ropucha obyčajná, skokan hnedý, rosnička zelená, užovka obyčajná a pod.

Nelesné ekosystémy: ropucha zelená, jašterica obyčajná, jašterica živorodá, slepúch lámavý, užovka hladká, vretenica obyčajná, krt obyčajný, hraboš poľný, zajac poľný, jež východoeurópsky, piskor malý, piskor obyčajný, piskor vrchovský, dulovnica menšia, sviňa divá, srnec lesný, liška obyčajná, lasica obyčajná, netopier obyčajný a ostatné rody netopierov a pod.

Lesné ekosystémy: salamandra škvrnitá, mlok vrchovský, mlok karpatský, skokan hnedý, plch lesný, plžik lieskový, myšovka vrchovská, rys ostrovid, medveď hnedý, vlk dravý, liška obyčajná, kuna lesná, kuna skalná, lasica obyčajná, jeleň obyčajný, tchor lesný, srnec lesný.

Poľovne udržiavané druhy

Z hľadiska poľovného práva je hodnotené územie rozdelené na 2 poľovné revíry vo v užívaní PZ Združenia vlastníkov súkromných lesov Oščadnica a na časti katastra zasahuje štátny poľovný revír Lesov SR (na ploche cca 35% LPF katastra). Plány lovu a chovu platné pre poľovné hospodárstvo sú v súčasnosti platné do roku 2008. Z cieľových poľovných druhov sú to najmä jeleň, srnec, daniel, diviak, menej ako škodná poľovná zver jazvec, liška, kuna, lasica, tchor. Pytliactvo je evidované v oboch revíroch, jeho rozsah nepresahuje bežný priemer a má najmä na neštátnom revíre klesajúcu tendenciu. Významný je rozdiel v starostlivosti o zver, kde v štátnom revíre spravovanom š.p. Lesy SR, oblastný závod Čadca, sídlo v Kysuckom Novom Meste, nie je dostatok finančných prostriedkov ako i motivácii poľovníkov združenia, nakoľko sa sústreďuje na poplatkový režim poľovačiek. Z tohto dôvodu je badateľná tendencia združovania sa zveri v susednom neštátnom revíre, kde je najmä zimná starostlivosť o zver dôslednejšia.

Botanické pomery

Vegetácia hodnoteného územia predstavuje pestrú škálu krajinnno-ekologických štruktúr, ktoré vznikli dlhodobou činnosťou človeka. Od obdobia holorubného hospodárenia (18. stor.) sa otvorené plochy, ktoré sa nevyužívali na inú poľnohospodársku činnosť, zalesňovali najmä smrekovými monokultúrami. Veľké plochy sa ponechali ako pasienky a kosienky, ktoré sa niekoľkokrát ročne kosili alebo celosezónne spásali dobytkom. V celom hodnotenom území sa preto len rudimentárne zachovali pôvodné prírodné alebo poloprírodné fenomény reprezentatívneho geoeosystému, ktoré predstavujú fragmenty horských lesov a brehových porastov.

Nelesné ekosystémy

Z nelesných ekosystémov sú to najmä veľmi hodnotné prírodné alebo poloprírodné lúky a pasienky na svahoch a hrebeňoch katastra. Z nivných lúčnych biotopov sú to najmä podmäčané lúky a spásané lúky a podmäčané lúky horských a podhorských oblastí, horské lúky a pasienky sú reprezentované najmä biotopmi mezofilných pasienkov a spásaných lúk.

Z botanických druhov charakteristických pre tento kraj a s výskytom v rámci katastra sú to najmä: horec luskáčovitý, mečík škridlicovitý, prilbica tuhá, vachta trojlístá, bradáčik vajcovitý, krušík močiarny, päťprstnica obyčajná, vstavač mužský, vstavač bazový, vstavač fuchsaov a pod.

Z chránených druhov typických pre hodnotené územie: drieň obyčajný, chvostík jedľovitý, ľalia zlatohlavá, medvedica lekárska, orlíček obyčajný, plavúň obyčajný, plavúnik sploštený, rebrovka rôznohlavá, soldanelka horská uhorská, vemeník dvojlistý, pavstavač hlavatý, perovník pštrosí, orlíček obyčajný apod.

Lesy a lesné ekosystémy

Lesy a lesné ekosystémy sú dominantným prírodným a poloprírodným prvkom hodnoteného územia a predstavujú cca 61% územia. Jedná sa o lesný ekosystém vegetačného stupňa 5 LVS – jedľovo-bukový a 6 LVS – smrekovo-bukovo-jedľový. V lesoch prevažujú pozmenené, hospodárske kultúrne smrečiny s enklávami vzácnych jedľových bučín. Listnaté druhy sú reprezentované najmä bukom a javorom horským a vzácné brestom horským. Prirodzené zmladenie a rozširovanie vidieť v súčasnosti na jedli bielej.

NPR Veľká Rača predstavuje fragment zbytkov prirodzených lesov s charakteristických porastov bukových jedlín, na veľkej časti sa však tiež prejavujú dôsledky imisných zmien. S výnimkou NPR Veľká Rača tieto lesy sú predmetom intenzívneho hospodárskeho využívania v rámci lesného hospodárskeho plánu. Podľa kategórii funkčného využívania lesov v hodnotenom území sú rozdelené na lesné celky jednotného priestorového členenia lesov nasledovne:

LPF v ha	Hospodárske lesy	Ochranné lesy	Lesy osobitného určenia
3 469,78	3 156,2	0	313,6

Podľa vlastníctva lesného pôdneho fondu tieto sú v správe alebo vo vlastníctve nasledovne:

LPF v ha	Štátne lesy – Lesy SR, OZ Čadca	Neštátne lesy	
3 469,78	2 100,86	1358,92	ZSVL Oščadnica
		10,20	Súkromný vlastník
	cca 700		Nevysporiadaný nárok na reštitúciu

Združenie súkromných vlastníkov lesa (ZSVL) združuje cca 600 vlastníkov pôdy, prevažne obyvateľov obce, v k.ú. Oščadnica, hospodáriace ako združenie občanov cez zmluvné dodávateľské vzťahy medzi združením a kapacitami vlastníkov. Takýmto spôsobom dochádza k stimulácii vlastníkov a zvýšený záujem o lesy a starostlivosť o ne. Okrem podielu na výnosoch vlastníci takto získavajú aj palivové drevo, o ktoré je v poslednej dobe mimoriadny záujem. Na druhej strane je badateľný **rozdiel v prístupe v štátnych lesoch**, kde sa len sústreďuje činnosť na ťažbu a plánované kvantitatívne výnosy, najmä odstraňovanie kalamity, **stratila sa motivácia na budúcnosti lesa a lesníci hodnotia tento stav ako rozklad štátneho lesníctva v tejto oblasti**. Je tu aj obava ekologického vplyvu nevhodného hospodárenia v lese na okolie.

V súčasnej dobe sa pre lesné celky (LHC Čadca a ZSVL Oščadnica) uplatňujú LHP schválené Obvodným lesným úradom Čadca do roku 2009. Treba však konštatovať, že v praxi sa lesohospodárenie podľa LHP vôbec nepraktizuje a rieši sa len kalamitná ťažba, ktorá najmä v štátnych lesoch dominuje. **Zdravotný stav lesov v hodnotenom území možno charakterizovať za zlý, miestami až katastrofálny**, pričom sa jedná o **nešpecifické a nezvratné odumieranie lesa na v podstate celej ploche hodnoteného územia**. Pre imisné

lesy sa na súčasnom zdravotnom stave podpísala najmä kombinácia veľmi zlého hospodárenia pri zakladaní lesa v minulosti (smreková monokultúra), ale najmä diaľkové imisie z priemyselných oblastí v Čechách a Poľsku. Toto spôsobilo prekyslenie pôdy a zvýšený obsah ťažkých kovov v pôde a jej znehodnotenie. Mimoriadne sú premnožené parazitné huby a konečným prejavom sú viacetapové populačné explózie podkôrneho hmyzu na obrovských plochách. **Súčasný stav lesohospodárenia sa sústreďuje len na živelné odstraňovanie kalamitného dreva, pričom v súčasnosti nastal aj problém s jeho kvalitou a odberom.** Dá sa predpokladať v blízkej budúcnosti v horizonte 10-20 tich rokov **úplný rozpad vekových štruktúr 60 a viac rokov z dôvodu kalamitného stavu a les sa premení z časti na mladinu** (čo závisí najmä od prostriedkov na výsadbu mladého lesa), **alebo ostanú holiny zarastané náletom**, pričom podiel prirodzeného zmladenia lesa bude veľmi pomalý a bude závisieť od klimatických podmienok v budúcnosti. Významným faktorom je aj generačný problém lesníctva, nakoľko sa rýchlo znižuje záujem o prácu v lese a to aj medzi neštátnymi vlastníkmi lesa. Po kalamitnom rozpade lesa nastane obdobie 60-80 rokov jeho výchovy a investícií do nového lesa, čo vyžaduje značné finančné ako i ľudské zdroje a tieto nie sú nijak garantované.

Obr. 19: Kalamitný les

Okrem hospodárskych lesov sa v území nachádzajú aj iné, z ekologického hľadiska významnejšie lesné ekosystémy. Sú to najmä biotopy horských a podhorských jelšín (biotopy európskeho významu) a aluviálne spoločenstvá potokov krovitých vrúb, ktoré tvoria sukcesívny článok v postupnom osídľovaní brehov vodných tokov.

Charakter a rozsah aluviálnych spoločenstiev je silne závislý od ľudskej činnosti zameranej najmä na „čistenie“ tokov od porastov vyrúbavaním a vyžínaním, úpravami tokov prípadne vsádzaním cudzích druhov napr. smrečín. Osobitným problémom v poslednej dobe je preferencia práve takýchto lokalít na výstavbu rekreačných zariadení bez zhodnotenia ich vplyvu na tieto citlivé a hodnotné biotopy.

Osobitným lesom je Lesopark Ošadnica s príľahlým parkom pre kaštieľ z roku 1910, ktorý sa nachádza pri vstupe do obce Ošadnica. Park a lesopark o rozlohe 3 ha predstavuje významný priestor pre oddychovo-športové aktivity. Park je v správe Žilinského VÚC, lesopark sa nachádza na LPF štátnych lesov a je tvorený najmä udržiavanými drevinami miestnej proveniencie, v niektorých prípadoch dominantných vzrastov s chodníkmi, oddychovými plochami a pod. V súčasnosti prebieha projekt obnovy okolia kaštieľa vrátane ošetrovania niektorých stromov. **Park nadväzuje na jeden z najvýznamnejších mokradňových**

biotopov v oblasti Kysúc, ktorý vznikol výstavbou cestnej komunikácie, prehradením menšieho toku a akumuláciou vody v takto vzniknutom prehradenom priestore. Mokrad' je identifikovaná ako genofondová plocha (viď nižšie) a je sezónnym domovom množstva vodného vtáctva vrátane volaviek, občasne bociana bieleho a pod. Jestvuje **zámer obce** s prípadným prevodom do vlastníctva obce **využiť park, lesopark a mokrad' (Borisko) ako edukačno-relaxačný priestor v rámci rozvoja cestovného ruchu** (v minulosti sa v parku nachádzal aj autokemping). Mokrad' je však v ohrození projektom výstavby rýchlostnej komunikácie do Čadce – Poľsko, kde z dôvodu inej možnosti sa uvažuje o jej odvodnení, respektíve takej stavebnej úprave, ktoré bude viesť k zániku mokrade.

V hodnotenom území sa nachádzajú zachovalé biotopy (lesných a nelesných systémov) národného a európskeho významu.²³

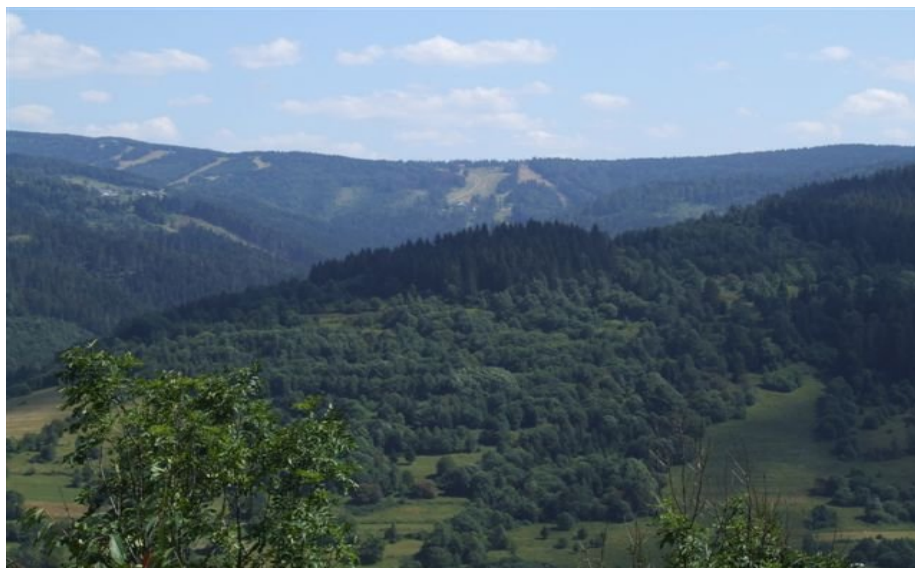
Ekosozologické pomery

Chránená krajinná oblasť Kysuce

Hodnotené územie katastra Oščadnice vrátane intravilánu obce sa nachádza v Chránenej krajinej oblasti Kysuce chránenej na základe ustanovenia § 18 zákona č. 543/2004 Z.z. o ochrane prírody a krajine v znení neskorších predpisov a na základe § 13 sa územie CHKO chráni celoplošne v druhom stupni ochrany. CHKO predstavuje rozsiahlejšie územie s rozptýlenými ekosystémami významnými pre zachovanie biologickej rozmanitosti a ekologickej stability, s charakteristickým vzhľadom krajiny alebo špecifickými formami historického osídlenia. CHKO Kysuce bola vyhlásená v roku 1984 vyhláškou MK SSR č. 86/1984 Zb. s účinnosťou od 23.5.1984 o celkovej výmere 65 462 ha. Predmetom a cieľom ochrany uvedenej v jej základnom vyhlasovacom predpise bolo „zabezpečenie účinnej komplexnej ochrany a zveľaďovanie prírodných hodnôt Kysúc, zachovanie lazníckych sídiel so vzácnymi objektmi ľudovej architektúry“. CHKO je rozdelená na dve časti pričom kataster Oščadnice sa nachádza v jej východnej časti. Správa CHKO Kysuce – ŠOP SR sa nachádza v Čadci, Čadačka.

²³ Vyhláška MŽP SR č. 24/2005 Z.z., Katalóg biotopov Slovenska 2002.

Obr. 20: Záber na časť chránenej oblasti Kysuce

Na celej ploche CHKO je druhý stupeň ochrany. Pre niektoré činnosti na území druhého stupňa ochrany prírody a krajiny sa vyžaduje súhlas od orgánu štátnej správy ochrany prírody (Obvodný úrad životného prostredia v Čadci).

Okrem plochy chránenej krajinnej oblasti sa v hodnotenom území nachádzajú územia s vyšším stupňom ochrany zaradené do príslušnej kategórie ochrany prírody (§ 12 cit. zákona). Za národnú prírodnú rezerváciu bola vyhlásená v roku 1976 lokalita Veľká Rača o ploche 313 ha. Predmetom ochrany je „fragment pôvodných lesných spoločenstiev bukových jedlín, zvyšky prírodných lesov Kysúc a krajinná dominanta flyšových Kysuckých Beskýd“. Celé územie NPR Veľká Rača sa nachádza na lesnom pôdnom fonde v kategórii lesov osobitného určenia a zaradené do 5. stupňa ochrany podľa § 16 cit. zákona. NPR Veľká Rača je súčasťou navrhovaného územia európskeho významu (viď v prílohe). Zo zákona je určené ochranné pásmo NPR Veľká Rača o ploche 179 ha, ktoré je v 4. st. ochrany (v zásade 100 m od hranice rezervácie). Okrem uvedenej rezervácie a jej stupňa ochrany sa v hodnotenom území nenachádzajú iné chránené územia ochrany prírody. Park pri kaštieli je navrhovaný na zapísanie do zoznamu kultúrnych pamiatok MK SR.

Územia európskeho významu – sústava Natura 2000

Prvý návrh Národného zoznamu území európskeho významu na zaradenie do sústavy NATURA 2000 (SKUEV) schválila vláda SR uznesením č. 239/2004 v marci 2004, neskôr sa na základe pripomienok Európskej komisie od roku 2006 pristúpilo k jeho doplneniu. V rámci tohto návrhu a v zmysle § 27 ods. 7 cit. zákona sa na navrhované územia európskeho významu pozerá ako na chránené územie so stupňom ochrany uvedenom v návrhu.

V rámci hodnoteného územia bolo vyčlenené územie európskeho významu ako budúce územia súvislej európskej sústavy chránených území (§ 28) programu NATURA 2000:

SKÚEV0288 Kysucké Beskydy

Prevažne lesné komplexy v oblasti hlavného hrebeňa Kysuckých Beskýd a východnej časti Kysuckej vrchoviny (záveru Bystrickej doliny) o rozlohe 7327 ha. Z tejto plochy sa len časť nachádza v katastri Oščadnice. Jadrom územia sú súvislé biotopy hojného výskytu veľkých šeliem pri západnej hranici areálu ich rozšírenia, spolu s refúgiami ďalších európsky významných druhov živočíchov v zachovalých zvyškoch prirodzených listnatých a zmiešaných lesov (najmä pre oblasť Rače a inde).

Ciele ochrany:

Súvislé komplexy prevažne lesných spoločenstiev s biotopmi európskeho významu, dôležité pre existenciu živočíšnych spoločenstiev, vrátane prioritných druhov európskeho významu – medveď hnedý, vlk dravý a rys ostrovid. Pre tieto veľké šelmy je územie severozápadnou hranicou ich rozšírenia na Slovensku, zároveň je to okrajová časť areálu ich výskytu v rámci Západných Karpát s prepojením na územia sústavy NATURA 2000 v Poľskej republike. V hrebeňových polohách a vo východnej časti územia sú nelesné biotopy európskeho významu (trávinná vegetácia, slatinné prameniská), vrátane biotopov prioritných (Kvetnaté horské psicové porasty na silikátovom substráte), s výskytom európsky významného zvončeka hrubokoreňového. Z ostatných druhov európskeho významu sú to črievičník papučkový, zvonček hrubokoreňový, fúzač alpský, plocháč červený, hlaváč bielooplutvý, kunka žltobruchá, mlok karpatský, netopier obyčajný, hraboš tatranský a vydra riečna - výskyt v území katastra je v súčasnosti zriedkavý). Stupeň ochrany je navrhovaný od 2. po 5. stupeň podľa navrhovanej zonácie lokality.

Okrem opísaného územia zaradeného do vládou schváleného návrhu, je spracovaný aj návrh ďalšieho územia, ktoré sa prekrýva s hodnoteným územím s hojným výskytom biotopov európskeho významu a so stavom zodpovedajúcim kritériám zaradenia do sústavy NATURA 2000.

Je to nasledovný návrh:

SKUEV0648 Príslup - návrh

Uvedená lokalita je predmetom návrhu na doplnenie Národného zoznamu území európskeho významu, v súčasnosti evidovanom na MŽP SR. Územie patrí do Kysuckých Beskýd, podcelku Rača o rozlohe predbežne 19,8 ha. Jedná sa o mimoriadne zachovalý komplex prechodných typov biotopov podhorských kosných lúk s horskými druhmi a horských kosných lúk, pričom sú súčasne splnené podmienky pre priaznivý stav oboch skupín, spolu s maloplošnými fragmentmi kvetnatých horských psicových porastov v inverznej polohe a prameniskami so slatinnými lúčkami, s výskytom ohrozených, chránených a horských druhov bylín. Dopĺňajú ich väčšie celky národne významných biotopov, najmä mezofilné pasienky a spásané lúky a podmáčané lúky podhorských oblastí.

Ciele ochrany:

Ochrana zvyšku biotopov zaujímavých lúk a pasienkov s druhmi národného významu a regionálne vzácnymi horskými druhmi v inverznej polohe. Biotopy sú zároveň najhodnotnejšími zdrojovými trávnymi porastami v oblasti, vhodnými na revitalizáciu nelesných biotopov, poškodených pri budovaní zariadení cestovného ruchu.

Jedným z ohrození tejto lokality je neusmernené rozširovanie plôch pre cestovných ruch - zámery výstavby najmä horských dopravných zariadení, lyžiarskych tratí a súvisiacich inžinierskych sietí bez vyhodnotenia únosnosti prostredia a najmä ekologického vplyvu na možné vplyvy takýchto zariadení na dané biotopy, resp. na celú plochu navrhovaného územia. Podmienkou udržania priaznivého stavu takéhoto územia je extenzívna starostlivosť, najmä vhodným kosením. Najväčším problémom je zarastanie neobhospodarovaných častí biotopov náletovými drevinami a ich sukcesnou premenou na les. Časti plôch sú postihnuté rekultiváciami z minulosti - najmä dosevom tráv medúnok, opustenie obhospodarovania negatívne ovplyvňuje spätnú revitalizáciu k prirodzeným porastom. Vhodný spôsob starostlivosti o územie môže vytvoriť lepšie podmienky pre zabezpečovanie obhospodarovania lokality ako celku využitím čerpania finančných prostriedkov napr. z regionálnych fondov alebo z programu rozvoja vidieka s možnosťou využitia aj pre rozvoj cestovného ruchu a športových aktivít, ktorých technické zázemie nebude negatívne ovplyvňovať stav a vývoj danej lokality. Existencia uvedeného návrhu za predpokladu dodržania istých konkrétnych opatrení a zamedzenia nezvratných negatívnych faktorov (napr. erózie pôdy) môže sa pri vhodnom manažmente územia stať prínosom aj v prípade realizácie rozvojových zámerov cestovného ruchu.

Chránené vtáčie územia – sústava NATURA 2000

V rámci hodnoteného územia sa nenavrhuje vyhlásenie CHVÚ. Napriek tomu je toto územie mimoriadne bohaté na výskyt, hniezdenie, kŕmenie vtákov alebo ich trvalé osídlenie. Tento faktor by sa mohol stať významný pre zatiaľ na Slovensku nerozvinuté aktivity pozorovania vtákov a ich životného štýlu.

Najvýznamnejšie vyskytujúce sa druhy vtákov sú napr.: volavka popolavá, bocian čierny, myšiak hôrny, kaňa sivá, sokol myšiar, jastrab krahulec, jastrab lesný, sova lesná, kuvik kapcavý, kukučka obyčajná, výr skalný, myšiarka ušatá, straka čiernozobá, lelek obyčajný, dudok chochlatý a mnohé iné.

Územný systém ekologickej stability

Hodnotené územia katastra Ošadnice je súčasťou spracovanej dokumentácie Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) okresu Čadca (SAŽP, Banská Bystrica 1995, hl. riešiteľ Ing. Bírová) a miestneho systému ekologickej stability strediska cestovného ruchu Veľká Rača - Ošadnica z roku 2003 (MÚSES SCR Veľká Rača, SAŽP, Centrum zložiek životného prostredia Žilina, hl. riešiteľ RNDr. M. Badík). Obe dokumenty stanovujú regulatívy a odporúčanie pre ochranu prírody a krajiny v danom území.

Regulatívy MÚSES SCR Veľká Rača - Ošadnica boli koncipované tak, aby sa vzťahovali k prvkom súčasnej krajinskej štruktúry (SKŠ). Dokumentácia MÚSES bola spracovaná v súvislosti s prípravou územnoplánovacej dokumentácie obce vrátane jej rozvojových ambícií v rámci rozvoja strediska cestovného ruchu nadnárodnej úrovne. Základným princípom navrhovaných regulatívov pre dané územie je zachovanie a ochrana (súvisiaca s racionálnym využívaním územia) jestvujúcej krajinskej štruktúry (ŠKŠ), jej mozaikového charakteru, teda aj diverzity stanovišť (biotopov) a pestrosti druhov v koexistencii so zámermi rozvoja strediska cestovného ruchu.

Rozvoj SCR Veľká Rača je situovaný na plochách nadregionálneho biokoridoru, regionálneho biocentra Vreščovka–Dedovka a regionálneho hydrického biokoridoru.

Nadregionálny biokoridor je tvorený mozaikou prevažne lesných a menej lúčnych spoločenstiev, miestami prerušovaný cestnými ťahmi. Umožňuje pohyb suchozemských stavovcov a ostatných zložiek bioty viazaných na terestrické prostredie. Umožňuje prepojenie na Poľsko, Moravu, Oravu a Žilinu. Jednotlivé dielčie strediská CR by mali využívať najmä nelesné prvky ÚSES s medzisezónnym manažmentom územia tak, aby nedochádzalo k nezvratným negatívnym javom.

3.10.2. Životné prostredie

3.10.2.1. Stav infraštruktúry obce z environmentálneho hľadiska

Stav infraštruktúry obce bol hodnotený v častiach 3.8 - 3.9. V tejto časti zhodnotíme len problematické oblasti z environmentálneho hľadiska.

Zásobovanie vodou a kanalizácia

Kvalita pitnej vody sa pravidelne monitoruje a zodpovedá kvalitatívnym štandardom a STN. Podzemné vody paleogénnych sedimentov sú minimálne postihnuté primárnym znečistením horninového prostredia. Toto predstavujú najmä amónne ióny, fosforečnany, železo a mangán primárneho sedimentačného priestoru flyšových hornín. Niektoré akumulácie týchto zložiek môžu limitovať využívanie zdrojov na pitné účely. Na sekundárnom znečistení sa podieľa v menšej miere hlavne aplikovaná dusíkatá chémia poľnohospodárskej výroby, ktorých však kvantita a rozptylové a odtokové pomery nepredstavujú priame ohrozenie zdrojov podzemných vôd. Sapróbny index profilu toku Oščadnice od stredu obce (sútok s Dedovkou) po spodný okraj obce vykazuje stupeň II. triedy čistoty (sapróbny index 1,29 čo zodpovedá tesnému prekročeniu hranice oligosaprobity (viď kap. o odkanalizovaní obce).

Retenčné nádrže

Pre účely zasnežovania lyžiarskych svahov sú vybudované dve retenčné nádrže zadržiavajúce vodu na dvoch tokoch – Lalický potok a Dedovka. Tieto sa využívajú na technické zasnežovanie v rovnomenných lyžiarskych priestoroch, ich kapacita je v súčasnosti nedostatočná. Hrádze nepôsobia rušivo v teréne ale je na nich však viditeľná stavebná nedokončenosť a zbytky po stavebných úpravách a preto pôsobia neprimerane a nevhodne vzhľadom k okoliu. Priemerný objem vody pred využitím je cca 18 000 a 5 500 m³. Spotreba úžitkovej vody na zasnežovanie sa odhaduje na 55 000 m³/rok. Nároky na zasnežovanie však kolísajú podľa podmienok počasia. Na základe predpokladaného rozvoja cestovného ruchu sa plánuje vybudovanie veľkej retenčnej nádrže pod vrcholom Dedovka a jej kombinované napájanie aj výtlačným potrubím a využívanie vody gravitačným spádom. Tento projekt je zakreslený aj v aktualizácii ÚPD. Pre samotnú výstavbu takejto zdrže bude potrebný podrobný inžiniersko-geologický prieskum únosnosti takéhoto zariadenia vo vzťahu k podložiu.

Kanalizácia a odvod splaškovej vody

V obci sa v súčasnosti **nenachádza verejná splašková kanalizácia** čo sa dá považovať za **najvýraznejší environmentálny problém**. Splaškové odpadové vody sú akumulované buď v žumpách alebo sú predčisťované v septikoch, len ojedinelé čistené v malých domových čistiarnach odpadových vôd (DČOV), najmä v objektoch cestovného ruchu alebo nových verejných budovách. Je verejne známe, že časť obyvateľov vypúšťa obsah septikov do

potokov alebo trativody sú umiestnené v tesnej blízkosti potoka v jeho alúviu. Potok v súčasnosti už vykazuje veľmi vysokú mieru znečistenia odpadovými vodami takéhoto pôvodu, čo zapríčinilo mimo iné aj výrazný úbytok inchtiofauny (potok bol známy ako bohatý pstruhový revír).

V súvislosti s pripravovaným projektom „Zásobovanie vodou a odkanalizovanie stredných Kysúc“ sa uvažuje s výstavbou splaškovej kanalizácie z obce a výstavba ČOV. Vzhľadom na konfiguráciu terénu sa uvažuje s gravitačným systémom, ktorý bude poskytovať dostatočné napojovacie podmienky a odvod splaškových vôd do príslušnej ČOV.

Znečisťovanie ovzdušia

V princípe v hodnotenom území sa nenachádza žiaden významný zdroj znečisťovania ovzdušia. Sezónne sa však vyskytujú lokálne zdroje, ktoré pochádzajú z dvoch základných činností

- vykurovanie pevným palivom, poprípade spaľovanie biomasy v ohniskách alebo mimo nich,
- prašnosť ciest najmä na jar, keď ešte nebol odstránený zimný posyp ciest.

V obci je pomerne častým javom v zime kúriť pevným palivom aj v domácnostiach, kde bol zavedený plyn a inštalované plynové alebo elektrické kúrenie. Je to najmä z ekonomických dôvodov a tento trend má narastajúci charakter. Tomu nasvedčuje aj zvyšujúci záujem obyvateľstva o palivové drevo z lesov. Spaľuje sa najmä drevná hmota, palivové drevo alebo odpadové drevo. Len v malej miere uhlie alebo koks. To spôsobuje smogový spad do obce nie veľkého rozsahu a len na lokálnej úrovni. Iným zdrojom dymu v spojení s výrazným požiarňým rizikom je spaľovanie biomasy na jeseň alebo na jar. Táto sa spaľuje buď vo vnútri na chránených ohniskách (peciach a kotloch využívajúc na kúrenie, varenie) alebo častejšie nelegálne vo voľnej krajine. Spaľuje sa najmä záhradný rastlinný odpad, konáre, stará tráva, buriny, drevený a papierový odpad. Osobitne vypaľovanie starej trávy je v rozpore so všeobecne záväznými predpismi a je veľmi nebezpečné. Okrem priameho ohrozenia vznikom požiaru je ovzdušie zaťažované splodinami a dymom.

Prašnosť ciest je spôsobená najmä ich nedostatočnou údržbou najmä v priebehu alebo počas zimnej sezóny a pomalé odstraňovanie posypového materiálu z ciest. Tento sa hromadí po jej okrajoch, na nespevnených krajniciach a priehlbínach a je permanentne rozvírovaný dopravou. Posypový materiál z ciest obec odstraňuje a zhromažďuje na skládke na ďalšie použitie.

Odpadové hospodárstvo

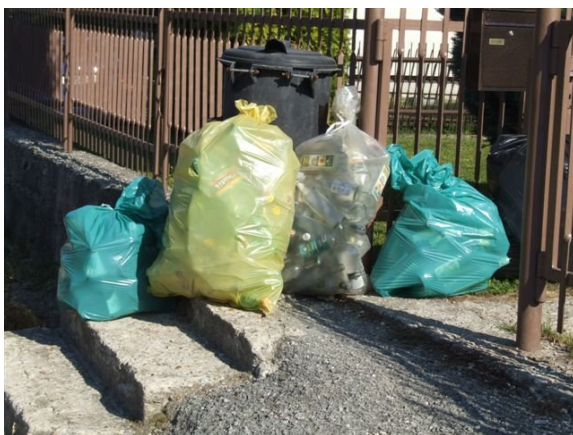
V obci je zabezpečený odvoz TKO raz za dva týždne od každého domu, resp. bytu vrátane chatárov (cena z odvoz je 150 Sk za rok a obyvateľa). Z lazov sa zväžia odpad na zmluvnom základe.

Obr. 21: Kontajnerové nádoby na odpad na lazoch

Odvoz sa organizuje centrálne z obce a odváža sa na riadenú skládku Považský Chlmec spoločnosťou T+T Žilina a ASA Žilina. V obci sú umiestnené aj kontajnerové nádoby na separovaný odpad, ich využiteľnosť miestnym obyvateľstvom je menšia kvôli vzdialenosti. Separácia odpadov sa organizuje v domácnostiach rozdeľovaním do plastových vriec na základe čestného prihlásenia sa k separácii a čo je stimulované oslobodením od poplatkov za odvoz KO pre tie rodiny, ktoré v skutočnosti tento záväzok plnia. Separujú sa 4 zložky (sklo, plasty, kovy a papier) do vriec, ktoré sa raz mesiac zväžajú. Záujem o separáciu u obyvateľov narastá.

Obr. 22: Separovaný zber a jeho odvoz

Biologický odpad si riešia obyvatelia individuálne. V obci je aj zberný dvor na sústredovanie, zber a odvoz osobitných zložiek KO (vyrazené elektrické a elektronické zariadenia z domácností, opotrebované olovené batérie, odpadové oleje, staré lieky, príp. iné) ako i zber veľkoobjemového odpadu (vyrazený nábytok, pneumatiky, a pod.). Tento sa separuje a odváža v priemere raz alebo dva krát za rok. Je skutočnosťou, že časť domového odpadu skončí ilegálne odhodená v okolí obce, najmä však v tokoch, a to aj uprostred obce. Potok takto vykazuje vizuálne vysokú mieru znečistenia a len veľmi ťažko sa zisťuje pôvodca

takého konania a odstraňovanie následkov. Značným problémom je aj cestovný ruch a správanie sa turistov, ktorí nedodržiavajú často elementárne zásady čistoty a zbavujú sa osobných vecí a odpadu vyhadzovaním do okolia zariadení cestovného ruchu.

Protipovodňová ochrana

V obci sa nerealizuje systémová protipovodňová ochrana výstavbou hrádzí alebo povodňových poldrov. Časť pôvodných poldrov je dnes už zastavaná. Protipovodňová ochrana sa zabezpečuje najmä udržiavaním priechodnosti v hlavnom toku Oščadnice a s dostatočným drenážnym a gravitačným odtokom prítokových vôd napr. odstraňovaním náletovej vegetácie v toku, vyberanie nánosov a kalov prípadne odpadu v toku. V posledných rokoch nedošlo k takému zvýšeniu hladín v tokoch, ktoré by mohlo spôsobiť väčšie škody (posledným známym čiastočným vybrežením bolo v roku 1996). **Je veľmi nevhodné a vysoko rizikové umiestňovanie niektorých súkromných chát alebo objektov v inundácii tokov nad obcou a odstraňovanie, preriedovanie brehovej vegetácie, prípadne terénne úpravy vedúce k zmene konfigurácie alebo prietokových pomerov** (vrátane podzemných hydrologických faktorov). Toto je mimoriadne nebezpečným rizikovým konaním, ktoré môže priniesť v budúcnosti vysokú mieru ohrozenia alebo škôd na majetku.

Hluk

V obci sa nenachádzajú zdroje hluku, ktoré sú problémom vo vzťahu k hygienickým opatreniam a hlukovým limitom. Hlavnými zdrojmi hluku je nepravidelná ľudská hospodárska činnosť napr. domáce stroje, motorové pily a kosačky, stavebné stroje. Meraný stav maximálnej hlukovej záťaže na ceste č. 01159 (miestna komunikácia v obci) bola nameraná v roku 1995 v rozpätí 65,49 cez deň a 58,53 dB pri priechodnosti 2250 aut za deň (Enviconsult Žilina).

Osobitným problémom je hluk z dopravných zariadení CR – lyžiarskych lanoviek a vlekov a hudobný a reklamný zvukový doprovod týchto zariadení. V poslednej dobe sa zjavili na lesných cestách a zjazdovkách mimo sezóny najmä v lete motorové štvorkolky alebo motokrosovú terénne motorky poprípade aj veľké terénne autá ktoré, okrem toho, že nemajú právo vjazdu do uvedených priestorov, sú zdrojom mimoriadneho hlukového znečistenia a ohrozenia prírodného prostredia alebo ľudí.

Lesné hospodárstvo sa vykonáva v okolitých lesoch so zvozom drevnej hmoty cez obec v priemere 30 až 40 nákladných aut za deň (viď kap. o lesoch, odstraňovanie kalamity), čo spôsobuje časté problémové situácie, prašnosť a hluk.

3.10.2.2. Stav environmentálnej záťaže

Na základe vyššie uvedeného stavu životného a prírodného prostredia a prírodných, prirodzených (naturálnych) alebo humánnych (antropogénnych) vplyvov, ktoré sú prejavom zhoršovania, resp ohrozenia uvedeného stavu, sa dajú predpokladať nasledovné záťaže vplyvov a z nich vyplývajúcich javov.

Vplyv na životné prostredie vo všeobecnosti:

Dominantným vplyvom s potenciálnymi negatívnymi následkami na stav životného prostredia hodnoteného územia je prekročenie sociálnej, environmentálnej a ekologickej

únosnosti spôsobenej nadmerným, neúnosným prekročením kapacít kvantity sezónnej návštevnosti (pasantov) najmä zimnej lyžiarskej sezóny a pod týmto tlakom aritmetické navyšovanie technického vybavenia strediska a rezortu zimného turizmu. Týka sa to vyvolávaného tlaku na zväčšovanie kapacít lyžiarskych zjazdových tratí na úkor lesa a HDZ (lanoviek a vlekov), dopravných a parkovacích kapacít a v nemalej miere aj ubytovacích a obslužných kapacít. Druhým vplyvom mimo dosah človeka sú zmeny vyvolané globálnymi poruchami, najmä globálnymi a súvisiacimi lokálnymi zmenami klímy, otepľovaním a súvisiacou degradáciou hydrologicko-klimatických cyklov na miestnej alebo regionálnej úrovni.

Vplyv na človeka alebo jeho životné (zdravotné) prostredie:

- na miestne obyvateľstvo a kultúru

Zvýšenými nárokmi a tlakom na osobitné požiadavky návštevníkov, hostí, rekreantov, turistov, národnej alebo medzinárodnej klientely, ktorí sú hlavným zdrojovým príjmom, sa vyvolávajú požiadavky na zmeny tradičných a zaužívaných kultúrnych alebo zvykových osobitostí viazaných na Oščadnicu a jej bezprostredné okolie. Týmto sa vyjde v ústrety na požiadavky komfortu a pohodlia klientov na úkor tradícií a miestnych osobitostí. Niektoré prejavy takýchto zmien je badať napr. pri preferovaní cudzích, mestských alebo dokonca zahraničných architektonických prvkov, ponuky v obchodoch a reštauráciách a straty miestnej identity (napr. reklamné pútače na zahraničný tovar obchodných reťazcov a pod).

- na návštevníkov

Veľká časť turistov, klientov a pasantov oceňuje a hodnotí mieru uchovania miestnych tradícií a zvyklostí. Veľa z nich aj na základe toho sa rozhoduje o možnom opätovnom navštívení a využívaní služieb takéhoto prostredia a vyhovuje im tradičné prostredie. Záťažou však je prekročenie sociálnej únosnosti množstvom a prehustením návštevníkov na pomerne malom priestore či už v oblasti športového vyžitia na lyžiarskych svahoch, v obslužných zariadeniach, doprave alebo voľnočasových aktivitách vyžadujúcich obslužný servis.

Vplyv na prírodné prostredie:

- nezvratné, neobnoviteľné

Sú to najmä záťaže súvisiace so zmenou funkcií ekologickej stability prostredia pod vplyvom dvoch dominantných činiteľov:

- nezvratné ekologické zmeny globálneho alebo nadregionálneho charakteru;
- zmeny vyvolané priamymi zásahmi človeka do ekosystémov.

Za ekologické zmeny globálneho alebo nadregionálneho charakteru je nevyhnutné považovať najmä zmeny klímy a s tým súvisiacimi vyvolanými odozvami najmä v zmenách hydrologických cykloch a vegetačnom kryte najmä lesných ekosystémoch. Tieto zmeny vyvolávajú v súčasnosti postupnú zmenu charakteru krajiny a jej potenciálu. Z pôvodnej zalesnenej krajiny sa pod vplyvom viacerých činiteľov mimo kontroly človeka postupne rozpadajú súvislé lesné celky, vplyvom zmeny klímy a v súčinnosti so zmenou krajinného potenciálu dochádza aj k zmenám v hydrologických cykloch. Mení sa charakter lesných spoločenstiev (biotopov) a s tým aj kostra a základy stavby ekologickej stability. Táto v budúcnosti už nebude stáť dominantne na lesných ekosystémoch (smrekových monokultúrach) ale viac diverzifikovanej ekosystémovej priestorovej štruktúre krajiny.

Zmeny vyvolané priamymi zásahmi predstavujú najmä realizácie veľkých investícií a nimi vyvolaných (generovaných) javov. Je to najmä fragmentácia lesných ekosystémov necitlivým a nehodnoteným vplyvom rozširovania trás lyžiarskych zjazdoviek a HDZ, strata ochranných funkcií interakčných prvkov, dehydratácia pôdy a zmeny hydrologických cyklov, preteplovanie pôdných vrstiev, erózia a odnos pôdy, na druhej strane vytváranie

sedimentačných novotvarov, strata bioty a biomasy a v konečnom dôsledku celková ekologická degradácia až degenerácia na miestnej, lokálnej úrovni. Priamym a pionierskym následkom je prienik invázných druhov do uvoľnených ekologických ník s priamym a mimoriadne negatívnym dosahom na pôvodnú biologickú a krajinnú diverzitu a ohrozenie zdravia človeka.

- obnoviteľné

Za obnoviteľné možno považovať napr. zásahy do brehových porastov z dôvodu uvoľnenia priechodu vyšších stavov vody, resp. ľadochodov a pod. Zátiaže vyvolané riešením akútnej environmentálnej situácie sa musia realizovať tak, aby po uvoľnení alebo eliminácii priamych vplyvov, aj za cenu zmeny (aj zásadných) v prírodných prvkoch, sa tieto dokázali samovývojom obnoviť alebo zabezpečiť ich obnovu s aktívnym príspevom človeka projektmi reštauračnej ekológie, revitalizácie alebo rekultivácie. Týmto procesom sa dá prispieť k eliminácii napr. erózii pôdy na zjazdovkách, extrémnych a abrazívnych gravitačných odtokov vôd, saturácii vôd do podlažia, k náhrade za straty drevín a lesných ekosystémov alebo biotopov, k obnove mokradí a mnohé iné. Nevyhnutné pre ekologickú stabilitu bude vnímať potrebu novej krajinnej štruktúry a systémovými nástrojmi priestorového krajinného ekologického plánovania navrhnuť a realizovať nový krajinný obraz a systém ekologickej stability.

Zhrnutie kapitoly:

- Oščadnica sa nachádza v CHKO Kysuce, na celej ploche je druhý stupeň ochrany, okrem plochy chránenej krajinnej oblasti sa v hodnotenom území nachádzajú územia s vyšším stupňom ochrany zaradené do príslušnej kategórie ochrany prírody.
- Zdravotný stav lesov je veľmi zlý, jedná sa o nešpecifické a nezvratné odumieranie lesa na v podstate celej ploche hodnoteného územia. Charakter krajiny v súvislosti s odlesňovaním sa výrazne mení.
- Súčasný stav lesohospodárenia sa sústreďuje len na živelné odstraňovanie kalamitného dreva, pričom v súčasnosti nastal aj problém s jeho kvalitou a odberom.
- Negatívnym javom je, že v súvislosti rozsiahlou výstavbou v obci sa často preferujú aj lokality s hodnotnými biotopmi.
- V obci sa v súčasnosti nenachádza verejná splašková kanalizácia čo sa dá považovať za najvýraznejší environmentálny problém.
- V obci je zabezpečený odvoz TKO od každého domu, resp. bytu vrátane chatárov. Na lazoch sú umiestnené kontajnery, ktoré sa síce pravidelne odvážajú, ale často bývajú preplnené, pretože obyvatelia do nich hádžu aj odpad, ktorý do nich nepatrí. Pozitívnym javom v obci je separovaný zber. Obec motivuje záujem obyvateľov k separácii odpadu odpustením poplatkov za odvoz komunálneho odpadu.
- V obci sa nerealizuje systémová protipovodňová ochrana výstavbou hrádzí alebo povodňových poldrov. Taktiež je nevhodné, aby boli objekty a súkromné chaty umiestňované v inundácii tokov nad obcou.

3.11. Celkový vzhľad obce

Obec je známa svojou tradičnou, do značnej miery zachovalou architektúrou a priestorovou skladbou objektov. Zachovalá časť obce je navrhovaná ako vidiecka pamiatková zóna Oščadnica a s osadou Tertež aj na zápis do zoznamu MK SR. Okrem charakteristického lineárneho typu osídlenia v uzavretej obci je pre kataster charakteristické aj lazničné osídlenie mimo uzavretej obce po oboch stranách doliny.

Prevažná väčšina rodinných domov v obci má charakter typickej dedinskej architektúry 60-70-tých rokov, ktorá vytlačila tradičné architektonické a urbanistické prvky. V poslednej dobe je zjavná snaha tieto črty odstrániť alebo prekryť, je to však otázka dostupných zdrojov a celkovej koncepcie obnovy dediny ako takej.

Rozsiahla nová výstavba nesie so sebou značné riziká, pôvodné pre Oščadnicu typické drevenice sa rozpadávajú (obr. 23). Ak sa aj niektorá obnoví v pôvodnom štýle alebo jej architektúra sa približuje pôvodným stavbám (obr.24), často je „zatienená“ v susedstve nevhodnými objektmi (obr. 25), ktoré sa do prostredia podhorskej obce nehodia. Príklady vidieť z nasledujúcich obrázkov.

Obr. 23: Rozpadávajúca sa drevenica

Obr. 24: Nová stavba v Oščadnici

Obr. 25: Nová stavba v Oščadnici

Keďže obec je silne orientovaná na turizmus, je veľmi dôležitý jej celkový estetický vzhľad, pretože esteticky hodnotné prostredie, patrí medzi hodnoty, ktoré pozitívne pôsobia pri výbere miesta rekreačného pobytu. Niektoré objekty (nové, ale aj prestavené a zrekonštruované) tvarovo i materiálovo nerešpektujú pôvodnú architektúru ani sa k nej nepribližujú a pôsobia cudzorodo v horskom prostredí obce, často pôsobia neesteticky a kazia celkový vzhľad obce.

Osobitným novodobým typom sú vybudované zariadenia cestovného ruchu spoločenského charakteru alebo individuálneho zamerania (chaty, dopravné zariadenia – lanovky a vleky, reštauračné a obslužné objekty a zjazdovky). Celý tento komplex zariadení a osídlenia spolu s charakteristickým prírodným prostredím severných Kysúc dáva predpoklady na úspešný rozvoj obce a celého mikroregiónu v súlade so zachovaním hodnôt príľahlého okolia. V roku 1983 bol spracovaný územný plán sídelného útvaru obce a tento bol na základe aktuálnych

hodnotení a rozvojových analýz aktualizovaný doplnkom v marci 2007. Tento predstavuje maximalistický variant rozvoja obce najmä v súvislosti s rozvojom strediska cestovného ruchu.

Obr. 26: Zábery z obce - rozpadajúci sa dom a neporiadok priamo v obci

V obci nie sú stanovené regulatívy výstavby, nie sú stanovené kritéria a podmienky na novú výstavbu a rekonštrukciu objektov (výška objektov, tvar strechy, vhodné materiály a pod.). Mnohé objekty sú rušivým prvkom v podhorskom prostredí, nezapadajú do tohto prostredia a narúšajú celkový vzhľad obce. Tým, že nie sú stanovené regulatívy presadzuje sa živelnosť vo výstavbe, investori si silnejšie presadzujú svoje požiadavky a často neberú ohľad na to, čo sa do prostredia hodí a čo nenaruší celkový charakter a ráz prostredia a tým aj obce.

Oščadnici v súčasnosti chýba prirodzené centrum, stmelujúci prvok a prítlačivosť miesta, kde sa cíti človek príjemne. Takým miestom, kde sa stretávajú ľudia a turisti by mohlo byť námestie s promenádou, kaviarňami a obchodíkmi. Súčasné centrum obce - námestie, po výstavbe apartmánových domov, by bolo potrebné upraviť a zvýšiť tak jeho estetickosť. Pôvodný zámer obecného úradu o získanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov na obnovu námestia zatiaľ nevyšiel, ale je pripravená dokumentácia i projekt na rekonštrukciu námestia.

Obr. 27: Neupravené námestie s apartmánovými domami

Okrem pekných príkladov v obci, úprava vlastných domov a okolia, kvetinová výzdoba v lete, upravené miesta v krajine (obr. 28) a pod. vidíme aj horšie príklady. Divoké skládky, znečistená rieka (obr. 29), neupravené námestie (obr. 27) a pod.

Obr. 28: Upravené miesto v krajine s lavičkou (božia muka)

Obr. 29: Znečistená rieka

4. Sumarizácia vo forme SWOT analýzy

4.1 Silné a slabé stránky

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Priaznivý demografický vývoj v obci, dlhodobý stály prirodzený prírastok obyvateľstva, stály prírastok obyvateľov migráciou. • Vyšší podiel obyvateľov v predproduktívnom veku v porovnaní s priemerom populácie v SR. • V porovnaní s celoslovenským priemerom nižší vekový priemer obyvateľstva. • Zvyšujúci sa podiel obyvateľstva s vyšším vzdelaním. • V posledných rokoch výrazné zníženie miery nezamestnanosti. • Dobrá úroveň výchovno-vzdelávacej činnosti základných škôl. • Stabilizovaný pedagogický personál v obci. • Primárna zdravotnícka starostlivosť v obci na dobrej úrovni, počty lekárov zodpovedajú odporúčanej norme vzhľadom k počtu obyvateľov v obci. • Projekt výstavby Domu dôchodcov - ako spôsob riešenia sociálnej situácie starších občanov. • Nájomné byty pre starších obyvateľov a aj mladé rodiny - ako dočasné, núdzové bývanie. • Návrh nových lokalít na individuálnu bytovú výstavbu v doplnku k územnému plánu. • Dobrá celková úroveň bývania, niektoré ukazovatele úrovne bývania nadštandardné v porovnaní s celoslovenským priemerom (súvisí aj s prenajímaním veľkých domov na 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podiel migrácie za prácou. • Vysoký podiel šedej ekonomiky (práca na čierno (stavebníctvo, lesy, turizmus). • Nevyhovujúci technický stav školských budov a zariadení s vysokými energetickými nárokmi a nízkou výkonnosťou. • Nevyhovujúca organizačno-právna stránka riadenia základných škôl. • Kultúrno-historický potenciál nedostatočne využívaný. • Nedostatočná koordinácia a propagácia kultúrnych aktivít v obci. • Zlý technický stav zdravotného strediska a zanedbané priestory, kde sú umiestnené ambulancie lekárov. • Neefektívne fungovanie opatrovateľskej služby a problémy s jej financovaním v súčasnej podobe. • Nedostatočná pozornosť venovaná vzhľadu obce, urbanizmu a architektúre (neprimerané stavby, neudržiavané priestory a pod.). • Záujem investorov o investovanie spojené s tlakom o odkupovanie pozemkov obci s rizikami výstavby do prírodného prostredia nezapadajúcich stavieb. • Nedostatok ubytovania v zimnej sezóne. • Malý podiel ubytovacích zariadení stredného a vyššieho štandardu. • Absencia zariadení ponúkajúce spoločensko - zábavné a športové aktivity (bazény, tenis, squash, bowling, fitness, diskotéky, bary, puby, kultúrne a spoločenské podujatia).

<p>ubytovanie v súkromí).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dynamický rozvoj cestovného ruchu v obci, vyvolaný rozvojom a investíciami do lyžiarskeho strediska. • Výborný potenciál pre zimný horský turizmus - zjazdové a bežecké lyžovanie, ale aj zimnú turistiku. • Dobrý potenciál pre letný horský turizmus a pobyty v lesnom a vidieckom horskom prostredí. • Dobrý image Oščadnice ako lyžiarskeho strediska. • Moderne vybavené stredisko (nové moderné lanovky, zasnežovací systém, upravené zjazdovky, večerné osvetlenie, zjazdovky všetkých stupňov náročnosti). • V posledných rokoch účinný marketing vo vzťahu k pasantským návštevníkom. • Skúsenosti s cezhraničnou spolupracou - Združenie Euroregiónu Beskydy. • Fungujúca turisticko - informačná kancelária a miestne združenie cestovného ruchu. • Dokončená plynofikácia obce. • Dopravné napojenie na regionálny a nadregionálny dopravný systém. • Dostatočné hustá sieť autobusového a vlakového spojenia. • Blízkosť dôležitých trhov Česka a Poľska. • Mnoho rozvojových zámerov obce na zlepšenie podmienok pre obyvateľov i návštevníkov obce. • Skúsenosti s prípravou, realizáciou a implementáciou projektov rôzneho druhu. • Chránené územie v II. st. ochrany a s lokalitami najvyššieho záujmu štátnej ochrany prírody. • Veľká biodiverzita územia – chránené druhy rastlín a živočíchov. • Vysoký krajinný potenciál, výrazné historické a krajinné štruktúry. • Zachovalé tradičné prejavy a architektúra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočná a menej atraktívna ponuka pre letnú sezónu. • Kvalitatívna úroveň služieb zaostáva za európskou úrovňou (s výnimkou možností zjazdového lyžovania). • Kultúrno-historický potenciál nedostatočne zapojený do cestovného ruchu. • Nedostatočná koordinácia podnikateľských subjektov turizmu. • Nedostatok voľnočasových a zábavných príležitostí pre mladých. • Chýba centrálny priestor, administratívno-správne, kultúrno-spoločenské a obchodné centrum. • Námestie v obci je neukončené a neucelené, tvoria ho nesúrodé, neprepojené celky - chýba oddychová zóna , základné sociálno-hygienické vybavenie. • Nedostatočný marketing a propagácia destinácie, marketingu sa venuje len prevádzkovateľ lyžiarskeho strediska, chýba ucelený destinačný marketing. • Nedostatočná koordinácia aktivít subjektov cestovného ruchu. • Zlá infraštruktúra ciest, niektoré úseky ciest, najmä od centra na vyšný koniec sú v zlom technickom stave. • Nevybudovaná kanalizácia v obci. • V zimnej sezóne neprimeraná zaťaženosť miestnych komunikácií autami a problémy s parkovaním. • Chýbajúce chodníky pre peších predovšetkým na vyššom konci obce. • Horšie dopravné spojenie do jednotlivých osád v rámci Oščadnice. • Nedostatok finančných zdrojov na realizáciu rozvojových projektov. • Chýba miestny výrobok v podobe suveníru, ktorý by charakterizoval Oščadnicu. • Nedostatočná ÚPN a stavebno-architektonické regulatívy. • Nesúlady zámerov cestovného ruchu a LHP
--	---

	<p>a záujmami štátnej ochrany prírody.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevybudovaný miestny územný systém ekologickej stability. • Nedopracovaná ekologická a sociálna únosnosť. • Pokračujúce deštrukčné procesy v prírodnom prostredí - odumieranie lesov.
--	--

4.2 Príležitosti a ohrozenia

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Záujem mladých zostávať v obci. • Tvorba nových pracovných miest v súvislosti s ďalšími podnikateľskými aktivitami v cestovnom ruchu. • Silný záujem o rozvoj podnikania v CR zo strany miestnych obyvateľov, mnoho rozvojových zámerov. • Riešenie odkanalizovania obce. • Riešenie efektívnejšieho fungovania školských zariadení - vytvorenie nového organizačno-právneho systému. • Zlepšenie podmienok pre osamelých dôchodcov novou výstavbou domu dôchodcov. • Vytvorenie novej organizačnej štruktúry opatrovateľskej služby (mobilná jednotka a denný stacionár). • Prekonanie jednosezónneho charakteru turizmu v obci – overenie možnosti využívania staršieho prieskumného vrtu a jeho rekreačné využívanie. • Ešte stále rastúci lyžiarsky trh v strednej a východnej Európe. • Získanie solventnejšej klientely po zvýšení kvality služieb. • Zvýšenie podielu ubytovacích zariadení vyššieho štandardu a skvalitňovanie ďalších služieb. • Kvalitná príprava územia pre bytovú výstavbu s pripravenou technickou 	<ul style="list-style-type: none"> • Neriešenie stavu dopravnej infraštruktúry môže viesť ku kolapsu strediska. • Strata záujmu podnikateľov a nerealizovanie uvažovaných podnikateľských aktivít, pre nedoriešenú infraštruktúru. • Rastúca konkurencia a nutnosť neustálych inovácií. • Nedostatok finančných zdrojov na rozvojové programy týkajúce sa školských zariadení a sociálnych programov. • Rozvoj cestovného ruchu vyvoláva rozsiahle stavebné aktivity v obci, pri neriešení problémov to môže mať negatívny dopad pre rozvoj obce a jej celkový vzhľad. • Zabezpečovanie a koordinácia kyvadlovej dopravy do lyžiarskeho strediska a parkovania v prípade ďalšieho rozvoja strediska. • Neprijatie zásad na novú výstavbu zhorší celkový vzhľad obce. • Nezáujem podnikateľských subjektov združovať sa a financovať nevyhnutné marketingové aktivity. • Ohrozujúce prírodné udalosti, zhoršujúci sa stav lesov. • Zvyšujúca sa a nekontrolovaná intenzita návštevnosti. • Absenciou obecnej kanalizácie pokračovanie v zhoršovaní kvalitatívnych

<p>infraštruktúrou.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvorenie návrhu kritérií pre individuálnych stavebníkov týkajúca sa vzhľadu a použitých materiálov pri výstavbe. • Vytvorenie nového dopravného systému čo najmenej zaťažujúci životné prostredie v obci. • Získanie prostriedkov na realizáciu rozvojových zámerov zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ - využitie skúseností. • Uchovanie vysokej kvality prírodného prostredia a jeho účinkov na návštevníkov • Lokality NATURA 2000 a ich prezentácia v turizme. • Viacfunkčné a celoročné využitie prírodného areálu okolia alebo intravilánu • Prezentácia obce a jej okolia ako súlad človeka a prírody. • Rozvinutie ponuky CR, napr. o rybolov, prenájom koní, pozorovanie prírodných fenoménov okolia. • Vytvorenie hustej alternatívnej uzavretej siete chodníkov a cyklotrás ojedinelej na Slovensku využitím lesných ciest. • Zmena a zatraktívnenie krajinnó-ekologického priestoru napr. ovčiarstvom, oživením lazov, vybudovaním výhľadkových a náučných trás. • Vybudovanie kempingu a súvisiacich letných turistických atrakcií. • Zriadenie špecifických a ojedinelých letných aktivít, napr. kolobežkovanie z kopca, letné lyžovanie na tráve, zjazdové byciklovanie s využitím lanoviek, rogalovanie. • Lepšie využitie kaštiela a jeho príľahlého parku pre cestovný ruch. 	<p>ukazovateľov toku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohrozenie inchtiofauny a sprievodných foriem života v tokoch.
---	---

5. Hierarchizácia a prioritizácia problémov a potrieb

Výsledky analytickej časti ako prioritné problémy a potreby s najvyššou akútnosťou riešenia identifikovali v troch oblastiach. To neznamena, že nie je potrebné riešiť aj problémy a rozvíjať možnosti v iných oblastiach, ale uvedené oblasti sú kľúčové pre obec a podmieňujú rozvoj aj v iných sférach. Ich neriešenie by rozvojové možnosti obce značne obmedzovalo.

Základným cieľom rozvojových aktivít obce a celého úsilia samosprávy a ďalších inštitúcií je „**zvýšiť kvalitu života pre všetky vekové skupiny a pre všetky územne rozptýlené časti obce**“.

Dosiahnutie uvedeného cieľa si vyžaduje definovať viacero strategických cieľov, ktoré zabezpečia nevyhnutné predpoklady pre rast kvality života v oblasti infraštruktúry, podnikania, ekonomických aktivít a pracovných príležitostí, vzdelávania, sociálnych služieb, kultúry a voľného času, životného prostredia, atď.

Ako prioritné sú identifikované oblasti, ktoré svojim stavom ovplyvňujú rozvoj iných sfér, sú rámcom, ktorý v závislosti od jeho stavu je brzdou alebo vytvára priestor pre rozvoj a progresívny vývoj obce ako celku aj jej jednotlivých oblastí. Pre obec Oščadnica kľúčové problémy a potreby sú v nasledovných sférach:

- **infraštruktúry** – predstavuje predpoklady pre celkový rozvoj obce a je nevyhnutná pre akúkoľvek sféru činnosti. Naliehavosť problémov je daná stavom miestnej infraštruktúry, ktorá predstavuje bariéru pre ďalší ekonomický aj sociálny rozvoj obce,
- **životné prostredie**, rámec v ktorom všetky aktivity prebiehajú a ktorý má výrazný vplyv na ich kvalitu, bezpečnosť, ale aj estetiku,
- **možnosti podnikania vôbec a osobitne v turizme**, pretože predstavuje rozhodujúcu ekonomickú aktivitu v obci, ktorá zásadne ovplyvňuje život jej obyvateľov (priamo zamestnaných; doplnkové príjmy napr. cez ubytovanie v súkromí; stimulácia iných aktivít – stavebníctvo, obchod, služby, lesné hospodárstvo, miestna výroba; rozpočet obce). Súčasne turizmus aj pre budúcnosť poskytuje najväčšie rozvojové možnosti spomedzi do úvahy prichádzajúcich ekonomických činností,
- **rozvoj ľudských zdrojov**, všestranný, tak z hľadiska prípravy na pracovné zaradenie ako aj z pohľadu rozvoja osobnosti – kultúrne, osobnostné, športové a iné aspekty,
- **sociálne služby** pre všetky vekové kategórie obyvateľstva, v závislosti od ich potrieb v jednotlivých obdobiach života ako aj od ich sociálnej situácie.

Problémy na riešenie a využitie rozvojových možností obce sú samozrejme výrazne širšie a sú prezentované v nasledovnom texte.

6. Stanovenie cieľov a priorít celkom za jednotlivé oblasti

6.1 Strategický cieľ 1

Zlepšenie všeobecnej/technickej infraštruktúry obce ako základnej podmienky pre jej ďalší rozvoj.

Strategické priority

- stav miestnych komunikácií je v pomere k zimnej návštevnosti na hranici únosnosti a pre ďalší rozvoj strediska rozširovaním kapacít (a návštevnosti v zimnej sezóne) je vážnou prekážkou; potreba riešenia miestnych komunikácií je daná aj nutnosťou dosiahnutia väčšej bezpečnosti a pohodlia miestnych obyvateľov, osobitne chodcov,
- ďaleko za súčasnými potrebami je aj statická doprava – parkovanie, tento problém si vyžaduje zásadné nielen operatívne riešenia,
- kanalizácia základný problém z pohľadu infraštruktúry životného prostredia,
- verejné osvetlenie – jeho rekonštrukcia vyplýva z nutnosti vyššej funkčnosti, estetiky a zníženia prevádzkových nákladov.

Špecifické ciele

- úprava povrchu cca 30 km miestnych komunikácií, hlavne do osád,
- zásadne riešiť hlavnú komunikáciu prechádzajúcu obcou III/01159, zvýšenie priepustnosti a bezpečnosti,
- skompletizovať chodníky popri hlavnej obecnej komunikácii III/01159,
- skompletizovať cestné prepojenie do Poľska cez Vreščovské sedlo, pre osobnú automobilovú a autobusovú dopravu,
- riešiť problém statickej dopravy – parkovacích plôch ako predpoklad pre rozšírenie lyžiarskeho areálu (nové nástupné centrum, nové zjazdovky a prepravné kapacity), záchytné parkoviská,
- nové vysokonapäťové káblové vedenie (asi z oblasti Krásna nad Kysucou) umožňujúce nové odbery (rozšírenie LA),
- rozšírenie miestneho vodovodného systému a vybudovanie výtlačného potrubia s čerpacími stanicami až do časti Lalíky, vybudovanie čerpacej stanice Lalíky a vodojem 2x150 m³ s následným rozvádzacím potrubím – pre zabezpečenie zásobovania pitnej a požiarnej vody aj pre novú výstavbu a nové lokality,

- vybudovanie verejnej splaškovej kanalizácie a čistenie komunálnych odpadových vôd,
- modernizácia verejného osvetlenia s cieľom zvýšenia funkčnosti, estetiky a zníženia prevádzkových nákladov.

6.2 Strategický cieľ 2

Zlepšenie kvality životného prostredia a zvýšenie biodiverzity, minimálne zabránenie jej znižovania.

Strategické priority

- popri už hore uvedenej kanalizácii (v časti infraštruktúra) je ďalším veľmi vážnym problémom stav lesov – odumieranie smrekových monokultúr tvoriacich prevažnú časť zalesnenia v katastri obce; riešenie následkov kalamitných holorubov je jednou zo strategických priorít, s dopadom na turizmus, lesné hospodárstvo, vzhľad prostredia obce,
- protipovodňové zábrany, stupeň ich potrebnosti sa zvyšuje aj s odlesňovaním svahov, znížením retenčnej schopnosti a rýchlejšim odtokom dažďových vôd,
- estetika intravilánu obce – kvalita a harmonizácia architektúry s prostredím.

Špecifické ciele

- riešenie protipovodňových opatrení a úprava toku Oščadničky,
- riešenie krajinného priestoru katastra a lesného hospodárstva, stav lesov po odlesnení (podrobnejšie v Prílohe 1 v časti Prílohy),
- riešenie dopravy cez obec do nástupných centier lyžiarskeho areálu,
- riešenie odpadového hospodárstva/osobitne tuhý odpad je v obci v zásade vyriešené separovaným zberom; problém predstavujú nelegálne skládky a znečisťovanie toku Oščadničky a lesných porastov,
- rekonštrukcia centra obce – námestia,
- estetika intravilánu obce – urbanizmus a architektúra (podrobnejšie v Prílohe 2 v časti Prílohy),
- úprava a následná pravidelná údržba verejných priestorov,
- problematickým z hľadiska možného riešenia je vykurovanie pevným palivom v prípade domácností napojených na plyn, kde príčinou sú ekonomické dôvody,

- osobitnú pozornosť si vyžaduje vzhľad niektorých osád, napríklad Vreščovka. Riešenie si vyžaduje spoluprácu miestnej samosprávy a miestnych obyvateľov, bez ich zapojenia a akceptácie požiadavky na skultivovanie prostredia je úspech nemožný,
- v obci sa nachádza relatívne málo architektonických pamiatok, preto je dôležité venovať sa vzhľadu a úpravu obce ako aj mimoriadnej starostlivosti o málopočetné pamiatky a objekty s typickou architektúrou.

6.3 Strategický cieľ 3

Podpora podnikateľských aktivít vytváraním priaznivého prostredia pre podnikanie.

Strategické priority

- rozvoj turizmu ako najdôležitejšej a najperspektívnejšej ekonomickej aktivity,
- vyčleniť v územnom pláne potrebné plochy pre rozvoj podnikateľských aktivít (tak aby harmonizovali s inými funkciami – obytnou, ochrannou a pod.),
- zladať opatrenia v oblasti infraštruktúry, rozvoja ľudských zdrojov, životného prostredia s potrebami a oprávnenými záujmami rozvoja podnikania (správne časovanie a harmonizácia aktivít v rôznych oblastiach je kľúčovo dôležitou úlohou OÚ pre úspech).

Špecifické ciele

Podnikanie všeobecne:

- zriadiť a prevádzkovať informačný systém pre podnikateľov,
- vytvoriť poradný zbor starostu pre oblasť podnikania,
- podporovať miestnu výrobu vo väzbe na turizmus,
- navrhnúť a vytvoriť vlastný výrobok typický pre Oščadnicu v podobe suveníru.

Turizmus:

- vytvorenie atraktívnej ponuky pre letnú sezónu - prekonanie jednosezónneho charakteru turizmu v obci; základom je voda – overenie možnosti využívania staršieho prieskumného vrtu v lokalite Hanzlov; vytvorenie športovo-rekreačného areálu s kúpaním a vodnými atrakciami, tenisom, volejbalom, plážovým volejbalom, futbalom, atď.,
- vytvorenie ponuky aj pre mimosezónne obdobia – individuálni turisti a podniková klientela,

- nutnosť postupného zvyšovania kvalitatívneho štandardu a štruktúry návštevnosti z hľadiska výšky výdavkov návštevníkov,
- zlepšenie štruktúry návštevnosti z hľadiska podielu pobytoví versus jednodenní návštevníci,
- rozšírenie kapacít pre zimnú sezónu, ktorá vyčerpala možnosti svojho kvantitatívneho rastu, obnovenie dynamiky si vyžaduje nový impulz a nové kapacity.

6.4 Strategický cieľ 4

Vytvorenie podmienok pre rozvoj ľudských zdrojov – vzdelávanie, kultúra, jazyky, prístup k turistom.

Strategické priority

- vzdelávanie školské – základné školy v kompetencii obce,
- mimoškolské, celoživotné vzdelávanie (v spolupráci s podnikateľskými subjektami),
- ďalšie vzdelávanie vychádzajúce z potrieb rozvoja turizmu – pre poskytovateľov ubytovania v súkromí, základy marketingu pre malých podnikateľov, komunikácia s hosťom, spolupráca a koordinácia na miestnej úrovni, atď.,
- vzdelávanie v oblasti kultúry a záujmovej činnosti.

Špecifické ciele

- riešenie nového organizačno-právneho usporiadania školských zariadení (dvoch základných škôl, materských škôl, ŠKD, školských jedální, čo prispeje k skvalitneniu výchovno-vzdelávacieho procesu, celkovému zníženiu nákladov a efektívnejšiemu riešeniu prevádzky týchto zariadení,
- školské vzdelávanie, budovy základných škôl si vyžadujú modernizáciu, pretože ich technický stav a energetická náročnosť nezodpovedajú súčasným požiadavkám,
- priebežné dovybavovanie škôl o didaktickú techniku (vrátane IT) a pomôcky, ktoré zvyšujú kvalitu vyučovacieho procesu,
- celoživotné vzdelávanie zamerané na všeobecné vedomosti a zručnosti – jazykové vzdelávanie, základné manažérske zručnosti (time management, komunikačné zručnosti, prezentačné zručnosti, asertivita a pod.),
- ďalšie vzdelávanie zamerané na špecifické potreby v rámci obce – cestovný ruch (pre poskytovateľov ubytovania v súkromí, základy marketingu pre malých podnikateľov, komunikácia s hosťom, spolupráca a koordinácia na miestnej úrovni, atď.), farmárstvo v horských podmienkach, tradičné miestne výroby,

- výchova obyvateľov k turizmu (nepodnikajúcich v tejto sfére) – uvedomenie si jeho významu pre obec, návyky ako komunikovať s turistami, schopnosť poskytnúť im základné informácie, poznanie histórie obce, tradičných zvykov, spôsobu života a pod.,
- popri širokej ponuke vzdelávania vytvárať aj príležitosti pre aktívne trávenie voľného času mladých a vzdelaných ľudí, podporovať rozvoj tvorivosti, zachovávanie tradícií a pod.,
- reprofilácia kultúrneho domu, aby slúžil ako priestor vzdelávacích, kultúrnych a spoločenských akcií,
- dôslednejšia integrácia kaštieľa a jeho parku do života obce, pre kultúrne obohatenia miestnych obyvateľov aj návštevníkov Oščadnice,
- riešenie potreby väčšieho otvoreného priestoru pre kultúrne a spoločensko-zábavné akcie (koncerty, predstavenia, vystúpenie, festivaly, prehliadky, súťaže a pod.) – amfiteátra slúžiaceho pre obyvateľov i návštevníkov Oščadnice.

6.5 Strategický cieľ 5

Vytváranie priaznivých sociálnych podmienok pre všetky skupiny obyvateľov obce – dôstojný život.

Strategické priority

- starostlivosť o starších osamelých občanov bez vlastnej opatery,
- starostlivosť o nevládných občanov s obmedzenou mobilitou,
- sociálne služby pre matky, respektíve rodiny s deťmi v predškolskom veku,
- všeobecná zdravotná starostlivosť.

Špecifické ciele

- rozšírenie penziónu pre dôchodcov s komplexnou starostlivosťou z ohľadom na rast predpokladaných potrieb daných demografickým vývojom,
- zriadenie denného stacionára pre sociálne odkázaných dôchodcov/občanov,
- zefektívniť a zracionalizovať poskytovanie opatrovateľskej služby a pomoc starším a osamelým občanom,
- osвета vo vzťahu k zdravotnej prevencii, vypestovanie a posilnenie uvedomenia si hodnoty zdravia a krokov k jeho udržaniu (spôsob života, absolvovanie preventívnych zdravotných prehliadok),

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oščadnica

- riešiť umiestnenie zdravotného strediska/ambulancie lekárov vo vhodnej budove (súčasná už nevyhovuje),
- vytvárať priaznivé a s mestom porovnateľné sociálne a životné podmienky, osobitne pre mladé rodiny – škôlky, školy, zdravotníctvo, kultúra, šport, zábava a pod.

7. Akčný plán na roky 2008 - 2010

Akčný plán predstavuje dokument v ktorom sú zakotvené úlohy vyplývajúce zo strategických cieľov Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oščadnica. Časový horizont tohto dokumentu predstavuje cca 3 roky, to znamená, že sú tam zakotvené úlohy, ktoré sú najakútnejšie z hľadiska potrieb a zároveň aj realizovateľné v tomto období a ktorých naplnenie vedie k postupnému dosahovaniu strategických cieľov.

Pre roky 2008 až 2010 odporúčame, aby v akčnom pláne boli zaradené nasledovné úlohy, pretože ich splnenie:

- Je podmienkou, nevyhnutným predpokladom pre realizáciu nadväzných úloh a zámerov.
- Ich priorita, resp. akútnosť a potreba riešenia sú veľmi vysoké.

Návrh úloh akčného plánu:

1. Vypracovať územný plán - vymedzí potrebné plochy pre:
 - podnikanie (priemyselná, poľnohospodárska výroba, turizmus)
 - obytnú výstavbu,
 - obslužné činnosti,
 - voľno-časové aktivity,
 - ochranu prírodya zosúladí priestorové väzby jednotlivých funkcií územia a vytvorí rámec pre koncepčný a bezkolízny rozvoj obce.
2. Vypracovať regulatívy výstavby pre jednotlivé časti obce v závislosti od ich charakteru.
3. Po ich prediskutovaní a dosiahnutí odbornej zhody schváliť regulatívy výstavby ako Všeobecne záväzné opatrenie.
4. Vykonať overenie termálneho vrtu - možnosti jeho využitia pre rekreačné a energetické účely, v závislosti od jeho výdatnosti, teploty, zloženie, atď.
5. V prípade pozitívneho výsledku vypracovať štúdiu a následne projektovú dokumentáciu na realizáciu rekreačného areálu na báze tohto vodného zdroja.
6. Overiť priechodnosť vybudovania kempingu s plnou vybavenosťou pre celoročnú prevádzku. Ako prvé je potrebné overiť trhovú potenciál (či je dostatočne veľký) a vytypovať vhodné priestory. Až následne riešiť ďalšie kroky.

7. Štúdia riešenia dopravy v obci - predovšetkým riešenie hlavnej cesty cez obec ako aj problém parkovania. Nielen z hľadiska súčasných potrieb, ale aj z hľadiska ďalšieho rozvoja strediska. Bez riešenia tohto problému rozširovanie kapacít strediska pre zimnú sezónu by spôsobovalo vážne problémy.
8. Štúdia rozšírenia lyžiarskeho areálu - trhovú analýzu a ekonomickú analýzu - návratnosť investícií. Až potom pristúpiť k technickým štúdiám a vplyvu na životné prostredie.
9. Pripraviť dlhodobý program výchovy obyvateľstva k cestovnému ruchu (základné školy, aj ostatné vekové skupiny obyvateľstva).
10. Pripraviť a realizovať praktické školenie pre osoby poskytujúce ubytovanie v súkromí.
11. Skompletizovať (obojsstranne) rozostavené a nedokončené cestné prepojenie do Poľska (Rajcza) cez Vreščovské sedlo pre osobnú a autobusovú dopravu.
12. Pripraviť si stratégiu na čerpanie prostriedkov zo ŠF a iných fondov EÚ, ale aj iných donorských programov, aby sa využila táto ťažko opakovateľná príležitosť.
13. Riešiť nový privádzač VN ako nutný predpoklad ďalšieho rozvoja obce spojeného s novými odbermi elektrickej energie.
14. Z začať uplatňovať destinačný manažment v obci, aby sa lepšie využili už vytvorené možnosti (ako lepšie využívať to čo už je vybudované, viac profitovať aj bez nových investícií) a aby Oščadnica bola riadená a navonok prezentovaná ako ucelená turistická destinácia. Veľmi rýchlo riešiť predaj “packagov“ balíkov služieb (týždenný, víkendový, konferenčný,), s cieľom zvýšiť počet pobytových hostí prostredníctvom konkurencieschopnej ponuky.
15. Pripraviť koncept revitalizácie osád, ktoré postupne strácajú svoju obytnú funkciu.
16. Preskúmať možnosti zmeny využitia lesa po jeho kalamitnom vyrúbaní, ak nie je dostatok zdrojov na jeho obnovu, resp. dostatočná motivácia vzhľadom na dĺžku produkčnej schopnosti lesa.
17. Riešiť kanalizáciu v obci ako prioritný problém.
18. Vypracovať koncept športovo-rekreačného areálu, v ideálnom prípade s využitím priestoru za obecným úradom v blízkosti lyžiarskeho vleku a penziónu Gajus.

19. Realizovať koncepciu rekonštrukcie centra obce – nielen stavebné úpravy, ale aj naplnenie novými funkciami, aby sa vytvorila potrebná atmosféra.
20. Vypracovať postup, ktorý zabezpečí v rámci možností porovnateľné podmienky pre bývanie a život na celom území obce (samozrejme pri zohľadnení špecifik odlúčených a malých osád).

8. Rozpočet vo väzbe na akčný plán

Obec popri svojich pravidelných rozpočtových nákladoch musí uvažovať aj s finančnými prostriedkami na rozvoj.

Zdrojmi pre tieto aktivity môžu byť:

- pravidelné príjmy obce,
- úverové zdroje v prijateľnom rozsahu (pod limitom daným legislatívou),
- fondy EÚ – Štrukturálne fondy, Európska teritoriálna spolupráca,
- fondy EHP a Nórsky finančný mechanizmus,
- iné donorské a grantové programy,
- združené prostriedky podnikateľov – ktorí budú následne profitovať z výsledkov projektu,
- sponzoring firiem, ktoré sa chcú etablovať v Oščadnici.

Prostriedky sú potrebné na predprojektové, prípravné práce a štúdie (v niektorých prípadoch refundované ak je projekt úspešný a NFP pridelený), ale aj na kofinancovanie. A samozrejme prostriedky na akcie financované len z rozpočtu obce.

Úloha akčného plánu	Odhad nákladov	Možný zdroj	Poznámka
1.	40 tis. €	Rozpočet obce	
2.	20 tis. €	Rozpočet obce	
3.	0		Obec vlastnými kapacitami
4.	1,5 mil. €	Externé fondy alebo rozpočet obce	
5.	250 tis. €	Rozpočet obce alebo budúci investor	Iba v prípade priaznivého výsledku overenia vrtu
6.	25 tis. €	Rozpočet obce	Len v prípade ponuky „vody“ v letnej sezóne
7.	35 tis. €	Rozpočet obce	Dôležitá úloha
8.	40 tis. €	Investor	Len ak je riešená doprava v obci
9.	20 tis. €	ESF ŠF	Kofinancovanie - obec
10.	10 tis. €	ESF ŠF	Kofinancovanie - obec
11.	1,2 mil. €	Cezhraničná spolupráca SR - PR	Kofinancovanie - obec
12.	0		Obec vlastnými kapacitami
13.	-	Stredoslovenská energetika, a.s.	

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oščadnica

14.	150 tis. € ročne	Osoby podnikajúce v CR, prípadne aj príspevok z rozpočtu obce	
15.	20 tis. €	Rozpočet obce, možno grant	
16.	30 tis. €	Externé fondy - pilotný projekt	
17.	-	SEVAK	
18.	15 tis. €	Rozpočet obce	
19.	1,3 mil. €	EFRR	Kofinancovanie - obec
20.	0		Obec vlastnými kapacitami

Uvedené náklady na jednotlivé akcie sú len hrubým odhadom, aby slúžili ako prvotná, približná orientácia. Takisto zdroje financovania sa môžu meniť v závislosti od aktuálnych možností.

Prílohy:

Príloha 1

Na riešenie problému zmeny krajinného obrazu a krajinnno-ekologických funkcií prispeje spracovanie dokumentácie krajinnno-ekologického plánu (KEP). Takýto dokument sa stane základom predstavy o budúcom krajinnom obraze a najmä o optimálnom priestorovom rozdelení využívania prírodného potenciálu a ekologických funkcií (ekologicko-funkčných priestorov) krajiny bezprostredného okolia obce a jej katastra. Načrtol by budúcu integritu krajiny s rozvojovými aktivitami a stanovil by ekologickú (ale i sociálnu a hospodársku) únosnosť jednotlivých funkčných zón v horizontálnom a vertikálnom členení krajiny. Aktuálnosť takejto vízie je naliehavá, pretože v súčasnosti prebieha intenzívna kalamitná ťažba v postihnutých lesoch na ploche cca 60-70 % zalesnenej časti katastra a očakáva sa, že v najbližších 10 rokoch tento priestor bude úplne odlesnený (kalamitný zdravotný stal lesov) a bude treba ho nahradiť novou priestorovou a ekologicky stabilnou krajinnou štruktúrou, ktorá by nebola v konflikte s rozvojovými aktivitami a trvalo udržateľným využívaním krajinného potenciálu okolia (katastra) obce.

Krajinnno-ekologický plán katastra obce Oščadnica

Krajinnno-ekologický plán (ďalej KEP) sa spracováva pre územný plán obce (katastra obce) v etape prieskumov a rozborov (§ 19c zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku) v zmysle Metodického postupu spracovanie KEP (Metodické usmernenie orgánov územného plánovania podľa ustanovenia §17 ods.3 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku /stavebný zákon/ v znení neskorších predpisov – Ministerstvo životného prostredia SR, máj 2001).

Na základe skúseností s používaním vyššie uvedenej metodiky je možné pristúpiť k istej konkrétnej modifikácii tak, aby sa dosiahol cieľ stanovený v prieskumoch a rozboroch hodnoteného územia aby ju bolo možné použiť pre riešené územie a zároveň dodržala základný cieľ KEP, t.j. **optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia s prihliadnutím na krajinnno-ekologické, kultúrno-historické a socio-ekonomické podmienky.**

Cieľom spracovania KEP katastrálneho územia obce Oščadnica je na základe odborného poznania stavu a vývoja stavu krajinnno-ekologickej situácie vyčleneného priestoru zadefinovať príčiny stavu a prognózu vývoja v krátkodobom a dlhodobom horizonte a súčasne sa navrhlo nové optimálne priestorové členenie využívania zdrojov a funkcií krajiny.

V zásade hlavným problémom je fatálny rozpad lesných spoločenstiev s dosahom na ekosystémové zmeny krajiny spôsobené viacerými činiteľmi v čase a priestore biotickej a abiotickej genézy, vrátane vzniku povodňových prívalových situácií, zosuvov svahových deformácií a iné problémy. Pôvodná hospodársky zalesnená krajina širšieho okolia obce je v súčasnosti fragmentovaná plošným odumieraním lesov na obrovských plochách s konečným

efektom celoplošného odlesňovania odstraňovaním kalamitného dreva a zabraňovaním ďalšieho prieniku podkôrneho hmyzu do okolia.

Už v dnešnej situácii je zrejmé, že nové zalesňovanie odlesnených plôch bude veľmi náročné (aj finančne) a vyvstáva otázka či bude aj účelné a pre krajinu užitočné. KEP by mal zodpovedať na uvedenú hlavnú otázku, kedy a ako, kde a ktoré priestory lesného pôdneho fondu zalesniť a ktoré nie, naopak ponechať ho diverzifikovane v iných funkciách ako plochy lúk a pasienkov TTP na LPF, vytvoriť ekologicky stabilnejšiu krajinnú štruktúru postavenú na jej diverzite, priestorovo optimálne štruktúrovanej lesmi a nelesných (nezalesnených) plôch, iných ekologicko-funkčných priestorov a priestorovú optimalizáciu štruktúry využívania krajiny a jej prírodných zdrojov. Paralelným cieľom je aj hľadanie nových pracovných aktivít a príležitostí so zameraním na cestovný ruch a ponuku takejto krajiny pre rozvoj turizmu v jeho environmentálnej podobe a v súlade s požiadavkami na ochranu a rozvoj životného a krajinného prostredia okolia obce.

Výstupmi takejto činnosti je mapa a jej popis dokladujúce novú priestorovú optimalizáciu krajinnno-ekologickej štruktúry vyčleneného priestoru (kataster obce a jej príslušné spádové územia, mikropovodia a vodné režimy, historické krajinné štruktúry) a s návrhom na súvisiace aktivity starostlivosti o takúto krajinu (krajinnno-ekologický manažment) a optimálne využívanie jej nového potenciálu. Takýto súbor analýz a syntéz sa môže stať aj oficiálnym podkladom pre územný plán obce a jej spádového okolia v súlade s jej trvalo udržateľným rozvojom s návrhom novej priestorovej organizácie krajinnno-ekologických štruktúr a rozvoja urbanizácie vrátane nových hospodárskych aktivít vhodne včlenených do takejto krajinnnej štruktúry. Súbor aktivít je v súlade s PHSR obce s možnosťami finančných podporných z externých zdrojov.

Stručný pracovný postup KEP:

1) Vymedzenie územia a vstupné analýzy

Vymedzí sa hodnotené územie, orograficky, hydrologicky a historicko-etnicky. Popíšu sa hlavné hospodárske väzby a ich vplyvy. Označia sa externality a iné vplyvy na vymedzené územie.

2) Krajinnnoekologická analýza

Získavanie vstupných informácií o ukazovateľoch vlastností zložiek, prvkov a javov krajiny, a to abiotických, biotických a socio-ekonomických, ktoré sa charakterizujú parametricky a priestorovo sa zachytávajú do mapových podkladov.

3) Krajinnnoekologická syntéza

Obsahom syntézy je tvorba, klasifikácia a charakteristika homogénnych priestorových areálov s približne rovnakými vlastnosťami sledovaných ukazovateľov. Výsledkom sú typy krajinnno-ekologických komplexov (KEK), ktoré sa odlišujú od susedných homogénnych areálov – typov inou kombináciou hodnôt. KEK pozostáva z čiastkových komplexov:

- syntéza abiotického komplexu (ABK) – reliéf (formy reliéfu, sklony reliéfu, expozícia reliéfu), horniny, podzemné vody, pôda (pôdne typy a subtypy, pôdne druhy, pôdotvorný substrát), klíma (oslnenie reliéfu, klimatické oblasti),

- syntéza súčasnej krajinnej štruktúry (SKŠ) – lesná vegetácia, nelesná drevinová vegetácia, trvalé trávne porasty, orná pôda a trvalé kultúry, mozaikové štruktúry, vodné toky a plochy, prvky bez vegetácie, sídelné a technické prvky (antropogénne prvky).

Typy KEK vzniknú postupnou superpozíciou analytických podkladov za účelom vytvorenia homogénnych priestorových areálov. Sú významnou priestorovou databázou pri riešení každého územia. Každý typ KEK má podľa kombinácie analytických parametrov inú vhodnosť (únosnosť) pre využívanie. Homogénny obsah typov KEK predurčuje v základných rysoch ich rovnakú reakciu na zásahy človeka. Pri ďalšom spracovaní sa pre každý typ vypracuje ekologicky optimálne priestorové využívanie a navrhnu opatrenia.

Typy KEK sú syntetickým vyjadrením kombinácií typov ABK, SKŠ:

$$\text{KEK} = (\text{ABK}, \text{SKŠ})$$

Každé územie je špecifické, a preto analyzované jednotky sa nikdy nevyskytnú všetky súčasne na každom území. Výskyt jedného môže vylučovať výskyt druhého prvku. Pre konkrétne územie sa spracuje príslušný výber reálne existujúcich kombinácií v území. Výstupom syntézy sú typy krajinno-ekologických komplexov a tabuľkový prehľad reálne sa vyskytujúcich kombinácií.

Pre potreby KEP katastra Ošadnice sa tento sústredí na vyčlenenie a analýzy KEK v rámci LPF a PPF katastra so začlenením sídelných oblastí lazov, rekreačných zariadení a ostatných hodnotených plôch. Následne sa v rámci jednotlivých KEK zadefinuje ich priestorové optimálne členenie ako súčasti územného systému ekologickej stability a ich potenciálne využívanie.

4) Krajinno-ekologická interpretácia, priestorová syntéza a návrh KEP

Účelom tohto kroku je pomocou analytických a syntetických vlastností krajiny stanoviť účelové (funkčné) vlastnosti krajiny v rámci členenia KEK. Vlastnostiam krajiny priradíme určité stupne – kategórie, na základe ktorých vyčleníme územia s rôznymi vlastnosťami.

Jednotlivé prvky následne tvoria základ návrhu krajinno-ekologického plánu s návrhom využitia jednotlivých KEK na rôzne spoločensko-sociálne, hospodárske, podnikateľské činnosti, na verejno-prospešné služby, ekologické a environmentálne funkcie, funkcia krajiny na základe jej historického vývoja a predpokladanej budúcnosti.

Dôležitým prvkom je prerokovanie s verejnosťou, získavanie objektívnej názorovej vzorky a štruktúrovaných rozhovorov, analýza výhrad a negatívnych postojov, spolupráca s mimovládny sektorom a občianskymi združeniami, vedeckým a akademickým sektorom vrátane študentov a mládeže.

5) Výstupy

Výstupom sú opisné texty, ktoré sú doložením grafických výstupov hodnoteného územia nasledovne:

- mapa súčasnej krajinnej štruktúry,
- mapa stresových prvkov,
- mapa územného systému ekologickej stability,
- mapa krajinno-ekologických komplexov a hodnotenie ich ekologickej stability,
- mapa priestorovej optimalizácie využívania prírodných zdrojov,

- mapa návrhu krajinnno-ekologického plánu (poprípade 3D model),
- priestorové vizualizácie a hodnotenie vizuálneho vplyvu.

6) Vecné požiadavky

Podkladom budú aktuálne ortofotosnímky (geodis, Eurosense 2006), územnoplánovacie podklady, požiadavky a návrhy, katastrálna mapa, orografická mapa, podklady lesných hospodárskych plánov a JPRL (taxačné údaje), historické snímky a mapy.

Časový nárok na spracovanie KEP je podľa stupňa a kvality podkladov v priemere do 7 mesiacov.

Obr. 30: Záber z obce

Príloha 2

Pre zlepšenie vzhľadu obce, z urbanistického a architektonického pohľadu je potrebné využiť kompetenciu obce ako stavebného úradu. K tomu je potrebné:

- ⇒ vytvoriť funkciu odborného poradcu pre urbanizmus a architektúru,
- ⇒ pripraviť zásady pre usmernenie „architektúry“ aby sa nepredkladali a zbytočne nevyrábali projekty nevhodné a neprijateľné. V zásadách stanoviť základné prvky, ktoré je stavebník povinný rešpektovať. Výška zástavby, uličné čiary, orientácia, použité materiály a základné tvarové prvky tak, aby sa zvýšila kvalita architektúry tak nových ako aj rekonštruovaných a prestavovaných objektov. Zabrániť prenikaniu cudzorodých prvkov, ktoré sú v rozpore s miestnymi prvkami. Ak stavebník vopred pozná zásady, je možné ich zapracovať do projektovej dokumentácie. V opačnom prípade je ťažké a často nemožné dodatočne požadovať zmeny z čisto Estetického hľadiska, ak nie je opora v legislatíve,
- ⇒ prediskutované a odborne posúdené zásady schváliť vo forme VZN (všeobecne záväzného nariadenia) pre jednotlivé zóny stanovujúce záväzné kritériá a regulačné opatrenia podrobne usmerňujúce výstavbu.

Urbanizmus – koncentrácia služieb, aby sa vytvorilo prirodzené centrum, atraktívne pre turistov, ktoré obci chýba. Pritom treba rešpektovať aj rozptýlenosť osídlenia a zabezpečiť dostupnosť základných služieb – obchodnej siete pre všetky osady s ohľadom na efektívnosť ich poskytovania.

Literatúra, zdroje

Štatistický úrad SR - Krajská správa v Žiline (štatistické údaje za obec a okres Čadca)

Štatistický úrad SR Bratislava

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 1991 a 2001

Štatistická ročenka 2005, 2006

Štatistická ročenka regiónov 2006

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, odbor regionálneho rozvoja jún 2003, Žilina

Územný plán veľkého územného celku Žilina, dodatok, VÚC Žilina, jún 2005

Regionálna analýza trhu práce analýza sociálnych vecí v okrese Čadca, apríl 2006

Miestny územný systém ekologickej stability SCR Veľká Rača – Oščadnica, SAŽP Žilina, február 2003

Národný strategický referenčný rámec 2007 - 2013, MVaRR SR, december 2006

Územný plán sídelného útvaru Oščadnica, Doplnok č. 1 - Veľká Rača

Štandardy minimálnej vybavenosti obcí (Metodická príručka pre obstarávateľov a spracovateľov územno-plánovacej dokumentácie, MŽP SR, Bratislava 2002

Demografická charakteristika rodiny na Slovensku, november 2005, Infostat

Obecný úrad Oščadnica - štatút, organizačná štruktúra, realizované projekty, VZN obce, konzultácie

SCR Veľká Rača, a.s.

VUC Žilina, konzultácie (odbor regionálneho rozvoja, odbor kultúry, odbor školstva, odbor zdravotníctva, odbor dopravy)

Bialske stretnutia č. 4/2006 (magazín)

Živnostenský register SR (internet)

Obchodný register SR (internet)

Ústredný zoznam KP

Územno-plánovacia dokumentácia SÚ Oščadnica. Schválený v októbri 1985 uznesením č. 146/85 Urbion Žilina, len relevantné kapitoly

Krajč, P. et al. 2002: Územný plán zóny - Komplexné stredisko rekreácie a cestovného ruchu Oščadnica-Veľká Rača. Štúdia a podklady k aktualizácii ÚPD, Žilina

Atlas Aktualizácia a doplnok ÚPD SÚ a SCR Oščadnica, schválené obecným zastupiteľstvom v marci 2007, autor Krajč a kol. 2006; krajiny SR 2002. MŽP SR Bratislava

Bírová, I., 1995: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Čadca. SAŽP, pobočka Žilina

Badík, M.: 2003: Miestny územný systém ekologickej stability SCR Veľká Rača – Oščadnica. SAŽP CZŽP, Žilina

Enviconzult Žilina, 2005: Zámer – Alternatívne prepojenie rýchlostnej komunikácie Žilina – Skalité a hodnotenie vplyvov na životné prostredie

Topercer, J., et al. 1993: Regionálny územný systém ekologickej stability krajiny okresu Žilina (1993)

Stanová, V., Šeffler, J., 2003: Hodnotenie vegetácie a návrh monitoringu zjazdoviek lyžiarskeho strediska SCR Veľká Rača. DAPHNE Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava

Kravčík, M., 2007: Integrovaná ochrana vôd v Oščadnici. MVO Ľudia a voda, Košice

Podklady a informácie získané z rozhovorov so zástupcami stavebného úradu OÚ Oščadnica a so starostom obce

Písomné a ústne informácie Štátnej ochrany prírody SR – Správy CHKO Kysuce, Čadca

Oficiálne zdroje SHMÚ Bratislava, Lesy SR B. Bystrica, OZ Čadca (vrátane ústnych informácií), Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy Bratislava a ŠGÚDŠ Bratislava

Informácie získané rozhovorom so zástupcami Združenia vlastníkov súkromných lesov Oščadnica

Turistická mapa - Kysucké Beskydy Veľká Rača, VKÚ Harmanec

Internet – www stránky

www.employment.gov.sk - Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR

www.ksuza.sk - Krajský školský úrad Žilina

www.minedu.sk - Ministerstvo školstva SR

www.uips.sk - Ústav informácií a prognóz školstva

www.oscadnica.sk - stránka obce Oščadnica

www.zask.sk - Žilinský samosprávny kraj

www.velkaraca.sk – stránky strediska Veľká Rača

www.sadza.sk - SAD Žilina, a.s.

Zákony

Zákon NR SR č. 596/2003 Z.z o štátnej správe a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláška MŠ SR č. 43/1996 o podrobnostiach a výchovnom poradenstve a poradenských zariadeniach

Zákon NR SR č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení

Vyhláška MŠ SR č. 1074/2000-41, ktorou sa mení Smernica MŠ SSR z 5. júla 1985 č. 7496/1985-20 o základnej škole v znení MŠ mládeže a telovýchovy SSR z 28.9.1989 č. 8119/1989-20

Zákon č. 453/2003 Z.z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o doplnení niektorých zákonov od 1. januára 2004, zákon č. 195/1998 Z.z. o Sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

Zákon NR SR č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

Zákon NR SR č. 582/2004 Z.z o miestnych daniach a miestnych poplatkoch za komunálne odpady a drobné stavebné odpady